

હજરતે ફરમાવ્યું છે

“ખોદા જેના વિશે બલાઇ થારે છે તેને દીનમાં સમજ આવે.”

બેહરતી એવર

અથવા

સ્વર્ગનું ઘરેણું.

19

ભાગ ૧ લો.

મુળ ઉદ્ધૃતી ભાષાંતર કર્તા.

હજરત મોહાના મોલવી મરહુમ

ગુલામ મોહમદ બીં હાજી હારેજ સાહેક સાહેબ

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

હકીમ અબ્દુરરહમાન બીં મોલવી ગુલામમોહમદ સાહેક

મેનેજર—કુતુબખાના—એ—સાહેકીચહ.

મુ. રાંદેર, ૭૦ મુરત.

માસ રમજાન સને ૧૮૩૮ હિજરી. બીજી આવૃત્તિ ૧૦૦૦

સર્વ હક પ્રસિદ્ધ કર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યા છે.

કીમત રૂા ૦-૭-૦

પોસ્ટેજ જુદું.

નેન વિજય પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં ઇશ્વરલાલ કસનદાસ કાપડીયાએ છાપ્યું-મુરત.

ખગ્યા પહેલાં શીખવનારે ૧૭ ચેતવણી તે જ્ઞાનમાં લે અમલ કરવો.

ઝાકરી અથવા છોકરીનું જ્યારે અરધું અથવા આખું કુરઆને શરીર પુરું થાય ત્યારે એક સપ્તક આ કીતાબનો પણ શરૂ કરાવી આપવો.

(૨) કક્કના પદને સારી પેઢે ઓળખાવા શીખવવું અને કદી કદાચ, તેની પરીક્ષા પણ લેતા રહેવું.

(૩) જે કુરઆને મજ્હૂ પુરું થયું હોય અને છોકરીને લખવા પણ શીખવવામાં કાંઈ બાધ સમજતા નહીં હોય તો એના બધા લેસનો પહેલાથી છેલ્લા સુધી ટુકડે ટુકડે લખી લખાવ્યા મહાવરો પણ કરાવવો અને જેમ જેમ આવડતું જાય કે આગળ વધતાં જવું એથી સારી પેઢે લખતા પણ આવડી જશે. એટલુંજ નહીં પણ કીતાબનું વિવેચન શું શું છે. તે પણ આવડી જશે.

(૪) કેટલાક પત્રો, આગળમાં એટલાં માટે લખ્યાં છે કે તેમાં લખવાં પડવાના લાભો બ્યાન થયાં છે. એથી છોકરીઓને શીખવાની ડિમંગ પણ થશે. વળી કાગળ લખવાની રીતો પણ જણાય આવશે અને બજારવાની ટેવ થશે જેથી આગળ કીતાબની મતલબ સમજવા વધુ કઠણ લાગશે નહીં.

એજ રીતે ગણતરીની પણ આગળ ચાલતાં ઘણી જગ્યા કીતાબમાં પણ જરૂરત રહેશે જેથી કામજોગ તે પણ લખી છે.

અને, ખગ્યાએને કીરસા કહાણી કહેવાનો પણ શોક હોય છે. જેથી કેટલાક કીરસાઓ હદીસોમાંથી લખી તેને કહાણી કરી નામ આપ્યું છે. એઓ જુઠા કહાણી એ નહીં કહે. અને તેની જગ્યા આ સહી હદીસો બોલતા રહે. એટલુંજ નહીં. પણ એથી પાંચવાનો મહાવરો પડશે.

(૫) એ પછી કીતાબની મતલબ શરૂ કરી છે. જેમાં પ્રથમ અકોદાઓ છે એકરો દીની કામો છે તે એઓને સારી મહેનતથી શીખવે અને હમેશ એની પરીક્ષા લેતા રહે.

અને જે બે ત્રણ છોકરીઓ એક કલાસમાં સાથે પઠતાં હોય. તો એઓને ચેતવણી કરવી કે એક બીજાને મોઢા ઉપર પુછીએ.

જે શીખવનાર મરદ હોય, ત્યારે જે મસઅલા શરમના છે તે પર નીલાની બનાવી તેને છોડી પોતે નહીં પઢાવે અને પોતાની સ્ત્રી હોય તો તેના વડે સમજાવે પણ બેઢતરી એમાજ છે કે નહીં શીખવે જ્યારે સમજદાર થશે તો પોતેજ જોય લેશે.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કાપીગણિત વિભાગ]

અનુવ્ર.ખાંસા ૮૭૬૩ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૫૬૨૦૦ જ્વર .

વિષય ૫૭ : ૪

હજરતે ફરમાવ્યું છે
“ખોદા જેના વિશે ભલામ ધારે છે તેને દીનમાં સમજ આવે છે”

બેહરતી એવર

અથવા,

સ્વર્ગનું ઘરેણું.

ભાગ ૧ લો.

મુળ ઉર્દૂથી ભાષાંતર કર્તા.
હજરત મોહાના મોલવી મરહુમ
ગુલામ મોહમદ ખીં હાજી હાફેજ સાહેબ સાહેબ

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર
હકીમ અબ્દુરરહમાન ખીં મોલવી ગુલામમોહમદ સાહેબ
મેનેજર—કુતુબખાના—એ—સાહેબીચ્છલ.

—૫૫૫૫૫૫—

મુ. રાંદેર, ૭૦ સુરત.
માસ રમજાન સને ૧૮૩૮ હિજરી. ખીજી આવૃત્તિ ૧૦૦૦

સર્વ હક પ્રસિદ્ધ કર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યા છે.

કીમત રૂા ૦-૭-૦

પોસ્ટેજ ગુદા.

૧૬૧ ધણી મેહેરખાને રહ્યા કર્તા અલ્લાહના નામથી.

પીરઘટ-સંગ્રહ

હઝાર હઝાર હમ્દ અને વખાણ તે મલીક માટે છે કે જેણે પોતાની મેહેરખાનીથી અમને કુરઆને મજીદ આપ્યું અને તેનું ખયાન શીખવ્યું જેથી તેની ખુશી નાખુશીને દરેક કામ વિષે જાણી, અને હઝાર હઝાર દોરદ અને સલામ તેના ખ્યાલ મોહમમ્દ મુરવફા માટે છે કે જેવણી મારફતે તેની ખુશી નાખુશી પ્રગટ થઇ અને તેવણી આલ અને અસહાબ અને સધળા તાબેદારો માટે છે.

આ પછી ગુલામ મોહમમ્દ ખી. હાથ હાંફેજ સાદેક અરજ કરે છે કે બેહેશતી ઝેર ઉડું સ્ત્રી કેળવણી માટે ધણી ઉમદા છે અકાએદ નમાઝ રોઝ ઝકાત નિકાહ તલાક કુરખાની કસમ કસમનેઃ કફારો વેચાણ કીરાયું પીરી મુરીદી હજરત (સલ્લ)ની હાલત મુબારક ખુરી રસમોનું ખયાન તથા તેનો સૂચારો કયામતની નિશાનીઓ વગેરે ધણી વિષયો ધણી ઉમદગીથી લખાયા છે અને એ સધળા વિષયો બેહેશતી ઝેરમા આઠ ભાગના સમાયો છે. માત્ર પેહેલો ભાગ બાકી હતો તે આથી પ્રગટ થયો. હવે* નવમો તથા દશમો ભાગ : હો છે તેમાં ધર ધધો તથા કેટલીક અખલાક આદાબની વાતો અને ટુકાણથી નહીં પણ જરૂરી સગલી જાતવું વગર છે. જો જીન્દગી બાકી છે અને તંદુરસ્તી રહીતો તેનો પણ તરજુમો કરીશ, છતાં ઇસ્લામની જરૂરી સધળી બાબતો આમાંજ સમાઈ ગઈ છે. આ ભાગો જો કે સ્ત્રીઓ માટે છે પણ તે પુરૂષોને પણ ઓછી ઉપયોગી નથી, એના શીખવાથી નાનો હરખો મેલવી થાય છે. એટલાંજ નહીં પણ ધણી ખરા મસલા કે જે કેટલાક વાંચેજ મેલવીઓ અને પીરી મુરીદી કરનાર મશાએખોને આવડતા નહીં અને વાંચનાર તેથી વાકેફ થાય છે આ વાત આઠે ભાગ વાંચવાથી ખાતરી થશે.

સ્ત્રીઓને કેળવવાની, શીખવવાની, પઠાવવાની ધણી જરૂર છે એટલાંજ માટે એ વળે શીખવાથી તે સાસુ મસંગનો, ધણીનો સધળાઓનો મરતમો સમજશે તેણીની ચલ ચલગત તેના અચ્ચાં જેમ રૂઢરશે ખુરી રીત રિવાજથી બચશે જેથી તેને દીન દુન્યાનો લાભ થશે, અને ખરી નીતી મેળવશે વગેરે ખીજા એવા ધણાં ફાયદા છે. આ ઉપરથી નર્વ અકકત્રવાળા સ્ત્રી કેળવણીના દિમાયતીઓ જો કે તેઓ હજુ સુધી મત ફેર છે કે કમ કેળવણી આપવી અને કમ નહીં આપવી તે વિષે મારો આ મત છે કે બેહેશતી ઝેર અથવા એના જેવીજ ખીજા કોઈ કિતાબોની કેળવણી આપવાનો છે અને હું સરકારી શાળાની રેક્ષ ખુકોનું સ્ત્રીને બહુવિધ દુસ્ત જાણતો નથી.

સરકારી રેક્ષ ખુકોમાં (જરૂરી) ઉપયોગી તે વાતો નથી, કે જેથી તે એક ખીજાના હક્કને પેહેલાની શખે તેણીએ કેવા અકીદા રાખવા અને કેવી રીતે પોતાની ફરજો અદા કરવા તે તેમાં કંઈ નથી. અને તે ચોપડીઓમાં કેટલીક નીતીની વાતો છે પણ તે નહીં સરખી છે. મારણ કે અલ્લાહ તથા રસૂલના કલામની જે અસર છે તે તેમાં હોતી નથી એજ કારણે યુરખની

* આ જન્ને વિભાગો પણ ગુજરાતીમાં તરજુમો રહી ગયેલો તે પણ માસ ૬ બાદ તેનાર થી બહાર પડશે. કીંડ દરેકની આના સાત. એચ. એ. રહમાન.

લેડીઓ તથા પારસીઓમાં સરકારી શાળાની સારી કેલવણી છે છતાં યુરપ વગેરેમાં છુટાપણું હોવાથી અનીતી ફોજદારી કેસો વધતા જાય છે કે તેવા કેસો દિન્દુસ્થાનની અમલુ સ્ત્રીઓના હોતા નથી. અને કેટલીક પારસી સ્ત્રીઓના ચત્રચુ જે સાંમળવામાં આવે છે તેથી વધુ લાખ દરજ્જા અમલુ સ્ત્રીઓ સારી છે. મત્રમ કે સ્ત્રીઓને જે શીક્ષાની જરૂર છે તે એમાં નથી. એટલુંજ નહીં પણ કેટલીક વાતો શરીરત વિરુદ્ધ પણ શીખવામાં આવે છે. દાખલા તરીકે કુરઆનથી તથા જૈનલથી સિદ્ધ છે કે નજર તથા જાંદુ સત્ય છે તેની અસર થાય છે પણ એ ચોપડી વાળો તેને વેહેમ ઉતર નાખી તેનું ખંડન કરે છે. આપમાન એક વસ્તુ છે કુરઆનમાં તથા જૈનલમાં છે છતાંપણુ તે ખુકોનો કરતા તેનો નકાર કરે છે અને જે દેખાય છે તે નજરની છેવટનો એક રંગ ખાતે છે; અને આસમાનના નકારથી મેઅરાજ વગેરે ધણી ખાખતો એવી મટી જાય છે અને તેથી શરીરત (ક્રમાન) માં તુક્યાન આવે છે. મત્રમ કે એ કેલવણીથી મુસલમાનોમાં ચાત્રકી ધણી આવે છે પણ અખલાફના પુરનાં સરકારી ગેર હાજરીમાં તે ચાલાકી ઉધે માર્ગે દોરે છે કે “ જે સ્ત્રીને માટે ધણું નુકસાનકારક છે. જૈનલમાં તથા હદીસમાં છે કે “ ખુદાનો ભય તે ડકાપણું મુળ છે ” માટે એ ઉત્પત્ત થાય એવી તાલીમ હોવી જોઈએ.

આ ભાગનો શરૂનો તરજુમો મેં કર્યો નથી કેમકે અગ્રેજ એ કે તેના જોડા અક્ષરોનો તરજુમો કંઈ લાભ આપે તેમ હતો નહીં જેથી તેની જગ્યાએ ગુજરાતી મુળાક્ષર રાખ્યા છે તેમજ કામલ લખવાની રીતમાં પણ વધારો ઘટારો કર્યો છે.

આ ભાગમાં સ્ત્રીઓને લખવા શીખવા ઉતર કરાંએ ભાર મુક્યો છે પણ હું તે મત સાથે મળતો નથી, કેટલાક દાખલા તથા તજરૂઆથી હું તેને પસંદ રાખતો નથી. અલ્લાહ એને પોતાના ફજલથી કયુન કરી ખીજ ભાગોની જેમ ઉપયોગી કરે, મારી ખીમારી જોઓ-રને જોતાં એ કામ થઈ શકે નહીં પણ અલ્લાહે પૂરું દરાવ્યું એ વિષે તેને માટે સધળી હમ્દ છે,

* એમ તો હજરત મોલાના મરહુમ ગુલામ મોહમ્મદ ખી. હાફેજ સાદેક સાહેબે ધણી કીતાબો લખી છે પણ આ કીતાબનો સમપુરયુ તરજુમો કરવામાં અલ્લાહ પાકે મોલાના મરહુમને છેલ્લી હયાતી અખશી હતી માટે આ કીતાબને મરહુમો છેલ્લો ફેઝ સમજી આવૃત્તિ ખીજી છાત્રી ખહાર પાડી છે. ખુદાપાક એને પણ તેમજ કયુન કરે.

“ તોહફતુલ હિંદ ”

“ તોહફતુલ હિંદ ” નામનું પુસ્તક જે કે હિંદુસ્તાનમાં ઉર્દૂ ભાષામાં ૧૨ વાર છપાઇ અને પચાસ હજારથી વધુ કોપી ફેલઇ માનવામેલું તેનો તરજુમો ગુજરાતી ભાષામાં થઇ ૫૦ રતલી રોયલ ગલેઝ અ.ઠ પેજ ૨૮૮ પુષ્ટમાં છપાયું હતું પણ તે તદ્દન ખપી જવાથી કેટલાક વધારા સાથે બીજી વાર છપાયુ છે. એમાં કરતાએ માત્ર હિંદુ ધર્મ તથા ઇસ્લામી ધર્મનો મુકાબલો કરી બતાવ્યો હતો, પણ બાબાંતર કરનારે નોટમાં ખ્રીસ્તી ધર્મનો તથા આર્યસમાજવાળાઓનો પણ મુકાબલો કરી બતાવ્યો છે. એમાં માત્ર મુકામદોષ છે એમ નહિ પણ મુસલમાની ધર્મમાં ખુદાને કેમ માનવો તથા શીસ્તાએને કેમ માનવા ? પેગંબરોને કેમ માનવા ? કીતાબોને કેમ માનવી ? ઇત્ય. તથા પાંચે બીનાએ ઇસ્લામનું વર્ણન છે. ટુંકાણથી નીકાહ, તલાક, હરામ, હલાલ, સલામ, પારકા ધર્મવાળાને નહોતર કંવું વગેરે પણ છે પાદરીઓનાં ચોપાનિયાંઓનાં ઇસ્લામના ચંદ્ર ઉપર જે તેઓએ ધુળ ઉડાવી છે તેનો ઉત્તર આપી તે ધુળ તેઓ પર પાડી છે. અને લગભગ બધી શંકાઓનાં જવાબ એમાં છે. દાખલા તરીકે કુરઆનની ફસાહત ઉપર શંકા તે બેબલથી લેવાયલું, કુરઆનમાં આત્માને લાયક કંઈ નથી, તેમાં જન્મતમાં ખાવા પીવાનું લખેલું છે. ચંદ્ર ફાટવાના ચમત્કાર ઉપર શંકા, જેહાદ ઉપર શંકા, એકથી વધુ સ્ત્રીઓ સાથે નીકાહ કરવા ઉપર શંકા, તલાકપર શંકા, દત્તકપુત્ર જેદે (૨૬) પોતાની સ્ત્રીને મુકી દીધા પછી હજરત મોહમ્મદ (સલ) સાહેબે તેણીની સાથે નીકાહ કર્યા તે ઉપર શંકા, હદીસોનાર પાંચ શંકા મેરાજ ઉપર શંકા, રોજ પર શંકા, જકાત પર શંકા, વગેરે. પારસીઓના પુસ્તકોથી હજરત મોહમ્મદ સાહેબના બર્ણિયવાદપણાની સાબેતી ઈત્ય. અને કેટલીક જગ્યામાં આર્યાઓને પણ સમજવામાં આવ્યા છે. બીજી આટલીની પ્રસ્તાવનામાં ખામ વેદનો તથા આર્યાઓનો રહ્યો છે. મતલબ કે એ પુસ્તકનો વાંચનાર હિંદુ, ખ્રીસ્તી, અને ઇસ્લામી ધર્મથી વાંકેઈ થઈ જાય છે, જેઓએ પ્રથમાવૃત્તિ વાંચ્યો છે તેઓપર આ વાત કંઈ છૂપી નથી. કીંમત રૂ. ૩-૦-૦

હકીમ અબ્દુરરહમાન બી. મૈલોના મોલવી

મરહુમ હા.—ગુલામ મોહમ્મદ હાજી હાફેજ સાહેક,

મેનેજર કુતુબખાના સાહેબીચ્છ.

મુ. રાંદેર—૭૦ સુરત.

બેહેરતી એવર

ભાગ ૧ લો.

ઘણો મેહેરબાન રહમ કર્તા અલ્લાહના નામથી.

અક્ષર માળા.

ક ખ ગ ઘ ઙ, ચ છ જ ઝ ઞ, ટ ઠ ડ ઢ
ણ, ત થ દ ધ ન, પ ફ બ ભ મ, ય ર લ વ,
શ ષ સ હ ળ ક્ષ જ્ઞ.

અ આ ઈ ઈ ઉ ઊ એ ઐ ઓ ઔ અં અઃ

"અ" ની નિશાની નથી	।	।	।	।	।	।	।	।	।	।	।	।	।
નિશાનોનું નામ	કાના	હસર	દીર્ઘ	હસર	દાંત્ર	હસર	એક	એ	કાના	કાના	અનુ	વિસ.	
	ખજાનુ	અજાનુ	રડું	રડું	ઝકાર	માત્રા	માત્રા	માત્રા	માત્રા	માત્રા	માત્રા	માત્રા	ર્ગ

ક કા કિ કી કુ કૂ કે કૈ કો કૌ કં કઃ

ખ ખા ખિ ખી ખુ ખૂ ખે ખૈ ખો ખૌ ખં ખઃ

પ પા પિ પી પુ પૂ પે પૈ પો પૌ પં પઃ

મ મા મિ મી મુ મૂ મે મૈ મો મૌ મં મઃ

હ હા હિ હી હુ હૂ હે હૈ હો હૌ હં હઃ

ખા મા છે મા ધી દે. લા ભૂ પી. મા આ છે. લા ધી ખા. આ ધી છે.
તે ધી. ખા. આ ભૂ લે. બા જા. ધી લે. ઘુ છી છે.

ખાપા. કાકા. દાદા. ખાલા. મામા. કુઈ. દાદા. નાની. નાનો. ભાઈ. હાથ.
પગ. કાન. નાક. આંખ. માથું. ડાઢી. નાભી. નખ. ટાંગ. પેટી. બેટી. વહુ.
તારી. મારી. તેની. ચાકુ. નાકુ. તેજ. વલી. નદી. દુધ. કેરી. ખોદા. નળી.

ખાપા ! કાકા ગયા. માસી આવી. દાદી બેટી હાથ પગ લાંબા છે. આંખ
મોટી છે. માથું નાનું છે. નખ કાપ. લાંબી ડાઢી. સારી છે. નાની બેઠાં છે.
ખપાની બેટી છે. કાકાની પેટી છે. તારી વહુ છે. મારું માથું છે. તેનો પગ
છે. વલી સારા છે. નાકુ આવે છે. ચાકુ તેજ છે. નદી વહે છે. દુધ તાજું છે.
કેરી મીઠી છે. ખોદા એક છે. નળી સાચા છે.

છોકરો. છોકરી. દીકરો. દીકરી. રોટલો ખાટલો. પલંગ. પીછોડી. ખુરસી.
ટેબલ. કળાટ. કિતાબ. ચોપડી. ખડીયો. કલમ. સુરત, રાંદેર. આગરા. રંગુન.
દેહલી. મુંબાઈ. કઠોર. સચીન. પેશાની. આંગળી. અંગોઠો ટેરવું.

શંખા (શનીવાર) એક શંખા (રવીવાર) દો શંખા (સોમવાર)
સેહ શંખા (મંગલવાર) ચહાર શંખા (બુધવાર) પંજ શંખા (શુક્રવાર)
જુમઆ (શુક્રવાર)

મોહરમ, સફર, રખીઉલ અવ્વલ. રખીઉલ આખેર, જોમાદુલ ઉલા,
જોમાદુલ ઉખરા, રજબ, શાબાન, રમઝાન, શવ્વાલ, જુલકાદહ. જુલ હજજ.

નસીહત-૧-અદલાહથી ડર. ગુનોહ નહી કર. વોળુ કરીને નમાઝ પઢ. નમાઝી દમી અદલાહનો પ્યારો છે. બેનમાઝી રહમતથી દૂર છે. કોઈ ઉપર જુલમ ન કર. જુલમ જીલનાર (મજલુમ) ની બદ દોઆ ઘણી જલદી કબુલ થાય નાહક કોઈ જાનવર ચલ્લી વગેરેને દુઃખ નહીં આપ કુતરાં બીલાડાને મારવું બુરૂં છે.

નસીહત-૨-મા બાપનું કહ્યું માનો. તેઓના (શિક્ષા) મારવાને કબૂલ સમજો. થી તેઓની બીજમત કામકાજ કરો. માબાપના પગ નીચે જનત છે. ફરીને માને જવાબ આપો નહીં. જે કંઈ ગુસ્સામાં કહે ચુપચાપ સાંભળો. કોઈ વાતમાં ને સતાઓ નહીં; મોટાઓની આગળ અદબ તાજીમથી રહો. નાનાઓપર કબૂલત પ્યાર રાખો.

નસીહત-૩-કોઈને હલકું જાણો નહીં. પોતાને સર્વથી ઓછી જાણો. માને મોટી સમજવી બુરી વાત છે. કોઈના ચાળા કરવા, એમ કાઢવી મોટો નાહ છે. ખાણું જમણે હાથે ખાઓ. પાણી જમણે હાથે પીઓ. ડાબે હાથે માન ખાઓ પીઓ છે. પાણી ત્રણ શ્વાસે પીઓ. ખાણું ઠંડું કરીને ખાઓ. મ ગરમ ખાવામાં બરકત હોતી નથી. જે વાત કહો સાચી કહો. જુદા મવું મોટું પાપ છે.

નસીહત-૪-સવારમાં ઉઠીને મોટાંઓને સલામ કર્યા કરો. નમાઝ પઢ્યાન શરીફની તિલાવત કર્યા કરો. સબક સારી રીતે યાદ કરો. કુદમાં ચીત લગાડો નહીં. દરેક વાતમાં સમ ખાયા કરો નહીં. ઘડીએ સમ ખાવી બુરી વાત છે. પોતાની કિતાબને સંભાળથી મા. કોઈની સૂરત બુરી તેની મરકરી કરો નહીં. અદલાહની આગળ નિરસી સૂરત સર્વ બરાબર છે.

નસીહત-૫-શરારત તોફાન કરો નહીં. નહીં તો કદી તમને માર પડશે. ડાબે હાથે સાફ કર્યા કરો. ઇસ્તિનજો ડાબે હાથે કર્યા કરો. જાજરૂ જતી પ્રથમ ડાબો પગ માંહે મુકો. અને નીકળતી વખત પ્રથમ જમણો પગ ને. બેડો પ્રથમ જમણા પગમાં પેહેર્યા કરો ફરી ડાબા પગમાં.*

કાગળ લખવાની રીત.

જ્યારે કાગળ લખોતો શરૂમાં “મિસ્મિહ્ઝાદ” લખો. અથવા આપણી ભાષામાં “મા નામથી” લખો. ફરી તમારું નામ પ્રથમ લખો તે પછી જેતા ઉપર કાગળ રો હો તેનું નામ લખો તે પછી “અરસનામો અલૈકુમ ” તે પછી જે મતલબ

* એવી રીતે ઈબર કુતો વગેરે પહેરવું. એમ. એ રહમાન

લખવી હોય તે લખો. જેના ઉપર તમે કાગળ લખો તે તમારી જાણ પહેચાનનો હોય તે સલામ પછી આટલી ઇચ્છા પડે લખો “અમે ખેર આશ્વિતથી છીએ અને તમારી ખેર આશ્વિત ખુદાની ચાહીએ છીએ” તે પછી જે મતલબ લખવી હોય તે લખો. ફરી બીજા કોઈ જાણ પહેચાનવાળાઓને સલામ લખવી હોય તે લખો. તે પછી લખો “વરસલામ” તે પછી ઇસ્લામી તારીખ લેખો * એનો નમુનો નીચે પ્રમાણે આપી રીતે છે.

ખુદાના નામથી.

ગુલામ મોદમ્મદ હાજી હાફિઝ સાહેબ વરફથી નેકનામ અહમદ કાસિમ બચ્ચા સાહેબને અરસલામો અલૈકુમ. અત્રે અમારી ખેર આશ્વિત છે અને તમારી ખેર આશ્વિત ખુદાથી ચાહું છું. બીજા આપ સાહેબે માન કરોડી આમદનીયા ફરીયા મોકલ્યા તે મળ્યા છે. આપ સાહેબ ધણી કાગળથી મારું કામ કરો છો એનો નેક બદલો ખુદા આપને આપશે. હાલ એજ. વરસલામ રહેરની તારીખ ૨૫ મી શવાલ સને ૧૩૩૦ ડિગ્રી.

પ્રથમ પિસ્મિલ્લાહ લખવી ફરી લખનાર પેતાનું નામ લખવું એ સુનંત તરીકો છે. એટલે સુનંત અદા કરવાનો પણ સવાબ મળશે. એટલુંજ નહીં પણ બીજા પેગમ્બરો પણ એજ રીતે કાગળ લખતા હતા. પણ લોકોમાં બીજી રીતે લખવાનો રિવાજ છે તે લખી જણાવું છું.

જ્યારે કોઈ ઉપર પત્ર લખવો હોય તે પ્રથમ આ વિચાર કરે કે તે તમારેથી મોટો છે અથવા નાનો છે અથવા અજાણનો છે? જો દરજ્જાનો આદમી હોય તેને જાજતા શબ્દો પત્રમાં લખો. મોટાના પત્ર માટે વાલનામા, સરકારનામા, કક્તે ખાસ્તામાં કરામતનામા, એજાઝનામા, સદીફએ, આલી સદીફએ ગિરામી લખે છે. અને જે શાખસ ઘણો મોટો હોય તેને આપવી જગ્યા આજનામ, જનાબેમલી, જનાબેવાલા, હજરતવાલા, હજરતેઆલી લખે છે. જ્યારે આ લખવાનો વિચાર હોય કે “આપનો પત્ર આવ્યો” તે આવી રીતે લખીયું જનામવાલાનું “સરકારનામા” આવ્યું. ” અને “આવ્યું” ની જગ્યા સાહેર થયું, સરકારનામાએ મને બગલાળી કર્યો, મને સજ્જત આપો, માન આવ્યું. અને નાનાના પત્રને મસદતનામું રાહતનામું લખે છે. અને અજાણના પત્રને હતાયનામું કરમનામું લખે છે અને પત્ર લખવાનો તરીકો આ છે. દાખલા તરીકે જો આપને પત્ર લખો તો આવી રીતે લખો “જનાબ વાલિદ સાહેબ ખુદરગવાર અચ્ચાબોના છતર આપનો મોટો સાથો (મોટી જાયા) હમેશાં રહો. અરસલામો અલૈકુમ પછી અરજ આ છે કે આવતું વાલનામા આવ્યું મિજાજ મોખારકની ખેરયત જણવા પછી દિલને તમલ્લી થઈ ” એ પછી જે વાત લખવી

* ઇસ્લામી તારીખ ઉપર ઘણા દીની કામ અટકેલાં છે અને તેની સંભાળ ફરજે કિફાયા છે. અને ફરજે કિફાયા સંવેળાને માથે કરવું જરૂર નથી પણ થોડાઓના કરવાથી સવળાઓને માથેથી ફરજ ઉતરે છે. પણ જે કરે તેને સવાબ મળે છે. તો મુસલમાની તારીખ લખનાર દીની કામનો સંભાળનાર તેમ બીજા લોકોને માથેથી ફરજનો બોજો ઉતારનાર છે અને સવાબ મેળવનાર. છે અને એટલે કે વિધિ લખવામાં એમાંનું કંઈએ નથી માટે મુસલમાની તારીખ લખ્યા કરવી. શુ. મો

હોય તે લખો એમાંથી “ સાચો હંમેશા રહો” સુધી જે લખવામાં આવે છે તેને ઇલકાળ કહે છે. તે પછી સલામ દોઆ જે કંઈ લખાય છે તેને આદમ કહે છે. તે પછી જે હાલ ચાહો તે લખો તેને પત્રનું મજમૂન કહે છે.

મોટાઓના અલકાળ અને આપ્તાદ.

આપને નામે-૦. નાનું વલિદ સાહેબ અવ્યાઓના છત્ર નાનાઓના મજમૂન અને મોટામ દામજલોકુમુલ આલી અરલામો અલૈકુમ પછી અરજ આ છે કે.

આપને નામે-જનાળ વલિદ સાહેબ મોઅજ્જમ વ ફરજઅન્હ દામ મજ્જોમુલ આલી. અરસલામોઅલૈકુમ પછી ઇલતેમાસ આ છે કે.

આપને નામે-તેકનામ નકીના કરનાર ખુખીના બરેલા મોટા મરતબાના મુરખી ખાવાજી મી. ફલાણા ખી. ફલાણા અરસલામોઅલૈકુમ. અલ્લાહ આપનો સાચો હમારા માથાપર હંમેશ રાખે એ પછી યુનરેશ આ છે કે.

કાકાને નામે-જનાળ ચીયા સાહેબ મખદૂમ વ મોતાળ દામ જલોકુમુલ આલી અરસલામોઅલૈકુમ પછી અરજ એ છે કે.

મામાને નામે-જનાળ મામા સાહેબ મોઅજ્જમ વ મોકરરમ દામ જલોકુમુલ આલી અરસલામોઅલૈકુમ પછી અરજ એ છે કે.

માસાને નામે-માનવંતા મોટા દરજ્જાના માસાજી મી. ફોલાન ખીન ફોલાન દામ જલોકુમ અરસલામોઅલૈકુમ એ પછી અરજ છે કે.

માને નામે-જનાળ વલિદ સાહેબા મખદૂમદ મોઅજ્જમદ દામ જલોકુમ અરસલામોઅલૈકુમ પછી.

નાનીને નામે-મોઅજ્જમા મોકરરમા જનાળ નાનીમા સાહેબા આપને છત્ર અમો અવ્યાઓના માથા ઉપર હમેશ રહે અરસલામોઅલૈકુમ એ પછી.

જે ઇલકાળ આપના છે તે દદા, નાના, કાકા, માસા, સસરાના પણ તેજ ઇલકાળ છે આપાની જગ્યા દાદાસાહેબ માસાસાહેબ વગેરે લખાય છે અને જે ઇલકાળ વલેદા (મા) ના છે તેજ ઇલકાળ નાની, દાદી, માસી, મામી કાકી વગેરેના છે. વલેદા સાહેબાની જગ્યા નાની સાહેબા ખાલા સાહેબા વગેરે લખાય છે દીયર જેટલી કાગળ પત્રનો વહેવાર રાખો નહીં, મેલ જોલ વધારે રાખો નહીં. એમાં ઘણા ફિસદો ઉત્પન્ન થાય છે. હા, જો કદી એવી જરૂર પડે તો ખેર લખો પણ એઓને જનાળ બાઇસાહેબ કરીને લખો.

નાન ઓના અલકાળ અને આદાળ.

દીકરા, પોત્ર, નવાસા, બત્રીજ વગેરેને નામે-મરખુદાર તૂ ચશમ રાહને જનસ આદત વમકખાલ નિશાન સલ્લમદુલ્લાહો તઆલા. અરસલામોઅલૈકુમ. વધારે ઉમરની તથા ચઢત મરતબાની દોઆ પછી જણાવવાનું કે:—

ખીજો-તૂરે ખસર અરસલામોઅલૈકુમ ઉમરની દરાજી અને બને-જહાનની નેક ખખની મેળવવાની દોઆ પછી લખવનું કે.

ખીજો ફરજન્દ દિલખંદ જીગર પેવન્દ અરસલામો અલૈકુમ મરતાખાના વધારાની દોઆ પછી તમને જાહેર થાય કે—

ખીજો—મારા કલેજના તુકડા આંખોની ઠંડક પ્યારા ફરજન્દ મી. ઇસમાઇલ ખી. શુલામ મોહમ્મદ અરસલામો અલૈકુમ અલ્લાહ તમારી ઉમર રોજીમાં ખરકત આપે અને નેક કરે એ પછી લખવાનું કે—

નાનાબાઇને-ખીરાદર અઝીઝ અઝ જાન સલ્વામહુલ્લાહો તઆલા અરસલામો અલૈકુમ સઆદતમંદી અને નેક અતવારીના દોઆ પછી જાણવાનું કે.

ખીજો—ખીરાદર બખ્શબાખર અરસલામો અલૈકુમ દોઆ પછી તમને લખવાનું કે

નાની બહેને-હમશીરહ અઝીઝહ નૂર અશમી સાલેહા સલ્વામહુલ્લાહો તઆલા અરસલામો અલૈકુમ તમારા મોટા નસીયાની તથા નેક બખ્તીની દોઆ પછી જાણવાનું કે—

સખાબાઓના આદાબ એક તરેહના છે જેની રીતે ચાહો તે પ્રમાણે લખો—

ધણીના અલકાબ તથા આદાબ.

મારા સરદાર સલામત અરસલામો અલૈકુમ સલામ તથા મુલાકાતના શોખ પછી અરજ આ છે કે:—

મારા મદરમે અસરાર અનીસો ગમગુમાર સલામત અરસલામો અલૈકુમ સલામ અને નિયાઝ પછી હાલિતમાસ આ છે કે:—

મારા વાફેશ રાઝ, હમદમ વ હમયાઝ સલામત અરસલામો અલૈકુમ સલામ તથા મુલાકાતના ઇશતિયાક પછી અરજ આ છે કે:—

મારા સરના છત્ર મારા બેડના જાણનાર ખુશીના ખાવિન્દ નેકનામ નફીના કરનાર મારા હાકેમ સલામત અરસલામો અલૈકુમ સલામ તથા મુલાકાતના શોખ પછી આપના દરની દિવાની આપના ઉપર ફિદા થનાર વફાદારની અરજ એ છે કે:—

ધણુ'યાણીના અલકાબ તથા આદાબ.

મારી મદરમે રઝ, હમદમ વ હમયાઝ સલામત અરસલામો અલૈકુમ વ રહમતુલ્લાહે વ ખરકાતોહ, સલામ શોખ અને મુલાકાતની આશા પછી તમને જાહેર થાય કે:—

મારી જીવની પ્યારી મારા ધરની રોનક મારા દિલની આગમ અરસલામો અલૈકુમ સલામ તથા તમારી મુલાકાતની ખાહેશ પછી લખવાનું કે:—

મારી પ્યારી ગમગીન દિલને ખુશી કરનાર તથા ઉચાટ દિલને શાંત પાડનાર અરસલામો અલૈકુમ. જ.ત લખવા મક્સદ આ છે કે:—

આપને નામે પત્ર.

ખચ્યાઓના મોઅજ્જમ અને મોહતરમ માનવંતા સાહેબ આપની છાયા અમારા ઉપર હમેશા હોજીઓ. અરસલામો અલૈકુમ વ રહમતુલ્લાહે વ ખરકાતોહ એ પછી

અરજ આ છે કે સુન્ત ધણી થઇ જનાયવાલાતું સરકારાજનામું આવ્યું નથી. માટે અત્રે સર્વનું દિલ ધણું ઉચાટ અને ધણા શિકરમાં છે. આશા છે કે પોતાના મિઝાજ સુધારકી ખેરયતથી જલદી આગાહી ખખશી સરકારાજ ફરમાવશે. પ્યારી બેહેન ઝેબેદા ખતૂન ખુદાના ફજલો કરમથી સારી છે કાલે તેનું કુરખાને મજદૂ ખતમ થયું છે. હવે આપ તેણીને માટે ઉર્દુની કોઇ કિતાબ રવાના ફરમાવશે કે શર કરાવાય. આપે તાલીમુદદીન જે મારે માટે મોકલો હતી તે ધણી સારી કિતાબ છે સવળી ખીખીઓએ તેને પસંદ કરી અને તેની ખહેશ ખતાવે છે માટે તેની ચાર પાંચ જલદો ખીજ મોકલશે અને જે ખતી શકે તો કોઇને ફરમાજ કરશે કે તેનો ગુજરાતી ભાષામાં તરજુમો કરી પ્રગટ કરે કે જેથી માત્ર ગુજરાતી જાગુનાર મારી સહેલીઓ અભાગ્ય રહે નહીં ખુદા એનો અજર આપને આપશે. યાકી અત્રે મર્દની ખેરયત છે. આપ પોતાની ખેર આદિયતથી જલદી ખખર કરશે કે અમારી શીર ચિન્તા દૂર થાય. વરસલામ હમીદા-ખતુનને-અરીજો-હાલાકાયાની તા. ૧૩ શવવાલ સને ૧૩૩૭ હિજરી.

દીકરીના નામનો પત્ર.

લખને જીમર નેક અખતર વર ચશમ રાકતે જન ખીખીખદીજ સસ્ત્રમેહાદલાહો અરસ-લામો અલેકુમ દાજીએ ઉમર તરા નેક અખતી તથા ઇલમહુનરમાં તરકીની દુઆ પછી તમને જાણવાતું કે ધણી મુદત થઇ તમારો કોઇ પત્ર આવ્યો નથી જેથી દિલમાં ફિકર હતી પણ પરમ દિ-સે તમારા મોટાનો ખુશી ઉપજવનાર પત્ર આવ્યો ખેરીયત જાણવાથી દિલ શાંત થયું. તે પત્રથી આ, પણ જણાયું કે તમને લખવા વાંચવાનો શોખ નથી અને તેમાં ધણું ઓછું દિલ લગાડો હો, આ પણ સાંભળવામાં આવ્યું કે કેટલીક સ્ત્રીઓ તમારા લખવા પઠા વિષે એમ કહે છે કે છોકરીઓને લખાવવા પઠાવવાથી શો લાભ. એમને તો સીવવા પરાવવા, ખાણું રાંધવા, ચીકન વગેરે કાઢવા શીખવવું જોઇએ. શું એઓને પઠાવી લખાવીને પુરોની જેમ મૈલતી ખતાવવી છે? એવું જણાય છે કે એઓનાજ ભોગવવાથી તમારું દીલ ઉચાટ થયું અને ઓછી મહેનત કરે હો. ઓ મારી પ્યારી દીકરી! તમે આ બેવકુફ સ્ત્રીઓના કહેવામાં કહી આવશો નહીં અને આ સમજે કે મારાથી વધુ તમારું બહું ચાહનાર ખીજું કોઇ થઇ શકતું નથી માટે મારી આ આજ્ઞા ચદ રાખો કે તે સ્ત્રીઓનું આ કહેવું તદન બેવકુફી છે. ઓછામાં ઓછું આટલું તો દરેક સ્ત્રી માટે અગત્યનું છે કે ગુજરાતી લખી વાંચી શકે એમાં મોટા મોટા લાભો છે. અને લખવું વાંચવું નહીં જાણવામાં મોટો નુકશાની છે. પ્રથમ તો મોટો લાભ આ છે કે જુખાન (ભાષા) સ્વચ્છ થાય છે. મેં જોયું છે કે વગર પઢેલી સ્ત્રીઓ સવાળને સખાળ, અને શોરખા ને સુરવા ક્યુતર ને કંપુતર, જહેજ ને દેહેજ, ઝેઠાખને જુખામ અને કેટલીક ઝેખામ બોલે છે. અને જે સ્ત્રીઓ વાંચવા લખવા શીખી છે તે તેઓપર હસે છે. અને તેઓની નકસો (ચાળા) કરે છે. માટે લખવા વાંચવાથી આ દોષ તદન જતો રહે છે. ખીજો નમાઝ રોઝે. દીક થાય છે દીન ઇમાન મુધરી જાય છે. નહીં પઢેલી સ્ત્રીઓ પોતાની જહાલતથી ધણાં કામો એવાં કરે છે કે જેથી ઇમાન જળું રહે છે. અને તેઓને ખખર પણ પડતી નથી. જે ખુદા ન કરે તે

વેળા મોત આવી લાગે તો કાઢેગી તરફ હમેશાં દોઝખમાં બગવું પડશે. કદી છૂટકારો થઈ શકતો નથી. પઢવા લખવાથી આ અડચણ દૂર થાય છે. અને ધર્માત્મ મન્યુત થાય છે. ત્રીજો ધરનો બંદોબસ્ત જે સ્ત્રીઓનેજ માથે હોય છે તે સારો રીતે પૂરો થાય છે. આખા ધરનો હિસાબ દરેક વખત પોતાની નજરમાં રહે છે. ચોથો અડચણોની પરવરિશ સ્ત્રી સારી રીતે કરી શકે છે કારણકે નાના બાળક માની પાસે ધણી રહે છે. વિશેષ કરી છોકરીઓ તો માની પાસેજ રહે છે. જે મા પઢેલી લખેલી હશે તો માની આદતો અને વાતચીત પણ સારી હશે. તો એલાદ પણ તેજ શીખશે અને નાનપણથીજ સારા સ્વભાવની અને નેકબખત થશે કારણ કે મા તેઓને દરેક વખત શીખામણ આપતી રહેશે અને કહેતી રહેશે. જુઓ: આ તો વળી કેટલોક મોટો લાભ છે પાંચમો આ કે જ્યારે સ્ત્રીને ઇલિમ હશે તો દરેક વખત પોતાના માઆપ, ખાવિન્દ સમા વાદાલાંઓનો મરતબો પહેચાની તેઓને મરતબો અદા કરતી રહેશે. વળી એની દુનિયા અને આખેરત બંને સુધરો જશે. આ સમગ્રા સિવાય પઢવું લખવું નહીં જાણવામાં એક મોટું યુરુષ આ છે કે ધરની વાત પારકાઓને જાહેર કરવી પડે છે અથવા તેને છુપાવવાથી નુકશાની ખમવી પડે છે. સ્ત્રીઓની વાતો ધણું કરીને હયા શરમ (લાજ) ની હોય છે પણ પોતાની મા બહેનથી કદી જાહેર કરવાની જરૂરત પડે છે અને ભેગભેગે વખતેજ મ એકેન પાસે હોતી નથી એવા વખતમા યા તો નિર્લજ થવું પડે છે અને ખીજાઓથી ગાળ લખાવવો પડે છે અથવા નહીં કહેવાથી મોટું નુકશાન ખમવું પડે છે એ વગર ખીજા હજારો ફાયદા છે અને પઢવું નહીં જાણવાની ધણી યુરુષો છે. ક્યાં સુધી બયાન કરું. જુઓ હવે તમે મારી આગળે યાદ રાખશો. અને પઢવા લખવામાં જીવ ચોરાવશો નહીં. વધુ દોઆ બનારમથી લી. અબદુલ્લાહ તા. ૨૦ મી શવ્વલ સને ૧૩૩૦ હિજરી.

દીકરી તરફથી પત્રનો જવાબ.

ખુદાના નામથી.

જનાબ ખાવાઈ મોઅલ્લમ વ મોહનમ દામ હુસ્નોકુમ અરસલમો અલેકુમ. એ પછી અરબ આ છે કે સહીદએ આલીએ આવીને મને માન આપ્યું. આપના મિત્રાજની ખેરીયત જાણવાથી સર્વને ચહેન થયું. અલ્લાહ તઆલા આપની જાત આ બરદાતને અમારા માથાં ઉપર હંમેશ સલામત રખે. જનાબ વાત્રાએ બાંદી લખવા વાંચવા માટે લખ્યું તેથી મને ધણોજ લાભ થયો. બેશકક લોકોના કહેવા સાંભળવાને લીધે માંડે દીલ ઉચાટ થયું હતું. હવે જયારથી વાલાનસુ આવ્યું છે ત્યારથી હું દાલ લગાડીને પઢું છું અને ખુરં બલું કંઈ લખવા પણ લાગી છું, બેશકક આપનું ફરમાવવું મોકાસર છે. એમાં ધણી ફાયદા છે અને જે સ્ત્રીઓ પઢવા લખવા નહીં જાણવી તેઓ ધણી પરતાય છે કે એમે કેમ શીખ્યાં નહીં. પરમ દિવસની વાત છે કે શિરસ્તેદાર સાહેબની ખીબી જે અમારા પડોશમાં રહે છે તેણીના મામાનો પત્ર આવ્યો અને ધરમાં આજકાલ કોઈ પુરૂષ છેજ નહીં, તેથી તે બાપડી એકએકની ખુશામત કરતી ફરી કે કોઈ કાગળ વાંચી દે અથવા કેધેથી વંચાવી લાવે કે મામા સાહેબના તખીયત કેવી

છે, સાંભળવામાં આવ્યું છે કે તેણીને હાલ નબળો છે એ માટે ખીચારી ઘણી ગમ્મરાતી હતી. બપોરના આલેશો પત્ર આપો દિવસ પડી રહ્યો, અને કોઇ વાંચનારું મળ્યું નહીં. મગરેજ પછી આપડી મારે પાસે આવી તો મેં હાલ સંભળાવ્યો ત્યારે તેણીને જીવ ઢેકાણે આવ્યો. ત્યારથી મારા જીવમાં આ વાત હતી કે બેશક પઢવા લખવાનો હુંજર પણ મોટી દોલત છે, અને તેના નહીં જાણવાથી કેટલીક વેળા મેટી મુસીબત પડે છે. અને આ પણ હું જોવું છું કે અમારાં સગાંમાં પાંચ આઠઓ સારી રીતે પઢેલી લખેલી છે તેઓ જ્યાં જાય છે ત્યાં તેઓની ઘણી ઇજ્જત થાય છે. જે વાત ફરીઅતને વિરુદ્ધ કોઇથી થાય છે તો, અથવા વિવાહ શાદીમાં કોઇ ખુરી રક્ષમ થાય છે તો તેને ટોકે છે, મનાઇ કરે છે, સારી રીતે સમજાવીને નસીહત કરે છે, અને સઘળી બીબીઓ કાન લગાડી ચુપકીથી સાંભળ્યા કરે છે. જે કોઇ વાત પૂજવાની હોય છે તો તેઓનેજ પૂજે છે. બીબીઓમાં સર્વથી પહેલાં તેમની પૂજ થાય છે. સઘળી બીબીઓ તેમની પ્રશંસા કરે છે. માટે હું જરૂર જીવ લગાડીને પઢવા શીખીશ. મને પોતાને ઘણો શોખ થઇ ગયો છે, આપ પણ અલ્લાહ તઆલાથી દોઆ કરો કે અલ્લાહ તઆલા મને આ દોલત નસીમ કરે. આડી સઘળાંઓની અત્રે ખેડીયત છે. જીયાદા હદે અદમ (ઇતિ) આપની લોડી ખદીખ. સહારંપુરની તા. ૨૮ મી રમજાન સને ૧૩૩૦.

ભાણજીના નામનો પત્ર

મારી આંખોની નજર મારાં દિવોગ્નનની રાહત બીબી, સિદ્ધિકા સદ્ગુણમકા-દલાહો તઆલા અસ્સલામો અલેકુમ દોઆ પછી તમને ભાણવાનું કે તમારું મસરતનામું આવ્યું હાલ જાણવાથી તસદલી થઇ. તમારા લખવા વાંચવાનો હાલ સાંભળી મને ઘણી ખુશી થઇ. અલ્લાહ તઆલા તમારી ઉમરમાં ખરકવ આપે, અને તમારી મહેનતનું ફળ તમને જલદી થાઓ. જે દિવસે તમે પોતાને હાથે મને કાગળ લખશો તે દિવસે હું પાંચ રૂપીયા મીઠાઇ ખાવા માટે તમારા ઉપર મોકલીશ અને એક બીજી નસીહત હું તમને કરું છું. મેં સાંભળ્યું છે કે તમે શોખી ઘણી કરો છો અને કોઇનો અદમ કે શરમ કરતી નથી આથી મને ઘણો અફસોસ થયો. કારણ કે ભાણસની ઇજ્જત માત્ર પઢવા લખવાથી થતી નથી. જ્યાં સુધી અદમ લિહાજ (આખમાં શરમ) શીખશો નહીં ત્યાં સુધી લોકો તમારેથી મોહખત અને પ્યાર કરશે નહીં. પઢવા લખવાની સાથે સર્વથી પેહેલાં છોકરા છોકરીઓને લાઝેમ છે કે અદમ શીખે. કારણ કે આદમી, અદમથી હરફિલ અઝીઝ (દરને પ્યર) થાય છે અને સઘળા આદમી તેની પાતર કરે છે. અદમ કરનાર હમેશ ખુશ નસીમ થાય છે જેમકે કોઇનું વાકય છે “ આ અદમ ખાનસીમ, બેઅદમ બેનસીમ. ” હવે હું તમને ગતાવું છું કે અદમ શીખજો છે અને તેને કેવી રીતે વરતવું જોઇએ ! જે કોઈ તમારાથી ઉમર અને સગાઇમાં મોટું હોય તેને ઘણી તાજીમથી સલામ કરો તેમની સામે ખીમત્ત શખ્ઝ મોંથી નહીં કાંઠા અને તેઓની સામે પોતાના બરાબરવાળાંઓથી હાંસી દિલલગી મ નક મરકરી કરો નહીં. જ્યારે તેઓ તમને પુકારે તો નરમ અવાજથી જવાબ આપો. જવાબમાં લખ્યેક કહો “ જી ” કહો. અને જ્યારે તમને કંઈ આપે તો સલામ કરો અને જે નસીહતની વાત કહે તેને ઉંડા ઉારીને સાંભળો. જ્યારે તેઓ બોલવાં હોય તો વચ્ચેથી તેઓની વાત કાપો નહીં. જ્યાં તેઓ મેડાં

તેથી જાંચી જગ્યા સ્થાને બેસો નહીં, અને તેઓનું નામ લઇને પુકારો નહીં, પણ તની જે સગાઇ હોય તે સગાઇનું નામ લઇને બોલો. જેમકે માસાજી, કુવામાજી, કુધમા, કુધવીખી, નાનીમા, મોટીમા, બાવાજી, બાજી, વગેરે. જે શુસ્તામાં આવી તેઓ તમને કંઈ 'પુર' બધું રહે તો તમે તેનો ઉત્તર આપો નહીં. પાછા શરીને તેમને કંઈ કહો નહીં એવુંજ નામ અદ્ય છે અને આ માણસને માટે ઘણું અગત્યનું છે. ઇતિ- લી. મોહમ્મદ વાજેદ હેસેન મુખમ્મદની તા. ૨૦ મી જુલજ્જાદ સને ૧૩૩૦ હિજરી.

બરાબરીવાળાઓના અલકાબ, આખાદ.

જે કંઈ બરાબરીવાળાને ખત લખો તો તેના લખવાનો આ વરીકો છે. પ્રથમ તેનાં મરતયાને માફક આવી રીતે અલકાબ લખો:—

મારી મુશકેફ શફીકહ સલામત અસ્સલામો અલેકુમ.

મારી મેહરયાન કદરયાન સલામત અસ્સલામો અલેકુમ.

મારી ઇનાયત ફરમાં પ્યારી સલામત અસ્સલામો અલેકુમ. તે પછી આવી રીતે આદાબ લખો. સલામ મલગત પછી આજ આ છે કે. શરી કાગજનો મજમૂત લખો. અને આ ખિલાસ રાખો કે મોરાંઓને જેવી રીતે લખો છો તેવી રીતે વધારવું નહીં અને જેવી રીતે નાનાઓને લખો છો તેમ ઘટાડવું પણ નહીં પણ દરેક વાતમાં બરાબરીનો ખિલાસ રાખો.

શરનામું પતો લખવાની રીત.

મુગ્ધ મધ્યે દાઉદ કાજી ગલોસ્લામાં કસિમ હુસેનની પેઢી ઉપર જનાય આવાજી મી. અહમદ શુલામ મોહમ્મદને પહોંચે.

બરખુદાર મી. અબ્દુલ્લાહ ખી. શુલામ મોહમ્મદને પોહોંચે. કે. આંદની ચોક સોનેહરી મસજીદ, મુ. દિલ્લી.

સો સુધીની ગણતરી.

૧૧

૧	એક.	૧૧	અગિયાર.	૨૧	એકતીશ.	૩૧	એકત્રીશ.
૨	બે.	૧૨	બાર.	૨૨	બાવીશ.	૩૨	બત્રીશ.
૩	ત્રણ.	૧૩	તેર.	૨૩	તેવીશ.	૩૩	તેતરીશ.
૪	ચાર.	૧૪	ચૈ.ગિઠ.	૨૪	ચોવીશ.	૩૪	ચોતરીશ.
૫	પાંચ.	૧૫	પંદર.	૨૫	પચ્ચીશ.	૩૫	પાંતરીશ.
૬	છ.	૧૬	સોળ.	૨૬	છત્રીશ.	૩૬	છત્રીશ.
૭	સાત.	૧૭	સત્તર.	૨૭	સત્તાવીશ.	૩૭	સાડત્રીશ.
૮	આઠ.	૧૮	અઠાર.	૨૮	અઠાવીશ.	૩૮	અઠત્રીશ.
૯	નવ.	૧૯	ઓગણીશ.	૨૯	ઓગણત્રીશ.	૩૯	ઓગણચાલીશ.
૧૦	દશ.	૨૦	વીશ.	૩૦	ત્રીશ.	૪૦	ચાલીશ.
૪૧	એકતાલીશ.	૫૧	એકાવન.	૬૧	એકસઠ.	૭૧	એકોતર.
૪૨	બેતાલીશ.	૫૨	બાવન.	૬૨	બાસઠ.	૭૨	બોતર.
૪૩	તેતાલીશ.	૫૩	તેપન.	૬૩	તેંસઠ.	૭૩	તોતર.
૪૪	ચુમ્મલાલીશ.	૫૪	ચોપન.	૬૪	ચોંસઠ.	૭૪	ચુમ્મોતર.
૪૫	પીસતાલીશ.	૫૫	પંચાવન.	૬૫	પંસઠ.	૭૫	પંચોતર.
૪૬	છેતાલીશ.	૫૬	છપન.	૬૬	છાંસઠ.	૭૬	છોતર.
૪૭	સુડતાલીશ.	૫૭	સતાવન.	૬૭	સડસઠ.	૭૭	સિતોતર.
૪૮	ઉડતાલીશ.	૫૮	અઠાવન.	૬૮	અડમઠ.	૭૮	હડોતર.
૪૯	ઓગણપચાશ.	૫૯	ઓગણસાઠ.	૬૯	અગણોતર.	૭૯	ઓગણાંએસી.
૫૦	પચાશ.	૬૦	સાઠ.	૭૦	સિતોતર.	૮૦	એંસી.
૮૧	એકાસી.	૯૧	એકાણું.	૧૦૦	અંકસો.	 	
૮૨	બીયાસી.	૯૨	બાણું.	૨૦૦	અસો.		
૮૩	ત્રયાસી.	૯૩	તાણું.	૩૦૦	ત્રણસો.		
૮૪	ચોરાસી.	૯૪	ચોરાણું.	૪૦૦	ચારસો.		
૮૫	પંચાસી.	૯૫	પંચાણું.	૫૦૦	પાચસો.		
૮૬	છાસી.	૯૬	છન્ટું.	૬૦૦	છસો.		
૮૭	સત્યાસી.	૯૭	સત્તાણું.	૭૦૦	સાતસો.		
૮૮	અઠ્યાસી.	૯૮	અઠાણું.	૮૦૦	અઠસો.		
૮૯	નવ્યાસી.	૯૯	નવ્યાણું.	૯૦૦	નવસો.		
૯૦	નેવું.	૧૦૦	સો.	૧૦૦૦	એક હજાર.		

૧ × ૧ = ૧	૧ × ૨ = ૨	૧ × ૩ = ૩	૧ × ૪ = ૪	૧ × ૫ = ૫
૨ ૧ ૨	૨ ૨ ૪	૨ ૩ ૬	૨ ૪ ૮	૨ ૫ ૧૦
૩ ૧ ૩	૩ ૨ ૬	૩ ૩ ૯	૩ ૪ ૧૨	૩ ૫ ૧૫
૪ ૧ ૪	૪ ૨ ૮	૪ ૩ ૧૨	૪ ૪ ૧૬	૪ ૫ ૨૦
૫ ૧ ૫	૫ ૨ ૧૦	૫ ૩ ૧૫	૫ ૪ ૨૦	૫ ૫ ૨૫
૬ ૧ ૬	૬ ૨ ૧૨	૬ ૩ ૧૮	૬ ૪ ૨૪	૬ ૫ ૩૦
૭ ૧ ૭	૭ ૨ ૧૪	૭ ૩ ૨૧	૭ ૪ ૨૮	૭ ૫ ૩૫
૮ ૧ ૮	૮ ૨ ૧૬	૮ ૩ ૨૪	૮ ૪ ૩૨	૮ ૫ ૪૦
૯ ૧ ૯	૯ ૨ ૧૮	૯ ૩ ૨૭	૯ ૪ ૩૬	૯ ૫ ૪૫
૧૦ ૧ ૧૦	૧૦ ૨ ૨૦	૧૦ ૩ ૩૦	૧૦ ૪ ૪૦	૧૦ ૫ ૫૦

૧ × ૬ = ૬	૧ × ૭ = ૭	૧ × ૮ = ૮	૧ × ૯ = ૯	૧ × ૧૦ = ૧૦
૨ ૬ ૧૨	૨ ૭ ૧૪	૨ ૮ ૧૬	૨ ૯ ૧૮	૨ ૧૦ ૨૦
૩ ૬ ૧૮	૩ ૭ ૨૧	૩ ૮ ૨૪	૩ ૯ ૨૭	૩ ૧૦ ૩૦
૪ ૬ ૨૪	૪ ૭ ૨૮	૪ ૮ ૩૨	૪ ૯ ૩૬	૪ ૧૦ ૪૦
૫ ૬ ૩૦	૫ ૭ ૩૫	૫ ૮ ૪૦	૫ ૯ ૪૫	૫ ૧૦ ૫૦
૬ ૬ ૩૬	૬ ૭ ૪૨	૬ ૮ ૪૮	૬ ૯ ૫૪	૬ ૧૦ ૬૦
૭ ૬ ૪૨	૭ ૭ ૪૯	૭ ૮ ૫૬	૭ ૯ ૬૩	૭ ૧૦ ૭૦
૮ ૬ ૪૮	૮ ૭ ૬૫	૮ ૮ ૬૪	૮ ૯ ૭૨	૮ ૧૦ ૮૦
૯ ૬ ૫૪	૯ ૭ ૬૮	૯ ૮ ૭૨	૯ ૯ ૮૧	૯ ૧૦ ૯૦
૧૦ ૬ ૬૦	૧૦ ૭ ૭૦	૧૦ ૮ ૮૦	૧૦ ૯ ૯૦	૧૦ ૧૦ ૧૦૦

સાચી કહાણી.

પ્રથમ કહાણી હજરત રસુલુલ્લાહે (સલ) ફરમાવ્યું કે કોઈ શખ્સ એક જંગલમાં હતો. એકએક તેણે એક વાદળીમાં આ અવાજ સાંભળ્યો કે 'કહાણી શખ્સના બગીચાને પાણી આપો. આ અવાજની સાથે તે વાદળી ચાલી. અને એક સંગરથાન (પથ્થરવાળી જમીન) માં ધણોજ વરસાદ વરસ્યો અને સઘળું પાણી એક નાળામાં ભેરું થઈને ચલ્યું. આ શખ્સ પાણીની પાછળ ચાલ્યો. જુલે શું છે કે એક શખ્સ પોતાના બગીચામાં ઉભો ઉભો પાવડાથી પાણી ફેરવી રહ્યો છે. એણે તે બગીચાવાળાને પૂછ્યું, ઓ અલ્લાહના બંદા તારું શું નામ છે? તેણે જે નામ વાદળીમાં સાંભળ્યું હતું તેજ નામ સાંભળ્યું. ફરી બગીચાવાળાએ એને પૂછ્યું, ઓ અલ્લાહના બંદા! તું મારું નામ શા કારણે જાણવા માગે છે? તેણે કહ્યું કે આ વાદળી જેતું આ પાણી છે તેમાં મેં એક અવાજ સાંભળ્યો છે તેમ તારું નામ જાણને કહ્યું કે એના બગીચાને પાણી

આપ. તો તું એમાં કેવું કૃત્ય કરે છે જેથી આટલો પ્રસન્ન થયો ? તેણે કહ્યું જ્યારે તે પૂછ્યું તો મને કહેવુંજ પડ્યું. હું એની સઘળી પાકેલી વસ્તુને જોઉં છું. તેમાંથી એક તૃત્યાશની ખેરાત કરું છું. એક તૃત્યાંશ પોતાને માટે તથા પોતાની ઓઝાદ માટે રાખું છું. અને એક તૃત્યાંશને પાછો બગીચામાં લખાડું છું.

ફાયદો સુખદાન— દલાદ ખુદાની કેવી રહમત છે કે જે તેની તાબેદારી કરે છે તેના કામમાં ગેબથી એવી રીતે મદદ થાય છે કે તેને ઃખ્ખર પણ થતી નથી. એશકક આ વાત સાચી છે કે જે અદલાદના થયો તેના અદલાદ થયો.

બીજી કહાણી—રજુલાહે (સત્ર) એકવાર ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્લામમાં ત્રણ આદમી હતા. એક કોઢી બીજો ગંજો, ત્રીજો આંધળો. અદલાદ તઆલાએ તેઓને અમમાવા આહવા, અને તેઓની પાસે એક ફિરસ્તાને મોકલ્યો. પ્રથમ તે, કોઢી પાસે આવ્યો, અને પૂછ્યું તને કઈ વસ્તુ પ્યારી છે ? તેણે કહ્યું સારો રંગ અને ખુશસરત ચામડી મળે, અને આ બધા જતી રહે, જેથી લોકો મને પાસે ખેસવા દેતા નથી અને સૂગ કરે છે. તે ફિરસ્તાએ પોતાની હાથ તેના બદન ઉપર ફેરવ્યો તેજ વખતે સાંજે થયો અને સારી ખાત તથા ખુશસરત રંગ નીકળી આવ્યાં ફરી તેણે પૂછ્યું, તને કયો માત્ર વધુ પ્યારો છે ? તેણે કહ્યું ઊંટ, ફરી એક ધામણ ઊંટડી પણ તેને આપી અને કહ્યું અદલાદ તઆલા તને એમાં ખરકત આપે. ફરી ગંજ પાસે તે આવ્યો અને પૂછ્યું તને કયી વસ્તુ પ્યારી છે ? કહ્યું મારા વાળ સારા નીકળે અને આ બધા મારાથી જતી રહે કે જેથી લોકો મુગ કરે છે. ફિરસ્તાએ પોતાની હાથ તેના માથા ઉપર ફેરવ્યો તો તે તરત સાંજે થયો અને સારા વાળ નીકળી આવ્યા. ફરી પૂછ્યું તને કયો માત્ર પસંદ છે ? તેણે કહ્યું કે ગાય. ફરી તેને એક ગર્ભવંતી ગાય આપી. અદલાદ તઆલા એમાં ખરકત આપે. ફરી તે આંધળા પાસે આવ્યો અને પૂછ્યું તને કઈ વસ્તુ જોઈએ છે ? તેણે કહ્યું મારી નજર હીક થાય કે જેથી સઘળા માણસોને જોઉં. તે ફિરસ્તાએ તેના ઉપર હાથ ફેરવ્યો, અદલાદ તઆલાએ તેની નિગાહ દુરસ્ત કરી. ફરી પૂછ્યું તને કયો માત્ર પસંદ છે ? કહ્યું બકરી, તો તેને એક ધામણ બકરી આપી. ત્રણેના જનવરોએ બચ્યાં આપ્યા. થોડા દિવસોમાં તેના ઊંટોથી જંગલ ભરાઈ ગયું અને આની ગાયોથી અને પેલાની બકરીઓથી ભાઈ ગયું. ફરી તે ફિરસ્તા ખુદાના હુકમથી તેજ પેહેલી સરતમાં કોઢીની પાસે આવ્યો અને કહ્યું, હું મિસકીન માણસ છું મારી સફરને સઘળો સામાન પૂરો થયો છે. આજે મારા પેહોંચવાનો કોઈ વસીતો અદલાદ વગર અને ફરી તારા વગર નથી. જેણે તને સારો રંગ તથા ઉમદા ચામડી આપી તે અદલાદના નામ ઉપર તારેથી એક ઊંટ માગું છું કે તે ઉપર સ્થાન થઈ પોતાને ઘેર પહોંચું. તેણે કહ્યું ચાલ, અત્રેથી હટ અને ઘણા હકો અદા કરવાના છે તને આપી શકાય તેમ નથી. ફિરસ્તાએ કહ્યું, કદાપી હું તને ઓળખું છું. શું તું કોઢી નહોતો ? જેથી લોકો તારાથી મુગ કરતા હતા ? અને શું તું દરિદ્ર નહોતો ? ફરી અદલાદે આટલી મહેરબાની કરી. તેણે કહ્યું તું શું કહે છે ? આ માલ તો મારી કંઈ પેઢીથી વંશપરમપરા ચાંલનો આવે છે. ફિરસ્તાએ કહ્યું, જો તું જુડો હોય તો અદલાદ તને જેવો પ્રથમ હતો તેવોજ કરે. ફરી ગંજની પાસે

તેજ પેહેલી સૂરતમાં આવ્યો અને તેવીજ રીતે એનાથી પણ મંગણી કરી અને તેણે પણ તેવોજ જવાબ વાલ્યો. 'ફિરસ્તાએ કહ્યું. જો તું જુઠો હોય તો જેવો પ્રથમ હતો તેવો અલ્લાહ કરે. ફરી આંધળા પાસે તેજ રૂપમાં આવ્યો અને કહ્યું હું મોસા ફેર છું. મેં ખરચ થઈ ગયો છું. આજે ખુદા વગર ફરી તારા વગર મારો કોઈ વસીલો નથી. જેણે તને ખીજવાર આંખમાં રોશની આપી તેના નામથી એક બકરી માથું છું કે તેથી મારી કારરવાઈ કરી સફર પૂરી કરું. તેણે કહ્યું બેશક હું આંધળો હતો અલ્લાહ તઆલાએ માત્ર પોતાની મેહેર-ખાનીથી મને નિગાહ બખશી. જેટલું તારું દિલ ચાહે લે અને જેટલું તારું દિલ ચાહે રહેવા દે. અલ્લામની કસમ કોઈ વસ્તુની હું તને રોકાણ કરતો નથી. ફિરસ્તાએ કહ્યું, તું તારો માલ પોતાની પાસે રાખ. મને કંઈ જોઈતું નથી. માત્ર તમો ત્રણેની પરીક્ષા કરવી હતી તો તે થઈ ગઈ છે. અલ્લાહ તારાથી રાજ થયો અને તે બંનેથી નારાજ થયો.

ફાયદો વિચાર કરવો જોઈએ કે તે બંનેને અઉપકારી થવાનું શું પરિણામ મળ્યું ? સઘળી નેઅમતો છીણવાઈ ગઈ અને જેવા હતા તેવા રહી ગયા, અને અલ્લાહ તેઓથી નારાજ થયો. દુન્યા અને આખેરત બંનેમાં અભાગ્યા રહ્યા અને તે શખ્સને શુકર (ઉપકાર માનવા) ના કારણથી કેવો બદલો મળ્યો કે નેઅમત બહાલ રહી અને અલ્લાહ તેનાથી ખુશ થયો. દુન્યા અને આખેરત બંનેમાં ભાગ્યશાળી થયો.

ત્રીજી કહાણી-એકવાર હજરત ઉમ્મે સલમા (રહી) પાસે કુચેથી કંઈ માંસ આવ્યું હતું અને હજરત રસૂલે ખુદા (સલ) ને માંસ ઘણું ભાવતું હતું. માટે હજરત ઉમ્મે સલમાએ (રહી) દાસીને કહ્યું કે આ માંસ ગોખલામાં રાખ કાદાપિ હજરત (સલ) એને ખાએ. તેણીએ તાખમાં મુક્યું એટલામાં એક બીખારી આવ્યો અને ખારણામાં ડબો રહીને કહ્યું અલ્લાહના નામપર આપો અલ્લાહ બરકત આપે. ધરમાંથી જવાબ મળ્યો કે અલ્લાહ તને પણ બરકત આપે. આ શખ્સમાં આ ઇશારો છે કે કોઈ વસ્તુ આપવાની નથી તે બીખારી ચાલતો થયો. એટલામાં રસૂલુલ્લાહ (સલ) પધાર્યા અને ફરમાવ્યું. ઓ ઉમ્મે સલમા તમારી પાસે કંઈ ખાવાનું છે ? તેણીએ કહ્યું હા છે. અને દાસીને કહ્યું જ તો માંસ આપને માટે લાવ. તે માંસ લેવા ગઈ. તે જુલે શું છે કે માંસનું તો ત્યાં નામ પણ નથી માત્ર એક પત્થરનો તુકડો મુક્યો છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું જ્યારે કે તમે માગનારને આપ્યું નથી માટે તે પત્થર બન્યું.

ફાયદો વિચાર કરવો જોઈએ કે અલ્લાહના નામ ઉપર નહીં આપવાની આનોહસત છે કે તે માંસની સૂરત બગડી ગઈ અને પત્થર બન્યું. એવીજ રીતે જે શખ્સ સવાલ કરનારથી બહાનું કરી પોતે ખાય છે તે પત્થર ખાઈ રહ્યા છે, જેની અસરથી સંગદિલી અને દિલની સખતાઈ વધતી જાય છે. જો કે હજરત (સલ) ના ધરવાળાંઓ સાથે ખુદાવંદ કરીમની ઘણી મેહેરબાની અને ઇનાયત હતી જે તે માંસનું રૂપ દેખીત રીતે બદલાયું કે જેથી તેને વાપરવાથી સંભાળમાં રહે.

ચોથી કહાણી-જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સલ) ની આ આદત શરીફ હતી કે રજરની નમાઝ પઢીને પોતાના (યાર) સહાબીઓ તરફ મોં કરીને ફરમાવતા હતા કે તમારામાંથી રાતના કોઈએ કંઈ સ્વાનું તો જોયું નથી ! જો કોઈ જોતો હોય તો

અરજ કરતો હતો. ફરી હજરત (સલ) તેની તાખીર (મતલબ) ખતાવતા હતા. આદત પ્રમાણે એકવાર સર્વને પૂછ્યું, કેણએ કોઈ સ્વપ્નું જોયું છે? સઘળાઓએ અરજ કરી કે નથી જોયું. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં આજ રાત્રે એક ખાખ જોયો છે કે, બે શખ્સ મારી પાસે આવ્યા, અને મારો હાથ પકડી મને એક પવિત્ર ભૂમીની તરફ લઇ ચાલ્યા. જોઈ છું કે એક શખ્સ બેઠેલો છે અને બીજો ઉભેલો છે અને તેના હાથમાં લોખંડની સણસી છે. તે બેઠેલાના જડખાને તેથી ચીરી રહ્યો છે તે એટલા સૂધી કે ગુદી (માથા અને ગરદનની જોડ વચ્ચે) સૂધી તેને પોહોંચ્યો છે ફરી બીજા જડખા સાથે પણ એવોજ મામલો કરી રહ્યો છે. અને ફરી તે (પહેલું) જડખું સાળુ થાય છે, ફરી તેની સાથે પણ એવુંજ કરે છે. મેં પૂછ્યું આ શી વાત છે? તે બંને શખ્સ બોલ્યા આગળ ચાલો. અમે આગળ ચાલ્યા, તે એટલાં સૂધી કે એક શખ્સ સુતેલો છે તેના ઉપર અમારું જવું થયું. અને તેના માથા પર એક શખ્સ હાથમા બારી પથર લઇને ઉભેલો છે, તેથી તેનું માથું ઘણી જોરથી ફેરે છે. જ્યારે તે પથર તેના માથા ઉપર મારે છે તો તે પથર ગબડીને દૂર જઇ પડે છે. જ્યારે તે તેને ઉપાડવા માટે જાય છે તો તે તેની પાસે પાછો નહીં ફરે, એટલામાં તેનું માથું ફરી સાળું જેવું હતું તેવું થાય છે અને તે ફરી તેને તેવીજ રીતે ફેરે છે. મેં પૂછ્યું આ શું છે! તે બંને બોલ્યા આગળ ચાલો. અમે આગળ ચાલ્યા, તે એટલાં સૂધી કે અમે એક પહાડના ખાડા સૂધી પોહાચ્યા, તે તંદૂર જેવો હતો. નીચેથી ચોડો હતો અને ઉપરથી સાંકડો. તેમાં આગ ધકધકે છે. અને તેમાં ઘણાં પુરૂષ સ્ત્રીઓ નાગાં ભરેલાં છે, જ્યારે તે અગ્નિ ઉપર ઉઠે છે તો તેની સાથે સઘળા ઉડી આવે છે અને નીકળવાની અણખે આવી જાય છે. ફરી જ્યારે તે બેસે છે, તો તેઓ પણ નીચે જાય છે. મેં પૂછ્યું આ શું છે! તે બંને બોલ્યા આગળ ચાલો. અમે આગળ ચાલ્યા. અને એક કોણીની નેહર ઉપર પહોંચ્યા. તેની વચ્ચે એક શખ્સ ઉભેલો છે, અને નેહરને કિનારે બીજો શખ્સ ઉભેલો છે, અને તેની સામે ઘણા પથરો પડેલા છે, તે નેહરની અંદરવાળો શખ્સ નેહરને કિનારે આવવા માગે છે, બહાર નીકળવા લાગે છે તો કિનારાવાળો શખ્સ તેના મોંમાં એક પથર એવા જોરથી મારે છે કે ફરી તે પોતાની જગ્યાએ જઇ પહોંચે છે. ફરી જ્યારે તે નીકળવા લાગે છે તો તે એવીજ રીતે મારીને તેને હડાવે છે. મેં પૂછ્યું આ શું છે? તે બંને બોલ્યા આગળ ચાલો. અમે આગળ ચાલ્યા. અને એક ઘણા આખાદ બગીચામાં પહોંચ્યા. તેમાં એક મોટું ઝાડ છે, અને તેની નીચે એક યુદો આદમી અને ઘણાં બચ્ચાં બેઠેલાં છે અને ઝાડની પાસે એક બીજો શખ્સ બેઠેલો છે તેની આગળ અગ્નિ બળી રહી છે, અને તે તેને ધુકી રહ્યો છે. ફરી તે બંને મને ઝાડની ઉપર ચઢાવી લઇ ગયા. ઝાડની વચ્ચે એક ઘર ઘણુંજ ઉમદા બની રહ્યું છે તેમાં લઇ ગયા. મેં એવું ઘર કદી જોયું નથી. તેમાં પુરૂષ જીવાન યુદો અને સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાં ઘણાં હતાં. ફરી તેની બહાર લાવી વરી ઉપર લઇ ગયા. ત્યાં એક ઘર છે જે પેહલા ઘરથી પણ ઉમદા હતું, તેમાં લઇ ગયા. તેમાં યુદો અને જીવાન હતા. મેં તેઓ બંને શખ્સોને કહ્યું તમે મને સઘળી રાત ફેરવ્યો હવે ખતાવો કે આ સઘળા શું બેદ હતા. તેઓએ કહ્યું તમે જે શખ્સના જડખા ચીરાંતા જોયો તે શખ્સ જૂઠો છે. જૂઠો વાતો કહ્યા કરતો હતો અને તે વાતો સઘળા જહાનમાં

ફેલાતી હતી. તેની સાથે કિયામત સૂધી એવીજ રીતે કરતા રહેશે, અને જેનું માથું ફાડતા જોયો તે શખ્સને અલ્લાહ તઆલાએ કુરઆનનો ઇલમ આપ્યો હતો અને તે રાતના તેનાથી ગણતમાં સહ રહ્યો અને દિવસના તે પર અમલ નહીં કર્યો તે છે કિયામત સૂધી તેની સાથે એવોજ મામલો રહેવાનો અને જેઓને તે અગ્નિના ખાડામાં જોયાં તેઓ ઝિના કરનાર લોક છે. અને જેઓને ખૂનની નહેરમાં જોયા તે વ્યાજ ખાનાર છે, અને ઝાડની નીચે જે શખ્સ હતા તે હજરત ઇમરાહીમ (અલે) છે, અને જે તેમની આસપાસ બચ્ચાં જોયાં તે લોકોની નાબાલિગ ઓલાદ છે, અને જે આગ ધીક્રી રહ્યો હોય તે દોષખનો દારોગો માલિક છે. અને પ્રથમ ઘર જેમાં આપ દાખલ થયા હો તે સામાન્ય મુસલમાનોનું છે અને બીજાનું ઘર શહીદોનું છે, અને હું જીવરમલ (અલે) છું અને આ મીકાઇલ (અલ) છે. શ્રી બોલ્યા ઉપર માથું ઉપાડો. મેં માથું ઉપાડ્યું તો મારી ઉપર એક સફેદ વાદળ નજરે પડ્યું તેઓ બોલ્યા કે આ તમારું ઘર છે. મેં કહ્યું મને છોડો હું મારા ઘરમાં જાઉં. તેઓ બોલ્યા, હજુ તમારી ઉમર બાકી છે પૂરી થઇ નથી જો પૂરી થઇ હોત તો હમણાં ચાલ્યા જતે.

ફાયદો જાણવું જોઇએ કે પેગમ્બરોનો ખાત્ર વહી હોય છે. આ સધળો ખનાર સાચો છે. આ હદીસથી કેટલીક વસ્તુનો હાલ જાણાયો. પ્રથમ જૂહનો કે કેવી સખત સખ છે. આલિમ જે અમલનો, ત્રીજો ઝિનાનો, ચોથો વ્યાજનો. અલ્લાહ સર્વ મુસલમાનોને આ કામોથી સંભાળો.

અકીદાઓનું વર્ણન.

૧ અકીદાહ સધળું જહાન પ્રથમ તદ્દન પેદા થયું નહોતું. અલ્લાહ તઆલાના ઉત્પન્ન કરવાથી હસ્તિતામાં આવ્યું.

૨ અકીદાહ અલ્લાહ એક છે તે કોઇનો ગરજવાન નથી. ન તેણે કોઇને જણ્યો અને ન કોઇએ તેને જણ્યો. તેની કોઈ સ્ત્રી નથી. કોઈ તેના મુકાબલનો નથી.

૩ અકીદાહ તે હમેશથી છે અને હમેશ રહેશે

૪ અકીદાહ કોઈ વસ્તુ તેના જેવી (મિસલ) નથી તે સર્વથી તિરાળો છે.

૫ અકીદાહ તે જીવતો છે દરેક ચીજ ઉપર તેની શક્તિ છે કોઈ ચીજ તેની જાણ (ઇલમ) થી બહાર નથી. તે સર્વને જુએ છે. સાબળે છે. બોલે છે; પણ તેનું બોલવું અમો લોકોના બોલવા સરખું નથી તે જે ચાહે તે કરે છે. કોઈ તેને શેક ટોક કરનાર નથી, તેજ પૂજ્ય છે તેનો કોઈ ભાગીયો નથી. તે પોતાના બંદાઓ પર મેહેરવાન છે. સર્વ એબોથી પવિત્ર છે. તેજ પોતાના બંદાઓને સર્વ આફતોથી બચાવે છે. તેજ ઇજ્જતવાળો છે. મોટાઇવાળો છે, સધળી વસ્તુઓને ઉત્પન્ન કરનાર છે. ગુનાહોનો બખ્શનાર છે જબરજસ્ત છે. ઘણું આપનાર છે. રાજી પોહોંચાવનાર છે. ચાહે તેની રાજી તંગ કરે અને ચાહે તેની કાશાદા કરે જોને ચાહે તેને નીચે નાખે, અને જોને ચાહે તેને ઉચે ચઢાવે. જોને ચાહે તેને ઇજ્જત આપે જોને ચાહે તેને ધિક્કાર આપે. તે ઇનસાફવાળો છે. અને ઘણી બરદાસ્ત કરનાર છે. અંદગી અને ઇઆદતની કદર કરનાર છે. દોઆને કમુલ કરનાર છે. ગુંજાશ.

વાળો (સમાધવાળો) છે. તે સર્વેને માથે હાકેમ છે તેના ઉપર કોઇ હુકમ કરનાર નથી. તેનું કોઇ કામ હાપણુથી ખાલી નથી. તે સઘળાઓનું કામ પાર પાડનાર છે તેણેજ સર્વને પેદા કર્યા છે નેજ કેયામતમાં ઉત્પન્ન કરશે. તેજ જીવડાવે છે, તેજ મારે છે તેને નિશાનીઓથી તથા તેના ગુણોથી સર્વ જાણે છે. તેની જ્ઞાતની ખારીટી કોઇ જાણી શકતું નથી. તે ગુનેહગારોની તોખાહ કપૂલ કરે છે, જે સજ્જને લાયક છે તેને સજ્જ આપે છે, તેજ હિદાયત કરે છે. જહાનમાં જે કંઈ થાય છે તેનાં હુકમથીજ થાય છે. તેના હુકમ વગર એક રજ હલી શકતું નથી. તે સૂતો નથી, ઉંધતો નથી, તે સઘળી જહાનની સંભાળથી થાકતો નથી, તે સઘળી વસ્તુને થામ્મનાર છે. એવીજ રીતે સઘળી સારી સિદ્ધતો અને સંપૂર્ણ ગુણો તેને માટે છે. અને ખુરી તથા નુકસાનની કોઇ સિદ્ધત તેમાં નથી, તેમાં કોઇ એમ નથી.

૬ અકીદહ તેની સઘળી સિદ્ધતો હમેશથી છે અને હમેશ રહેશે: તેનું કોઇ ગુણ કદી મટી શકતું નથી.

૭ અકીદહ સદ (મખલુક) ના ગુણોથી તે પાક છે. અને કુરઆન તથા હદીસમાં કેટલીક જગ્યા જે એવી વાતોની ખબર આપવામાં આવી છે તેના માએના (મતલબ) અદલાહને મોખે કે તેજ તેની હકીકત જાણે છે, અને અમો હાંડાણમાં ઉતર્યા વગર તેવીજ રીતે ઇમાન લાવીએ છીએ, અને યકીન કરીએ છીએ કે જે કંઈ તેની મતલબ છે તે હીક છે અને સત્ય છે. અને આજ વાત ખેહતર છે, અથવા તેના ભગતા અર્થ કરે જેથી તે સમજમાં આવે.

૮ અકીદહ જહાનમાં જે કંઈ બહુ ખુદ થાય છે તે સઘળાને તેના થવા પેહેલાં અદલાહ તઆલા હમેશથી જાણે છે. અને પોતાની જાણ પ્રમાણે તેને પેદા કરે છે. એનુંજ નામ તકદીર છે. અને ખરાબ વસ્તુના ઉત્પન્ન કરવામાં ઘણા ભેદ છે જે હરકોઈ જાણી શકતું નથી.

૯ અકીદહ બંદાને અદલાહ તઆલાએ સમજ તથા વિચાર આપ્યા છે જેથી તે ગુનોહ કે સવાબનું કામ પોતાની અખત્યારથી કરે છે પણ બંદાને કોઈ કામ ઉત્પન્ન કરવાની શક્તિ નથી, ગુનાહના કામથી અદલાહ સાહેબ નારાજ થાય છે અને સવાબના કામથી ખુશ થાય છે.

૧૦ અકીદહ અદલા તઆલાએ બદાઓને એવા કામનો હુકમ ફરમાવ્યો નથી કે જે તેઓથી બની શકે નહીં.

૧૧ અકીદહ કોઇ વસ્તુ ખુદાને માથે અગત્યની નથી, તે જે કંઈ મેહેરબાની કરે છે એ તેનો ફજલ (અનુગ્રહ) છે.

૧૨ અકીદહ અદલાહ તઆલાએ મોકમેદા ઘણા પેગમ્બરો લોકોને સીવો માર્ગ બતાવવા આપ્યા અને તે સઘળા ગુનાહોથી પવિત્ર છે. પૂરી રીતે તેઓની ગણતરી અદલાહનીજ જાણમાં છે. તેઓની સમ્યાધ બતાવવા માટે અદલાહ તઆલાએ તેઓના હાથ ઉપર એવી એવી નવી નવી મુશકેલ મુશકેલ વાતો જાહેર કરી જે ખીજ લોકો કરી શકતા નથી. એવી

વાતેને મોઅજેઝક કહે છે, એઓમાં સર્વથી પહેલા પેગમ્બર આદમ (અને) હતા. અને સર્વથી છેલ્લા હજરત મોહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ (સલ) થયા અને બાકીના બીજા વચમાં થયા, એમાં કેટલાક ઘણા પ્રખ્યાત છે. નૂહ (અને) હઆલીમ (અને) ઇસહાક (અને) ઇસમાઇલ (અને) યાકુબ (અને) યુસોફ (અને) દાવિદ (અને) સોલેમાન (અને) ઐયુબ (અને) મુસા (અને) હારૂન (અને) ઝકરીયા (અને) યહયા (અને) ઇસા (અને) ઇલયાસ (અને) અલયસઅ (અને) યુનોસ (અને) લૂત (અને) ઇદરીસ (અને) જુલ કિફલ (અને) શાલેહ (અને) હુદ (અને) શૈઅેય (અને)

૧૩ અકીદહ સઘળા પેગમ્બરોની ગણતરી અલ્લાહ તઆલાએ કોઇને બતાવી નથી માટે આવી રીતે અકીદા રાખે કે અલ્લાહ તઆલાના મોકલેલા જેટલા પેગમ્બરો છે તે સઘળાઓ ઉપર અમો ઇમાન લાવીએ છીએ જે અમારી બાણમાં છે તેઓપર તથા જે અમારી બાણમાં નહીં આવ્યા તેઓપર પણ.

૧૪ અકીદહ પેગમ્બરોમાં કેટલાકનો મરતબો કેટલાકથી મોટો છે. સઘળાઓમાં વધુ મરતબો અમારા પેગમ્બર મોહમ્મદ મુસ્તશ (સલ) નો છે. અને એવણુ પછી કોઇ નવો પેગમ્બર આવી શકતો નથી કિયામત સુધી જેટલા માણસો અને જીવ થશે તે સઘળાના તેવણુ પેગમ્બર છે.

૧૫ અકીદહ અમારા પેગમ્બર (સલ) ને અલ્લાહ તઆલાએ બચતમાં દેહની સાથે મક્કાથી બેત્ર મોકદદસ અને ત્યાંથી સાતે આસમાનોમાં અને ત્યાંથી જ્યાં સુધી અલ્લાહે ચાલું હતું ત્યાં પહોંચાવ્યા અને ફરી મક્કામાં પાછા લાવ્યા એને (મેઅરાજ) કહે છે.

૧૬ અકીદહ અલ્લાહ તઆલાએ કેટલીક મખલૂક નૃથી ઉત્પન્ન કરી તેને અમારી દ્રષ્ટિથી છુપાવી છે તેને શિરસ્તા કહે છે. તેઓને ઘણું કામ સોંપાયા છે. તેઓ અલ્લાહના હુકમથી વિરૂદ્ધ કોઇ કામ કરતા નથી. જે કામમાં લગાડેલા છે તેમાં તેઓ લાગેલા છે. તેમાંના ચાર શિરસ્તા ઘણા પ્રખ્યાત છે. હજરત જીમરહલ (અને) હજરત મીકાઇલ (અને) હજરત ઇસરાફીલ (અને) હજરત ઇઝરાઇલ (અને) અલ્લાહ તઆલાએ કેટલીક મખલૂકને આગથી ઉત્પન્ન કરી છે તે પણ અમને દેખાતી નથી તેને જીન્ન કહે છે. એઓમાં નેક, બદ, સર્વ તરેહના થાય છે. તેઓની ઓલાદ પણ થાય છે. તે સઘળાઓમાં ઘણા પ્રખ્યાતો પામેસો શરારતવાળો ઇબલીસ એટલે શૈતાન છે.

૧૭ અકીદહ મુસલમાન જ્યારે ઘણી ઇયાદત કરે છે, અને ગુનાહોથી બચે છે, અને દુન્યાથી મોહમ્મત નહીં રાખતો, અને પેગમ્બર સાહેબ (સલ) ની દરેક તરેહથી સારી રીતે તાબેદારી કરે છે, તે તે અલ્લાહનો દોસ્ત તથા ખ્યારો થાય છે. એવા શખ્સને વલી કહે છે. એવા શખ્સથી કદી એવી વાતો થવા લાગે છે જે બીજા લોકોથી થઈ શકતી નથી. એ વાતોને કરામત કહે છે.

૧૮ અકીદહ વલી ગમે તેટલું મોટું દરજ્જે પહોંચે પણ નખીને યરામર થઈ શકતો નથી.

૧૯ અકીદહ અલ્લાહનો કેટલો પણ પ્યારો થાય પણ જ્યાં સુધી હોશ હુશયારી યાકી છે ત્યાં સુધી શરીઅતના બંધનમાં રહેવું શરૂ છે. નમાઝ, રોઝો અને કેમ અંદગી માફ થતી નથી. જે ગુનાહની વાતો છે તે તેઓને માટે પણ દુરસ્ત થતી નથી.

૨૦ અકીદહ જે શખ્સ શરીઅત વિરુદ્ધ હોય તે ખુદાનો દોસ્ત થઈ શકતો નથી. જો એમ છતાં તેના કાથથી કેમ આશ્રય લાએક વાત દેખાય તો તે બદ છે અથવા નશ્સાની કે શતાની ધંધો છે. તેનાથી અકીદો રાખવો ન જોઈએ.

૨૧ અકીદહ વલી લોકોને કેટલીક બેદની વાતો ઉંધમાં અથવા જાગતામાં જણાય છે તેને કશક તથા ઇલલામ કહે છે. જો તે શરીઆતની માફક હોય તો તે કમુલ છે પણ જો તે શરીઅત વિરુદ્ધ છે તો તે રદ ખાતેલ છે.

૨૨ અકીદહ અલ્લાહે અને રસૂલે દીનની સઘળી વાતો કુરઆન તથા હદીસમાં બંધાઈ જોને ખતાવી છે. હવે કેમ નવી વાત દીનમાં કાઢવી દુરસ્ત નથી એવી નવી વાતોને બિદઅત કહે છે બિદઅત મોટો ગુનાહ છે.

૨૩ અકીદહ અલ્લાહ તઅલાએ ઘણી ખરી નાની મોટી ક્રિતાઓ આસમાનથી જીઅરફલિ (અલે) ની મારફતે ઘણા પેગમ્બરો ઉપર ઉતારી છે, કે તેઓ પોતપોતાની ઉમ્મતોને દીનની વાતો ખતાવે. એમાંની ચાર ક્રિતાઓ ઘણી પ્રખ્યાત છે. તોરાત હજરત મુસા (અલે) ને મળી. ઝબુર હજરત દાવિદ (અલે) ને મળી. ઇન્જીલ હજરત ઇસા (અલે) ને મળી અને કુરઆને મજીદ અમારો પેગમ્બર મોહમ્મદ (સલ) ને મળ્યું. અને કુરઆને મજીદ છેલ્લી ક્રિતાય છે. હવે કેમ ક્રિતાય આસમાનથી આવશે નહીં. ક્રિયામત સુધી કુરઆનનો જ હુકમ ચાલુ રહેશે. બીજી ક્રિતાઓને ગુમરાહ લોકોએ કેટલીક બદલી નાંખી છે પણ કુરઆને શરીફની સંભાળનો અલ્લાહ તઅલાએ વાયદો કર્યો છે એને કેમ બદલી શકવું નથી.

૨૪ અકીદહ અમારો પેગમ્બર (સલ) ને જે જે સુસલમાનોએ જોયા છે તેઓને સહાબી કહે છે, તેઓની મોટી મોટી યુજરૂગીઓ (કુરઆનમાં હદીસમાં) આવેલી છે. તેઓથી મોહમ્મયત તથા સારો ગુપ્ત રાખવા જોઈએ જો તેઓના આપસનાં લડાઈ ઝગડા કંઈ સાંભળવામાં આવે તો તેને ભૂલ ચુક જાણે; તેઓની પુરાઈ કરે નહીં. તે સઘળાઓમાં સર્વથી વધેલા ચાર સહાબી છે હજરત અબુઅરક સિદીક (રદી) એવણ પેગમ્બર સાહેબ (સલ) પછી તેમની ગાદીએ બેઠા, અને દીનનો બંદોબસ્ત કર્યો માટે એવણ પ્રથમ ખલીફા કહેવાય છે. સઘળી ઉમ્મતમાં એવણ સર્વથી બેદતર છે એવણ પછી હજરત ઝોબર (રદી) છે એવણ બીજા ખલીફા છે એવણ પછી હજરત ઝોસમાન (રદી) આ ત્રીજા ખલીફા છે એમના પછી હજરત અલી (રદી) આ ચોથા ખલીફા છે.

૨૫ અકીદહ સહાબી લોકોનો એટલો મોટો મરતબો છે, કે મોટામાં મોટો વલી પણ નાના દરજ્જાના સહાબીના મરતબાએ પહોંચી શકતા નથી.

૨૬ અકીદહ પેગમ્બર સાહેબ (સલ) ની ઓલાદ તથા બીબીઓ સઘળા માન દેવાને લાએક છે ઓલાદમાં સર્વથી મોટો મરતબો હજરત શાનેમા (રદી) નો છે અને બીબીઓમાં હજરત પદીજા તથા હજરત આએશા (રદી) નો છે.

૨૭ અકીદહુ ઇમાન ક્યારે દુરસ્ત થાય છે કે સધળી વાતોમાં અદલાહને તથા રસૂલને સાચા જાણે અને તે સધળાને માટે અદલાહ તથા રસૂલની કોઇ વાતમાં શક કરવો અથવા તેને જુઠાવવી અથવા તેમાં ઝોળ કાઢવી અથવા તેની સાથે હસી મજાક કરવી આ સધળી વાતોથી ઇમાન જતું રહે છે.

૨૮ અકીદહુ કુરઆન તથા હદીસની ખુદ્દે ખુદ્દી મતલબને નહીં માનવી અને ઝોચ પેચ કરીને પોતાની મતલબ સિદ્ધ કરવા મતલબ ધણી બદલીનીની વાત છે.

૨૯ અકીદહુ ગુનહને હલાલ સમજવાથી ઇતિમાન જતું રહે છે.

૩૦ અકીદહુ ગુનોહ ગમે તેટલો મોટો હોય જ્યાં સુધી તેને ખુરો સમજે છે ઇમાન જતું નથી પણ કમજોર થાય છે.

૩૧ અકીદહુ અદલાહ તઆલાથી નિર્ભય થવું કે નિર્આશ થવું કુદર છે.

૩૨ અકીદહુ કોઇથી જેમની વાત પૂછવી અને તેનું ચકીન કરી લેવું કુદર છે.

૩૩ અકીદહુ જેમનો હાલ અદલાહ તઆલા સિવાય કોઇ જાણતુ નથી. નખીઓને વહીથી, અને વહીઓને કશક તથા ઇલલામથી, અને સામાન્ય લોકોને નિશાનીઓ (ચિન્હ) થી કેટલીક વાતો જાણાય છે.

૩૪ અકીદહુ કોઇનું નામ લઇને કાફર કહેવું અથવા લાનત કરવી મોટો ગુનોહ છે. હા, એમ કહી શકે છે કે જલ્દેમો ઉપર લાનત જુઠાઓ ઉપર લાનત પણ જેઓનું નામ લઇને અદલાહ અને રસૂલે લાનત કરી છે અથવા તેઓના કાફર પુત્રવાની ખબર આપી છે તેઓને કાફર મલકાન કહેવું ગુનોહ નથી.

૩૫ અકીદહુ જ્યારે માણસ મરે છે તો જે ગાડવામાં આવે તો ગાડવા પછી અને જે ગાડવામાં નહીં આવે તે જે હાલમાં હોય તેની પાસે બે ફિરસ્તા જેઓનું નામ મુનકર અને નકીર છે તેઓ આવીને પૂછે છે કે તારો પરવરદગાર કોણ છે? તારું દીન કયું છે? હજરત મોહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ (સલ) માટે પૂછે છે આ કોણ છે? જે મરેલું માણસ ઇમાનદાર હશે તો હીક હીક જવાબ આપે છે ફરી તેને માટે સર્વ તરેહનું ચહેન છે. જનત તરફ ખારી ખાસે છે જેમાંથી હંડી હંડી હવા અને ખુશખો આવતી રહે છે અને મજામાં પડીને સુઇ રહે છે. અને જે મુડકું બેઇમાન હશે તો સધળી વાતોમાં આજ કહેશે કે મને કશી ખબર નથી. ફરી તેના ઉપર ઘણી તખ્તી અને અજબ ક્રિયાત સુધી થતો રહે છે. અને કેટલાકોને અદલાહ તઆલા આ પરીક્ષાથી મારી બખશે છે. પણ આ સધળી વાતો મુરદાને જાણાય છે એમો લોક જેતા નથી જુઓ, જેવી રીતે સૂતેલો માણસ સ્વપ્નામાં સધળું જુવે છે અને જાગતો માણસ તેની પાસે અજબાજબ બેસી રહે છે.

૩૬ અકીદહુ મરવા પછી દરરોજ સવાર સાંજ મુરદાનું જે ઠેકાણું હોય છે તે દેખાડવામાં આવે છે. જનતીને જનત દેખાડીને ખુશખબરી આપે છે, અને દોઝખીને દોઝખ દેખાડીને વધુ અફસોસમાં નાખે છે.

૩૭ અકીદહુ મરેલા માટે દોઆ કરવાથી, કંઇ ખેર ખેરાત કરી બખશવાથી તેનો સવાબ પોહોચે છે અને તેથી તેને ઘણો શાપદો થાય છે.

૩૮ અકીદહ અલ્લાહે અને રસૂલે કિયામતી જેટલી નિશાનીઓ બતાવી છે સધળી જરૂર થનારી છે. ઇમામ મહદી જરૂર પધારવાના અને ધણા ઇનસારી સાથે બાદશાહી કરવાના કાણો દળમલ નિકળવાનો અને દુન્યામાં ધણો રસાદ મચાવશે તેને મારી નાખવા માટે હજરત ઇસા (અલે) આસમાનથી ઉતરશે, અને તેને મારી નાખશે. યાવુજ માવુજ ધણા જખન્દસ્ત લોક છે તેઓ જમીન ઉપર પથરાઈ જશે અને ધણું તુફાન મચાવશે. ફરી ખુદાના કહરથી હલાક થશે. એક વિચિત્ર જનવર જમીનમાંથી નીકળશે અને આંખીઓથી વાતો કરશે પશ્ચિમ તરફથી સૂર્ય નીકળશે. કુરઆન મજીદ ઉપડી જશે. અને થોડા દિવસમાં સધળા મુસલમાનો મરી જશે અને સધળી દુન્યા કાશિરોથી ભરાઈ જશે અને એ સિવાય ખીજી ધણી વાતો થશે.

૩૯ અકીદહ જ્યારે સધળી નિશાનીઓ પૂરી થશે તો કિયામતની તૈયારી થશે. હજરત ઇસિરાગીલ (અલે) અલ્લાહના હુકમથી સૂર ફૂંકશે, જે શીંગડા જેવી ધણી મોટી વસ્તુ છે. આ સૂર ફૂંકવાથી સધળી જમીન આસમાન ફાટીને તુકડે તુકડા થશે. સગળી મખલૂક મરી જશે અને જેઓ મરેલાં છે તેઓને આત્મા બેહોશ થશે પણ જેઓનું ખયાલું અલ્લાહની નિગાહમાં હશે તેઓ પોતાની હાલત ઉપર રહેશે.

૪૦ અકીદહ ૪૨ી જ્યારે અલ્લાહ તઆલાને મંજુર હશે કે સધળું જહાન ૪૨ી પેદા થાય તો ખીજવાર ફરી સૂર ફૂંકશે. આથી સધળું જહાન ફરી પેદા થશે. મરેલાં જીવતાં થશે, અને કિયામતના મેદાનમાં સર્વ એકઠા થશે; અને ત્યાંના દુઃખથી ગમરાઈથી સર્વ, પેગમ્બરો પાસે શક્ષાઅત કરાવવા જશે આખર અમારા પેગમ્બર સાહેબ (સલ) સિફારશ કરશે. કાંટો (તગળુ) ઊભો કરાવવામાં આવશે. બલાં પુરાં કામે તોલવામાં આવશે. તેનો હિસાબ થશે. કેટલાક વગર હિસાબે જનતમાં જશે સારા લોકોનું અમલનામું જમણા હાથમાં અને પુરા લોકોનું ડાબા હાથમાં અપાશે. પેગમ્બર સાહેબ (સલ) પોતાની ઉમ્મતને હોજી કાસરનું પાણી પાશે, જે દુધથી ઘણું "કેજળું" છે અને મધથી ઘણું મીઠું છે. પુત્ર સરાત ઉપર ચાલવું પડશે. જેઓ નેક છે તેઓ તેથી પાર થઈ જનતમાં પુગવાન અને જેઓ પુરા છે તેઓ ને પરથી દોઝખમાં પડશે.

૪૧ અકીદહ જહાનમ (દોઝખ) ઉત્પન્ન થઈ ચુકી છે તેમાં સાપ, વિંછુ અને તરેક તરેહનો અજબ છે. દોઝખીઓમાંથી જેમાં રજ સરખું પણ ઇમાન હશે તો તે પોતાની કરણીની સજા ભોગવી, પેગમ્બરો તથા પુનરુજોતી શક્ષાઅતથી નીકળીને જનતમાં જશે, ફરી તે ગમે તેવો ગુહેગાર હશે. પણ જે કાફિર અને મુશરેક છે તે તેમાં હંમેશા રહેશે. અને તેઓને મોત પણ આવશે નહીં.

૪૨ અકીદહ જનત પણ ઉત્પન્ન થઈ ચુકી છે અને તેમાં તરેહ તરેહના આરામ અને નેઅમનો છે. જનત વાળાઓને કોઈ તરેહનો ડર કે ગમ્મ થશે નહીં. અને તેઓ તેમાં હમેશ રહેશે. ન તો તેઓ ત્યાંથી નીકળશે અને ન ત્યાં મરશે.

૪૩ અકીદહ નાના ગુનાહ ઉપર શિક્ષા કરવાનો અથવા ગુનાહને પોતાની મેહેરબાનીથી માફ કરી તદ્દન સજા નહીં કરવાનો અલ્લાહ તઆલાને અખત્યાર છે (તે ચાહે તેમ કરે)

૪૪ અકીદહ શિક્ક અને કુદરનો ગુનાહ, અલ્લાહ તઆલા કદી કોઇને માફ કરતો નથી. અને એ સિવાય ખીજા ગુનાહ જેને ચાહશે પોતાની મેહેરબાનીથી માફ કરશે.

૪૫ અકીદહ અલ્લાહે તથા રસૂલે જેઓનું નામ લઇને જનંતી થવું બતાવ્યું તેઓ સિવાય ખીજા કોઇ માટે ખાતરી પૂર્વક જનંતી થવાનું કહી શકતા નથી. હા સારી નિશાની ઓ જોઇને સારો ગુમાન રાખવો અને તેની રહમતની આશા રાખવી અગત્યની છે.

૪૬ અકીદહ જનંતમાં સર્વથી મોટી નેઅમત અલ્લાહ તઆલાના દીદાર છે, જે જનંતવાળાઓને નસીબ થશે. તેની લેહજત આગળ સુધળી નેઅમતો નિર્જીવ લાગશે.

૪૭ અકીદહ દુન્યામાં જગતાં આ આંખોથી અલ્લાહ તઆલાને કોઇએ જોયો નથી અને કોઈ જોઇ શકતું પણ નથી.

૪૮ અકીદહ આખી ઉમર કોઈ કેવોએ સારો કે ખરાબ હોય પણ જેવી હાલતમાં ખાતેમા થાય છે તેને અનુસરીને તેને સારો કે ખુરો બદલો મળે છે.

૪૯ અકીદહ આદમી આખી ઉમરમાં કદી પણ તોખહ કરે અથવા મુસલમાન થાય તે અલ્લાહને ત્યાં મક્બૂલ છે. હા, મરતી વેળા જ્યારે સડકે-દમ ચાલે (શ્વાસ વૂટે) અને અજબના ફિરસ્તા નજરે પડે તે વેળા તોખહ કે ઈમાન કમુલ થતા નથી.

ફસલ.

એ પછી મુનાસેખ જણાય છે કે કેટલાક ખુરા અકીદા અને ખુરી રસમોને તથા કેટલાક મોટા મોટા ગુનાહોને જે ધણા થતા રહે છે અને જેથી ઇમાનમાં નુકશાની આવે છે તેને બયાન કરવામાં આવે કે જેથી લેક્ષો બચતા રહે. એમાંના કેટલાક તો તદ્દન કુદર શિક્ક છે, તો કેટલાક કુદર શિક્કને લગભગ છે, કેટલાક બિદઅત અને ગુમરાહી છે અને કેટલાક માત્ર ગુનાહજ છે. મતલબ કે સર્વથી બચવાની જરૂર છે. ફરી જ્યારે આ બયાન સમાપ્ત થશે તો તે પછી ગુનાહોથી જે દુન્યાનું નુકશાન અને બંદગીથી જે દુન્યાનો લાભ થાય છે તેનું થોડુંક બયાન કરીશ. કારણ કે દુન્યાના નશા નુકશાનનો લોક ધણો ખિયાલ કરે છે. કદાપી આજ ખિયાલથી નેક કામની તોશીક અને ગુનાહથી પરહેઝ થાય.

કુદર અને શિક્કની વાતોનું વર્ણન.

કુદરને પસંદ કરવું, કુદરની વાતોને સારી જાણવી, કોઇ ખીજાથી કુદરની વાત કરાવવી, કોઇ કારણથી પોતાના ઇમાન વિષે પસતાવો કરવો કે જે મુસલમાન નહીં થતે તો ફલાણી વસ્તુ મેળવતે. ઓલાદ વગેરે કોઇના મરવા ઉપર ગમ્મમાં આવી રીતે વાતો કહેવી કે ખુદાને બસ એનેજ મારવાનું સૂચ્યું, આખી જગતમાં મરવાને માટે બસ આજ હતો, ખુદાને એવું કરવું જોઇતું નહતું, એવો જુલમ કોઇ કરતો નથી જેવું તે ક્યું.—અલ્લાહના તથા રસૂલના કોઈ હુકમને ખુરા જાણવો, તેમાં એય કાઢવી. કોઇ નખી અથવા ફિરસ્તાની હલકાઇ કરવી, તેઓમાં એય કાઢવી, કોઈ જીવતા કે ગુમરી ગયલા ખુબદગ પીરને સાથે આ અકીદો રાખવો કે અમારા દરેક હાલની એમને દરેક વખત જરૂર બખર રહે છે. જોષિ, પંડિત

અથવા જે ઉપર (જીન) ભુત ચઢ્યો હોય તેનાથી ગેમની ખમર પૂછવી, અથવા ફાલ ખોલાવવી ફરી તેને સાચી જાણવી, કોઇ યુજ્જગના કલામથી ફાલ જોઇને તેને ચકાની સમજવું, કોઇને આધેથી પુકારવું અને એમ સમજવું કે તેમને ખમર થઇ ગઇ. કોઇને નશા નુકસાનના મુખતાર સમજવો કોઇથી મુરદો માંગવી, રોઝી ઓલાદ માંગવી. કોઇના નામનો રોઝો રાખવો. કોઇને સિજદો કરવો. કોઇના નામનું જનાવર છોડવું, અથવા ચઢાવો ચઢાવવો. કોઇના નામની માનતા લેવી. કોઇની કમર કે ધરને તવાફ કરવો. પુનાના હુકમનાં મુકાબલામાં કોઇ ખીખની વાત અથવા રસમને શ્રેષ્ઠતા આપવી. કોઇની સામે ઝુંકવું. અથવા તસવીરની તરફ ઉભું રહેવું. તોપપર બકરો ચઢાવવો. કોઇના નામ ઉપર જનવર જીવલ કરવું. જીન ભૂત પરી વગેરેના નીકળવા માટે તેઓની ભેટ આપવી, ખચ્ચાના જીવા માટે બકરો વગેરે જીવલ કરવો. તેની નારને પૂજવી. કોઇની દુહાઇ આપવી. કાખાની બરાબર કોઇ જગ્યાની તાજીમ તથા અદમ કરવો. કોઇના નામપર બાળકનાં નાક કાન છેદવાં, વાળી બુલ્લાક પેહેરાવવી. કોઇના નામનો બાળુપર પૈસા બાંધવો, અથવા ગળામાં નાંડું નાખવું, સેહેરો બાંધવો, ચાટકી રાખવી, બહી પેહેરાવવી, ફકીર બનાવવો. અલીમખશ, હેસિનખશ, અમદુનખી વગેરે નામ રાખવાં. કોઇ યુજ્જગના નામનું જનવર ઠેરવી તેનો અદમ કરવો. જહાનના કારોબારને તારાઓની તાસીરથી સમજવો. સારી નરસી તારીખ તથા દિવસને પૂછવાં. અપશુકન લેવો. કોઇ મહિના અથવા તારીખને મનહુસ જાણવી. કોઇ યુજ્જગનું નામ વજીરાની તરફ ઉપર જપવું. આવી રીતે કહેવું કે ખોદા અને રસ્ત્ર ચાહશે તો રજાણું કમ થશે. કોઇના નામની અથવા સરની કસમ ખાતી તસવીર રાખવી વિશેષ કરી કોઇ યુજ્જગની તસવીર બરકત માટે રાખવી તથા તેની તાજીમ કરવી.

બિદઅતો, બુરી રસમો, અને બુરી વાતોનું વર્ણન.

કપરોપર હુમધામથી મેળો કરવો, દીવા બાળવા, સ્ત્રીઓનું ત્યાં જવું, ચાદરો નાખવી; પાકી કમર બાંધવી. યુજ્જગને ખુશ કરવા માટે કપરોની હદથી વધુ તાજીમ કરવી (માન આપવું) તાજીયા અથવા કપરને ચુમવું ચાટવું, માટી લગાડવી, તવાફ અને સિજદો કરવો. કપરો તરફ નમાઝ પઢવી, મીઠાઇ હલવો ગુલગુલાં વગેરે ચઢાવવા. તાજીયા અલમ વગેરે રાખવા તેપર હલવો મલીદો ચઢાવવો, અથવા તેને સલામ કરવી. કોઇ વસ્તુને અદ્દતી સમજવી (કે તેને કોઇ હાથ લગાડી શકે નહીં) મોડરખના મહિનામાં પાન નહીં ખાવું, મેંધી મિસ્સી નહીં લગાડવી. મુરદાની પાસે નહીં રહેવું. લાલ કપડું નહિં પેહેરવું. ખીખીની સહનક પુરૂષોને ખાવા નહીં દેવી. ત્રીજી આલીસમું વગેરેને જરૂરી જેવું સમજવું જરૂરત છતાં સ્ત્રીના ખીખ નિકાહને એમ સમજવો. નિકાહ ખતના બિસ્મિલ્લાહ વગેરેમાં શકિત નહિ હોય છતાં સમગ્ર ખાનદાની રસમો કરવી, વિશેષ કરી કરમ ઉધાર કરીને નાચ રંગ કરવા. હોલી દીવાલીની રસમો કરવી. સલામની જગ્યા બંદગી વગેરે કરવાં. અથવા માત્ર માથા ઉપર હાથ મુકીને ઝુંકવું. દીયર, જેઠ કુંઇ બાઇ, ખાલા બાઇને સામે બેઠાડક આવવું. અથવા ખીખ કોઇ ના મહેરમની સામે આવવું. નદીથી બેડું ગાતા વગાડતાં લાવવું. રાગ વાળું સામજીવું; હુમખીઓ વગેરે નમાવવી અને જોવી, અને તે પર ખુશ થઇને તેઓને ધનઆમ આપવું.

(નસબ) કુટુંબ ઉપર ફખર કરવો, અથવા કોઈ ખુબશગની સગાઈમાં કે તેમની સુરીદીમાં થવાને મુકિતને માટે પૂરતું સમજવું. કોઈના નસબમાં કંઈ ખામી હોય તે પર તાન કરવો. ધંધાને હલકો જાણવો. હદથી વધીને કોઈની તાનીય કરવી. શાદી વિવાહમાં નકામો ખરચ તથા બેહુદી વાતો કરવી. હિન્દુઓની રસમો કરવી. નવશાહને શરીઅત વિરુદ્ધ કપડાં પહેરાવવાં, કંગડું સેહરો આપવો, મેંદી લગાડવી, આતશબાજી ગેલા વગેરેની સામગરી કરવી. નકામી અરાએશ કરવી ધરના અંદર નવશાને બોલાવવો અને તેની આગળ આવવું. તાકી ઝાંખીને જોવું. સીયામણી સમજદાર સાલી વગેરેનું સામે આવવું, તેનાથી હસી દિલલગી કરવી. ચોથી રમવું. જે જગ્યા દુલો દુલહન સુતાં હોઈ તેઓની આસપાસ બેગાં થઈ વાતો સાંભળવી. તાકવું ઝાંખવું જે કંઈ વાન જણાય તો તે ખીખઓને કહેવી માંજે બેસાડવી, અને એગી શરમ કરવી કે જેથી નકામો કળ થાય શેખીને લીધે મોહર વધારે કેરવવી ગમીમાં પૂકારીને રડવું મોં, સીતો પીટવાં, વખાણ કરીને રડવું. વપરાએલા ઘડા તોડવા જેજે કપડાં તેના બદનથી લાગ્યા હોય સધળાઓને ધોવાડાવવા વર્ષ સૂંધી અથવા કંઈ વધારે ઓછી મુદત ઘરમાં અચાર નહી ખનાવવા, એ મુદતમાં કંઈ ખુશીની તકરીઅ (શાદી વિવાહ) નહીં કરવી. ખાસ ખાસ તારીખોમાં ફરી ગમ્મને તાઝો કરવો હદથી વધારે ઝીનત સજુગારમાં લાગવું. સાદી વજેહ (તરેહ) ને એમદાર જાણવી. મકનમાં તસવીરો લટકાવવી ખાસદાન અતરદાન સુરમાદાની સુરમાની સળી વગેરે સોના ચાંદીની વાપરવી ઘણુંજ ખારીક કપડું પહેરવું. અથવા અવાજ કરતું ઘરેણું પહેરવું ધાધરો પહેરવો. પુરખોના જલસામાં જવું. પુરખોની તરેહ અખત્યાર કરવી બદનમાં છુંદણાં પડાવવા. ખુદાઈ રાત કરવી. જાદૂ ટોણું કરવા માત્ર સજુગારને લીધે દિવાર ઉપર કપડું, ચઢાવ અથવા છતમાં ચની બાંધવી સર જતાં અથવા પાછાં ધરતાં ગેર મહેરમને ગલે લાગવું લગાડવું. જીવવાને માટે છોકરાના કાન નાક કોચાવવા છોકરાને વાળી કે ખુલાક પેહેરાવવી. રેશમી અથવા કાસમ્મી કે ઝાફરાની રંગનું રંગેનું કપડું અથવા હાસડી ધુધર કે કોઈ ખીજું ઘરેણું પેહેરાવવું. ઓછું રડવા માટે બાળકને અશીષ ખવરાવવું. કોઈ ખીમારીમાં વાધનું દૂધ કે તેનું માંસ ખરાવવું (ગધેડીનું દૂધ પીવડાવવું પીવું.) આવી તરેહની ઘણી વાતો છે. માત્ર નમુનાની તોરપર આટલું બયાન થયું છે.

કેટલાક મોટા મોટા ગુનાહ જેથી મોટું પાપ થાય છે અને તેના વિષે ઘણી સખતાઈ દરશાવાઈ છે.

ખુદાનો શરીક કરવો. નાહક ખૂન કરવું. જે સ્ત્રીઓની ઓલાદ જીતી નથી તેઓ કોઈની સુચાવડમાં એવું કંઈ ટોણું કરે છે કે એનું બચ્ચું મરે અને અમારી ઓલાદ થાય એ પણ આ ખૂનમાં દાખલ છે. માખાપને દુઃખ આપવું. વ્યભીચાર કરવો ચતીમેનો માલ ખાવો; જેમ કે ઘણી ખરી ઓરતો ખાચિન્દના સધળા માલ અને જયદાદ ઉપર કબજો કરી નાનાં બચ્ચાં-ઓનો ભાગ હડાવે છે છોકરીઓનો વારસો નહીં આપવો. કેઈ સ્ત્રીને જરા સરખા શક ઉપરથી ઝિનાનું તોહમત મુકવું. જુલમ કરવો. કોઈની પીઠ પાછળ તેની નિન્દા કરવી. અફસાહની રહમતથી ના

ઉમેદ થવું વાપદોકરોને પૂરો નહીં કરવો. અમાનતમાં ખિયાનત કરવી અલ્લાહનું કોઈ ફરજ, નમાઝ, રોઝો, હજ્જ ઝકાત જેવાં છોડવા દુરખાન શરીફ પઠીને ભૂતી જવું. જૂઠું ખોલવું, વિશેષ કરી જૂઠી કસમ ખાવી. અલ્લાહ સિવાય બીજા કેઢની કસમ ખાવી અથવા આવી કસમ ખાવી કે મરતીવેળા કલેમો નસીય નહીં થાય. ઇમાન ઉપર ખાતેમો નહીં થાય. અલ્લાહ સિવાય કોઈ બીજાને સિજદો કરવો, વગર ઉજરે નમાઝ કમ કરવી. કોઈ મુસલમાનને કાશિર અથવા ખેઇમાન અથવા ખુદાની માર ખુદાની ફિટકાર ખુદાનો દુશમન વગેરે કહેવું કોઈની નિંદા સાંભળવી. ચોરી કરવી. વ્યાજ ખાવું. અનાજની મેઘવારીથી ખૂશ થવું. ભાવ કરીને પાછળથી ઝખરદસ્તીથી ઓઢું આપવું. ગેરમહરમની પાસે એકાંતમાં ખેસવું. જુવા રમવી કેટલીક સ્ત્રીઓ અને છોકરીઓ ગિફ્ટ વગેરે કાઢીને અથવા કોઈ બીજાને ખેલ રમે છે આ પણ જુવા છે. કાશિરોની રીત રસમ પસંદ કરવી. ખાણને ખુદ્ કહેવું. નાચ જોવો. રાગ વાજી સાંભળવાં શકિત હોવા છતાં નસીહત નહીં કરવી. કોઈની મશકરો મળક કરીને ખેઇજગત તથા શરમિન્દા કરવું. કોઈની એય દુઢવી.

ગુનાહોથી દુન્યાની કેટલીક નુકસાનીનું વર્ણન.

ઇલમથી ખેનસીય રહેવું. રોજી ઓછી થવી. અલ્લાહની યાદમાં વહશત થવી (દીલ નહીં લાગવું) માણસોથી હશત થવી (ડર ઉત્પન્ન થવો) વિશેષ કરી નેક આદમીઓથી—ઘણાખરા કામોમાં મુશ્કેલી પડવી. દિલમાં સપાઇ નહીં રહેવી. દિલમાં અને કેટલીક વાર સઘળા બદનમાં કમજોરી આવવી. બંદગીથી મહરમ રહેવું. ઉમર ઘટવી. તોખાહની તોફીક નહીં થવી. કેટલાક દિવસ પછી ગુનાહની પુરાઇ દિલમાંથી જતી રહેવી. અલ્લાહની આગળ હલકા પડવું. બીજી મખલકને તેણેથી નુકસાન પહોંચવું અને એ કારણથી તેના ઉપર લાનત કરવી. અકલમાં નુકસાની આવવી રસૂલુલ્લાહ (સલ) તરફથી તેના ઉપર લાનત કરવી. ફિરસ્તાની દોઆથી અભાગ્ય રહેવું. પેદાવાર (આમદની) માં કમી થવી. શરમ અને ગેરત જતી રહેવી. અલ્લાહ તઆલાની મોટાઈ તેના દિલથી નીકળી જવું. નેઅમતો છીણવાઈ જવી. બલાઓનો જથ્થો આવવો. તેના ઉપર શૈતાનનું મુકરર થવું. દિલ ઘબરાટમાં રહેવું ગરતી વેળા મોંથી કલેમો નહીં નીકળવો. ખુદાની રહમતથી નિરાશ થવું અને એ કારણને લીધે વગર તોખાએ મરવું.

ઇખાદત કરવાથી કેટલાક દુન્યાના ફાયદાઓનું વર્ણન.

રોઝી વધવી તરેહ તરેહની ખરકત થવી તકલીફ તથા પરેશાની દુર થવી. ગરજ સરવામાં સહેલાઇ થવી. વરસાદ વરસવો. દરેક તરેહની બલા ટલવી. અલ્લાહનું મહેરબાન તથા મદદગાર રહેવું. ફિરસ્તાઓને હુકમ થવો કે એઓનું દિલ મજબુત રાખે, સાચી ઇજગત તથા આખર મળવી. મરતબા ઉંચા થવા. સર્વના દિલોમાં તેની મોહજગત થવી. તેને માટે કુરઆનનું શાયત કરનાર થવું. માલનું નુકશાન થાય તો તેથી સારો બદલો મળવો. દિન પરદિન નેઅમતમાં વૃદ્ધિ થવી માલ વધવો. દિલમાં રાહત તથા તસલી રહેવી. આઇન્દા નસલમાં આ નોફો પહોંચવો. જીવતામાં ગૈબી બશારતો મળવી. મરતી વેળા ફિરસ્તાઓનું ખૂશખબર સંભળાવવું, મુઆરકબાદી આપવી. ઉમર ઘટવી. દરિદ્ર તથા ભૂખમરા (ફાકા) થી બચવું. થોડી વસ્તુમાં ઘણી ખરકત થવી. અલ્લાહનો ગુસ્સો જતો રહેવો.

કેટલીક અગત્યની સકેત (ઇસિતેલાહોનું વર્ણન.)

જેથી આ કીતાબના મસલા વગેરેના સમજવામાં મદદ મળશે અને ઘણી સહેલાઈ તથા સવલત થશે.

બીજી બેઠકે કે બંદાઓના કામેને લગતા જે કાયદા (અહકામ) છે તે સમજાવી આપે તરેહ છે. (૧) ફરજ (૨) વાજેબ (૩) મુનત (૪) મુસ્તહમ (૫) હરામ (૬) મકરહે તહરીમી (૭) મકરહે તનઝીહી અને (૮) મોખાહ.

પ્રથમ (૧) ફરજ તે છે કે જે ખાતરી પૂર્વક દલીલથી સિદ્ધ થયું હોય, અને એને વગર ઉગરે છોડનાર શાસિક તથા અગમને પાત્ર થાય છે અને જેએનો નકાર કરે તે કાફર છે. ફરી એ બે પ્રકારના છે. એકફરજેએનખીબુફરજેકિફાયા. ફરજે એન તે છે જેનું કરવું દરેક ઉપર અગત્યનું છે. અને જે કોઈ વગર કારણે એને છોડશે તે અગમને પાત્ર અને શાસિક થશે. દાખલા તરીકે જેમ પાંચ વખતની નમાઝ, જુમઆની નમાઝ વગેરે. ફરજે કિફાયા તે જે જેનું કરવું રરેક ઉપર અગત્યનું નથી પણ કોઈ એકના અદા કરવાથી અદા થઈ જશે પણ બે કોઈ પણ અદા નહીં કરશે તો સર્વ ગુનેહગાર થશે. જેમકે જના-ઝાની નમાઝ વગેરે.

૨ વાજેબ તે છે જે જન્ની દલીલથી સિદ્ધ થયું હોય એને વગર ઉગરે છોડનાર શાસિક તથા અગમને પાત્ર છે પણ તે એવી શરતે કે વગર કોઈ તાવીલે અને શુખ્હ પડે છોડે (અને જે કોઈ શુખ્હથી કે તાવીલથી છોડે તો તે શાસિક કે અગમને પાત્ર નથી) અને જેએનો નકાર કરે તે પણ શાસિક છે પણ કાફર નથી.

૩ મુનત તે કામ છે કે જેને નખીએ (સલ) અથવા સાહાબાઓએ કેરામે (રહી) કયું હોય અને એની બે તરેહ છે મુનતેમોઅમકદા અને મુનતેગેરમોઅમકદા મુનતેમોઅમકદા તે છે જેને નખીએ (સલ) અથવા સાહાબાઓએ (રહી) હમેશા કયું હોય અને કોઈ ઉગર વગર કદી છોડવું નહીં હોય પણ છોડનારને કોઈ તરેહની ઝલુકી કે તખીલ કરી ન હોય, અમલ કરવામાં એનો કાયદો વાજેબનો છે એટલે વગર ઉગરે છોડનાર અને તે છોડવાની આદેત કરનાર શાસિક તથા ગુનેહગાર છે. અને નખી (સલ) ની શશઆતથી અમાઓ રહેશે. હા, જો કદી કદાચ છોડે તો કંઈ દોષ નથી પણ વાજેબના છોડવામાં એના છોડવા કરતાં વધુ ગુનેહ છે (વાજેબને કદીએ છોડે નહીં.) મુનતે ગેર મોઅમકદા તે છે જેને નખી સાહેબે (સલ) અથવા સાહાબાઓએ (રહી) કયું હોય અને વગર કોઈ ઉગરે કદી છોડવું પણ હોય. એનો કરનાર સવાબને પાત્ર છે અને છોડનાર અગમને પાત્ર નથી. અને એને મુનતે ઝાએદક તથા મુનતે આદીયા પણ કહે છે.

૪ મુસ્તહમ તે છે જેને નખીએ (સલ) અથવા સાહાબાઓએ (રહી) કયું હોય પણ હમેશા તથા ઘણી વખત નહીં, પણ કદી કદી કયું હોય એનો કરનાર સવાબનો હકદાર છે અને નહીં કરનાર ઉપર કોઈ તરેહનો ગુનેહ નથી. અને એને ફાકહાઓની સકેતમાં નશલ, મનદૂબ, અને તતવ્વોઅ પણ કહે છે.

૫ હરામ તે છે જે ખાતરી પૂર્વક દલીલથી સિદ્ધ થયું હોય એનો નકાર કરનાર કાફર છે અને વગર ઉગરે નહીં છોડનાર શાસિક તથા અગમને લાયક છે.

૬ મકરૂહે તહરીમી તે છે જે જન્ની (ગુમાની) દલીલથી સિદ્ધ થયું હોય. તેનો નકાર કરનાર વાળેખના નકાર કરનારની જેમ ફાસિક છે અને એને વગર ઉજરે કરનાર ગુનેહગાર તથા અજાણને લાએક છે.

૭ મકરૂહે તનઝીહી તે છે જેને નહીં કરવામાં સવાય થાય છે પણ કરવામાં અજાણ થશે નહીં.

૮ મોખાહ તે છે જેના કરવામાં સવાય નથી અને નહીં કરવામાં અજાણ નથી.

વોળુનું વર્ણન

વોળુ કરનારને જેમએ કે વોળુ કરતી વેળા કિયલાની તરફ મોં કરીને કોઈ ઉંચી જગ્યા ઉપર બેસે કે જેથી છાંટા લટકી ઉપર ખડે નહીં. અને વોળુ શરૂ કરતી વેળા બિન્દુ સ્પર્શલાહ કહે. અને સર્વથી પેહેલાં ત્રણ વાર પોહોંચા સૂધી હાથ ધુવે ફરી ત્રણ વાર કો-ગળો કરે અને દાતણ કરે. જે દાતણ નહીં હોય તો કોઈ જાડા કપડાથી અથવા માત્ર આંગળીથી પોતાના દાંત સાફ કરે, કે સઘળો મેલ જતો રહે. અને જે રોઝદાર નહીં હોય તો ગરગરો કરીને સારી રીતે મોંમાં પાણી પોહોંચાવે અને જે રોઝદાર હોય તો ગરગરો કરે નહીં, કદાપી ગળામાં પાણી ચાલું જાય. ફરી ત્રણ વાર નાકમાં પાણી નાંખે. અને ડાબા હાથથી નાક સાફ કરે પણ જેનો રોઝો હોય તે જેટલે આંધે નાકમાં નરમ નરમ માંસ છે તેથી ઉપર પાણી લઈ જાય નહીં. ફરી ત્રણ વાર મોં ધુવે માથાના વાળથી તે હડપચીને નીચે સુધી અને આ કાનની લોથી પેલા કાનની લો સુધી સઘળી જગ્યા પાણી વહે. બંને ભવાંની નીચે પણ પાણી પોહોંચી જાય, કે તે સૂકું રહે નહીં. ફરી ત્રણ વાર જમણા હાથ કોણી સૂકાં ધુવે. ફરી ડાબો હાથ ત્રણ વાર કોણી સૂકાં ધુવે. અને દરેક હાથની આંગળીઓને બીજા હાથની આંગળીઓમાં નાખીને ખિલાલ કરે અને વીટી છલ્લું ચુટી જે કંઈ હાથમાં પેહેરેલું હોય તેને હલાવે કે કેચે સૂકું રહે નહીં. ફરી એક વાર સઘળા માથાનો મસહ કરે. ફરી કાનનો મસહ કરે. અંદરની તરફ કલેમાની આંગળીથી અને કાનની ઉપની તરફ અંગુડાથી મસહ કરે. ફરી આંગળીઓની પીઠની તરફથી ગરદનનો મસહ કરે. પણ ગળાનો મસહ કરે નહીં. આ પુરું તથા મનાઈ છે કાનના મસહ માટે નવું પાણી લેવાની જરૂર નથી, માથાના મસહથી જે બચેલું પાણી હાથમાં લાગેલું છે તેજ બસ છે. અને ત્રણવાર જમણો પગ ગુંટી સૂકા ધુવે. ફરી ડાબો પગ ગુંટી સૂકાં ત્રણવાર ધુવે. અને ડાબા હાથની ચટલી આંગળીથી પગની આંગળીઓને ખિલાલ કરે. જમણા પગની ટચલોથી શરૂ કરે અને ડાબાની ટચલી ઉપર સમાપ્ત કરે. આ વોળુ કરવાનો તરોફો છે. એમાંની કેટલીક વસ્તુ એવી છે કે જે તેમાંથી એક પણ છૂટી જશે અથવા કાંઈ કમી રહેશે તો વોળુ થતું નથી જેવી રીતે પ્રથમ વગર વોળુએ હતી હમણા પણ બેવોળુ રહેશે. એવી ચીજોને ફરજ કહે છે. અને કેટલીક વાતો એવી છે કે તેના છૂટી જવાથી વોળુ તો થઈ જાય છે, પણ તેના કરવાથી સવાય મળે છે. અને શરીરમાં તેના કરવાની તાકીદ પણ આવેલી છે. જે કોઈ ધણીવાર છોડા કરશે તો ગુનેહ થશે. એવી ચીજોને સુનંત કહે છે. અને કેટલીક વસ્તુ એવી છે કે કરવાથી સવાય મળે છે અને નહીં કરવાથી કંઈ ગુનો થતો નથી અને શરીરમાં તેના કરવાની તાકીદ પણ નથી; એવી વાતોને સુસ્તહય કહે છે.

૧ મસઅલો વોળુમાં માત્ર ચાર વસ્તુ ફરજ છે (૧) એક વર સધળું મોં ધોવું (૨) એક એક વાર કાઢી સૂઢાં બંને હાથ ધોવા (૩) એક વાર પા મંથાનો મસહ કરવો (૪) એક એક વાર ધુંટી સૂઢાં બંને પગ ધોવા. ફરજ માત્ર આજ છે. એમાંથી જો એક ચીજ પણ નહીં જશે અથવા કાઢ જગ્યા ત્રાળ ખરાખર સૂકી રહેશે તો વોળુ થશે નહીં.

૨ મસઅલો પ્રથમ પોહોચ્યા સૂઢી બંને હાથ ધોવા, ખિસ્મતલાહ કહેતી. કાગળો કરવો, નાકમાં પાણી ફેવું, દાંતણ કરવું, સધળાં માથાનો મસહ કરવો, દરેક બળ્લો (અવ્યવ) ને ત્રણ ત્રણ વાર ધોવા, કાનનો મસહ કરવો, હાથ પગની આંગળીઓનો ખિલાહ કરવો. આ સધળી વાતો સુનંત છે, આ વગર બીજી જે વાતો છે તે સધળી મુસ્તહબ છે.

૩ મસઅલો જ્યારે આ ચાર અન્ને જેતું ધોવું ફરજ છે તે ધોનાય તો વોળુ થઇ જશે. વોળુ કરવાનો વિચાર હોય અથવા નહીં હોય. જેમકે કાઢ નહાતી વેળા સધળા બદન ઉપર પાણી વેહેવે અને વોળુ કરે નહીં અથવા હોજમાં પડી જાય અથવા વરસાદ વરસતામાં બહાર ઉભી રહે અને વોળુના આ અવ્યવ ધોવાન જાય તો વોળુ થઇ જશે પણ વોળુનો સવામ એછો મળશે.

૪ મસઅલો જેવી રીતે અમે ઉપર જ્યાન કર્યું તે પ્રમાણેજ વોળુ કરવું. સુનંત છે. પણ જો કાઢ ઉલટું વોળુ કરે કે પ્રથમ પગ ધુવે ફરી મસહ કરે ફરી બંને હાથ ધુવે ફરી મોં ધુવે અથવા બીજી રીતે ઉલટ પુલટ કરીને વોળુ કરે તો પણ વોળુ થઇ જાય છે. પણ સુનંત પ્રમાણે વોળુ થતું નથી અને યુનોહ થતાનો કર છે.

૫ મસઅલો એવીજ રીતે જો કામો હાથ, કામો પગ પ્રથમ ધુવે તો પણ વોળુ થઇ ર્યું પણ મુસ્તહબની વિરુદ્ધ છે.

૬ મસઅલો એક અન્નેને ધોઇને બીજા અન્નેના ધોવામાં આગલી વાર લગડે નહીં કે પ્રથમ અન્ને સૂકાઇ જાય, એટલુંજ નહીં પણ તેના સૂચા પહેલા બીજા અન્નેને ધોઇ નાંખે. જો પહેલો અન્ને સૂકાયો ફરી બીજા અન્ને ધોયો છે તો એ વોળુ તો થઇ ગયું પણ આ વાત સુનંતની વિરુદ્ધ છે.

૭ મસઅલો અવ્યવને ધોતી વેળા આ પણ સુનંત છે કે તે પર હાથ પણ ફેરવે, કે જેથી કાઢ જગ્યા સૂની રહે નહીં, સર્વ જગ્યા પાણી પોહોચે.

૮ મસઅલો વખત આવવાથી પહેલાં વોળુ નમાઝનો સામાન અને તૈયારી કરવી બહેતર અને મુસ્તહબ છે.

૯ મસઅલો જ્યાં સૂકી કાંઇ લાચારી નહીં હોય પોને પોતાના હાથથી વોળુ કરે કાઢ બીજાથી પાણી નખાવે નહીં. અને વોળુ કરતાં ફુન્યાની કાઢ વાનચીન કરે નહીં. એટલુંજ નહીં પણ દરેક અન્નેને ધોતી વેળા ખિસ્મતલાહ અને કહેમો પઢા કરે. અને પાણી ગમે તેટલું મોટા પ્રમાણમાં કેમ નહીં હોય, જેમએ દરયા કીનારે હોય, તો પણ જરૂરથી વધુ પાણી ખરચ કરે નહીં. અને પાણીમાં ઘસી કાઢાઇ પણ કરે નહીં કે સારી રીતે ધોવામાં ટાંચ પડે. તેમ કાઢ અન્નેને ત્રણ વારથી વધુ ધુવે નહીં. અને મોં ધોતી

વેળા પાણીના છાંટા જોરથી ઉડાડે નહીં. અને કુકાર મારીને ઉડાડે નહીં. અને પોતાના મોંને તથા આંખોને જોરથી બંધ કરે નહીં. કારણ કે આ સંધળી વાતો મફત છે, તથા મના છે. જો આંખ અથવા હોટ ઉપર કાંઈ સુકું રહ્યું અથવા આંખના ખુણામાં પાણી નહીં પોહોંચ્યું તો વોળુ થયું નહીં.

૧૦ મસઅમરો અગુડી, છલ્લું, ચુડી, કંગણ વગેરે જે દીકાં હોય અને હલાવ્યા વગર તેની નીચે પાણી પહોંચી જાય તોએ તેને હલાવવું મુસ્તહક છે. પણ જો એવા તાંબ હોય કે વગર હલાવે તેની નીચે પાણી પોહોંચી શકે નહીં એવો ગુમાન હોય તો તેને હલાવી સારી રીતે પાણી પોહોંચાવવું અગત્યનું તથા વાજેય છે નથનો પણ એજ કાયદો છે કે જે વેહ પોહોંજો હોય તો હલાવવું મુસ્તહક છે અને જ્યારે તાંબ હોય કે વગર ફેરવે નહીં હલાવે પાણી નહીં પોહોંચે તો મોં ધોતી વેળા ફેરવી હલાવીને પાણી અંદર પોહોંચાવવું વાજેય છે.

૧૧ મસઅલો જો કોઈના નખમાં આટો લાગીતે સુકાઈ ગયો અને તેની નીચે પાણી નહીં પોહોંચ્યું તો વેળુ થયું નહીં. જ્યારે યાદ આવે અને આટો જુલે તો આટો કાઢી પાણી નાખે. અને જો પાણી પોહોંચવા પહેલાં કોઈ નખાડ પડી હોય તો તેને ઝરીથી પટે.

૧૨ મસખલો ને કાષ્ટએ કપાળ ઉપર લયકાનાતારો (અક્ષાન) ચુનીઆ હોય અને ઉપર ઉપરથી પાણી વહેવે કે નથી અક્ષાન છૂટે નહીં તો વોગ્નુ થતું નથી. કપાળનો ગુંદર કાઢી મોં ઘોવું જોઈએ.

૧૩ મસઅલો બ્યારે વોજી પરી રહે તો ઇન્ના અનહલના તથા આ હોઆ પદે,
અહલાહુમ્મજઅલની મિતલ્લઅલની વજઅની મિતલ મોતારહદરીન વજ-
અલની મિતલ એમલેકસ-પેરીન વજઅલની મિતલ એમલેકસ-પેરીન વજઅલની
હીમ વલાહુમ અરહુન

૧૪ બ્રહ્મચરિયા ત્યારે વોજી પછી કહે'તો જોડનર છે તે ને રાંધના સુખકર્તા હોવા
નમાઝ જે વોજી પછી પદાય છે તેને તલીમતુલ વોજી કહે છે. દરીસ-શરાબના મેલિયા વગુ.
સવાય લખાયો છે.

૧૫ મસઅલો ને એક વખતમાં વોળુ ક્યું હતું ફરી બીજો વખત આવ્યા અને હવે વોળુ તુરંત નથી તો આજ વોળુથી નમાઝ પઢી દુરસ્ત છે. અને ને તારું વોળુ કરશે તે ઘણો સવાબ મળે છે.

૧૬ મસઅમ્મસો જ્યારે એકવાર વોળુ ક્યું અને હળુ તે તુટ્યું નથી તો જ્યાં સૂંતી તે વોળુથી કોઇ ધ્યાદત નહીં કરે ત્યાં સુધી ખીજી વોળુ કરવું મકરહ તથા મના છે તો જો નહાતી વેળા કોઈએ વોળુ ક્યું છે તો તેજ વોળુથી નમાઝ પદવી જોઈએ તેના વગર તુટે ખીજી વોળુ કરે નહીં. ૧૭. જો ઓછામાં ઓછી બેજ રકઅત તે વોળુથી પઠી હશે તો ખીજી વોળુ કરવામાં કશી દોષ નથી એટલુંજ નથી પણ સરામ છે.

૧૭ મસઅલો કોઈના હાથ કે પગ ફાટી ગયા. અને તેમાં મોમ રોગન અથવા બીજી કોઈ દવા લગાડી છે અને તેના કાઢ્યા વગર ઉપર ઉપરથી પણ પાણી વહેવું દુરસ્ત છે.

૧૮ મસઅલો વોળુ કરતી વેળા એડી ઉપર અથવા ખીજ કોઇ જગ્યા પાણી નહીં પોહોંચ્યું, અને જ્યારે પૂરું વોળુ થઇ રહ્યું ત્યારે જણાણું કે રક્ષણી જગ્યા સુકી છે. તો ત્યાં માત્ર હાથ ફેરવો પુરતો નથી, પણ પાણી વહેવું જોઇએ.

૧૯ મસઅલો જે હાથ પગ વગેરેમાં કોઇ ફેલ્લો છે અથવા કોઇ એવી ખીમારી છે કે તેના પર પાણી નાંખવાથી તુકસાન થાય છે તો પાણી નહીં નાંખે વોળુ કરતી વેળા માત્ર બીજેલો હાથ ફેરવે, એને મસહ કહે છે અને જે એ પણ તુકસાન કરે તો હાથ પણ ફેરવે નહીં. તેટલી જગ્યા છોડી દે.

૨૦ મસઅલો જે ઝખમ ઉપર પટ્ટી બાંધી છે અને પટ્ટી ખોલીને ઝખમ ઉપર મસહ કરવાથી તુકસાન થાય છે. અથવા પટ્ટી ખોલવામાં બાંધવામાં ઘણી મહેનત અને દુઃખ થાય છે તો તે પટ્ટી ઉપર મસહ કરવો દુસ્તર છે. પણ જે એવું નહીં હશે તો પટ્ટી ઉપર મસહ કરવો દુસ્તર નથી. પટ્ટી ખોલીને ઝખમ ઉપર મસહ કરવો જોઇએ.

૨૧ મસઅલો જે પૂરી પટ્ટીને નીચે ઝખમ નથી તો જે પટ્ટી ખોલીને ઝખમને તળને ખીજ સધળી જગ્યા ઘોઈ શકે તો ઘોવું જોઇએ અને જે પટ્ટી નહીં ખોલી શકે તો સધળી પટ્ટી પર મસહ કરે, જ્યાં ઝખમ છે ત્યાં પણ અને જ્યાં જખમ નથી ત્યાં પણ.

૨૨ મસઅલો હાડકું તુટવાથી વાંસની ચીપો સુકીને બાંધે છે તેનો પણ એજ કાયદો છે કે જ્યાં સુધી તે ચીપો અને પટ્ટો નહીં ખોલી શકે ત્યાંસુધી તે પટ્ટો ઉપર હાથ ફેરવી દે. અને ફસની પટ્ટીનો પણ એજ હુકમ છે કે ઝખમની ઉપર મસહ નહીં કરી શકે તો પટ્ટી ખોલીને કપડાની ગાદી ઉપર મસહ કરે અને જે ખોલનાર બાંધનાર નહીં મળે તો પટ્ટી ઉપરજ મસહ કરે.

૨૩ મસઅલો કામડીઓ તથા પટ્ટીઓ વગેરેમાં બેહેતર આ છે કે સધળી કામડી ઉપર મસહ કરે અને જે અડધા ઉપર નહીં કરે અને અડધીથી વધુ ઉપર કરે તો પણ જાએજ છે. જે માત્ર અડધા ઉપર અથવા અડધીથી ઓછી ઉપર મસહ કરે તો જાએજ નથી.

૨૪ મસઅલો જે કામડીઓ અથવા પટ્ટી ખુલીને પડી જાય અને હજુ ઝખમ સાંજે થયો નથી તો ફરી બાંધે અને તેજ પ્રથમ મસહ બાકી છે ફરી મસહ કરવાની દશી જરૂર નથી પણ જે ઝખમ સાંજે થયો છે તો હવે બાંધવાની જરૂર નથી. અને મસહ તુટી ગયો છે તેટલી જગ્યા ઘોઈને નમાઝ પઢે સધળું વોળુ ફેરવવા જરૂર નથી.

વોળુ તોડનાર વસ્તુઓનું વર્ણન.

૧ મસઅલો પાખાનું પીણાખ અને પાછળથી નીકળેલી હવા, આથી વોળુ તુટે છે. હા, જે આગલા માર્ગથી હવા નીકળે, જેમકે ખીમારીને લીધે કદી એવું થાય છે તો તેથી વોળુ તુટતું નથી અને જે આગલથી અથવા પાછળથી કોઇ કીડો જેવો કે કરમ અથવા કાંકરી વગેરે નીકળે તો વોળુ તુટ્યું.

૨ મસઅલો જે કોઈને કંઈ ઝખમ હોય તેમાંથી કીડા નીકળે અથવા કાનથી નીકળે અથવા ઝખમથી કંઈ માંસ છુટું પડીને નીકળ્યું અને ખુન તેથી નીકળ્યું નથી તો તેથી વોળુ નહીં તુટ્યું.

૩ મસઅલો ને કોઇએ ૨૨૬ લેવડારી અથવા નક્સોરી ફૂટી અથવા ચોટ લાગી અને નીકળ્યું, અથવા ફાલ્લા કુણ્ણસીથી અથવા બદનમાંથી કચેથી ખૂન નીકળ્યું. અથવા ૫૩ કહ્યું તો વોળુ જતું રહ્યું. હા, ને ઝખમના મોં પરજ રહે ઝખમના મોંથી આગળ નહીં જે તો વોળુ ગયું નથી. ને કોઇને સોઠ ખુંચી અને ખૂન નીકળ્યું. પણ વહું નથી તો જી તુટ્યું નથી પણ ને જરા પણ વહું હોય તો વોળુ તુટી ગયું.

૪ મસઅલો ને કોઇએ નાક છણક્યું અને તેમાં જે મેલું ખૂનની ફુટકીઓ નીકળી વોળુ ગયું નથી. પાતલું ખૂન નીકળે અને વહે ત્યારેજ વોળુ તુટે છે. તો ને કોઇએ પાતાના નાકનાં આંગળી નાંખી ફરી જ્યારે તેને કાઢી તો આંગળીમાં ખૂનનો ડાગો જણાયો થયે તે ખૂન આટલુંજ છે કે આંગળીમાં તો જરા લાગે છે પણ વેહતુ નથી તો એથી વોળુ તુટું નથી.

૫ મસઅલો કોઇની આંખમાં કંઈ દાણો ખીલ વગેરે હોતો તે તુટી ગયો અથવા તેને ડાગો, અને તેનું પાણી વહીને આંખમાં તો ફેલાયું પણ આંખની બહાર નીકળ્યું નથી તો તે વોળુ તુટ્યું નથી. અને ને આંખની બહાર પાણી નીકળી પડ્યું તો વોળુ તુટ્યું. એવીજ ને ને કાનની અંદર ફાલ્લી થઈ અને તુટી ગઈ તો જ્યાં સૂંચી ખૂન કાનની અંદર રહ્યું જ્યાં ગોસલ કરતાં પાણી પોહોંચાવતું ફરજ નથી ત્યાં સૂંચી વોળુ નહીં તુટ્યું. અને જ્યાં પાણી પોહોંચાવતું ફરજ છે તેવી જગ્યામાં આવે તો વોળુ તુટી જશે.

૬ મસઅલો કોઇએ પોતાના ફાલ્લાતું અથવા આટલું ઉપરતું છલતું કાઢ્યું અને તે નીચે ખૂન અથવા પીપ દેખાતા લાગ્યું. પણ તે ખૂન અથવા પીપ પોતાની જગ્યા ઉપર હતું છે કોઈ તરફ નીકળીને વહું નથી તો વોળુ નહીં તુટ્યું, અને ને વહું છે તો વોળુ તુટી ગયું.

૭ મસઅલો કોઇના ફાલ્લામાં મોટો ઘા પડી ગયો તો જ્યાં સૂંચી ખૂન પીપ તે ઘાનાં આંખમાં અંદર અંદર છે બહાર બદન ઉપર નહીં આવ્યું ત્યાં સૂંચી વોળુ નહીં તુટ્યું.

૮ મસઅલો ને ફાલ્લો કુણ્ણસીતું ખૂન આપથી નહીં નીકળ્યું પણ તેના દમાવવાથી કહ્યું છે તોપણ વોળુ તુટશે.

૯ મસઅલો કોઇના ઝખમથી જરા જરા ખૂન નીકળવા લાગ્યું તેણે તેના ઉપર માટી ખી અથવા કપડાથી લુછ્યું ફરી જરા સરખું નીકળ્યું ફરી તેને લુછ્યું એવી રીતે કેટલીક રં ક્યું કે ખૂન વહી શકે નહીં તો દિશમાં વિચારે. ને એવું જણાય કે ને નહીં લુછતે વડતે તો વોળુ તુટી જશે. પણ ને એવું હોય કે નહીં લુછાને તોપણ નહીં વેહતે તો જી તુટશે નહીં.

૧૦ મસઅલો કોઇના થુકમાં ખૂન જણાયું તો ને થુકમાં ખૂન ઓછું છે અને

થુકનો રંગ સફેદ અથવા પીળાસવાળો છે તો વોળુ ગયું નથી અને જો ખૂન વધારે અથવા ખરાબર છે અને રંગ થુકનો રતાસવાળો છે તો વોળુ તુટી ગયું.

૧૧ મસઅમ્મો જો દાંતથી કોઈ વસ્તુ કરડી અને તે વસ્તુ ઉપર ખુનનો ડાગો જણાયો અથવા દાંતમાં ખિલાલ કર્યો અને ખિલાલમાં ખુનનો રતાસ દેખાયો પણ થુકમાં તદ્દન ખુનનો રંગ જણાતો નથી તો વોળુ તુટ્યું નથી.

૧૨ મસઅમ્મો કોઈએ જસો લગાડી અને જસોએ એટલું ખુન પીધું કે જો તેને વચ્ચેથી કાપે તો ખુન વહી પડે તો વોળુ જતું રહ્યું. અને જો એટલું પીધું નથી પણ ઓછું પીધું છે તો વોળુ તુટ્યું નથી. અને જો મચ્છર, માખ અથવા માકડે ખુન પીધું છે તો વોળુ નહીં તુટ્યું.

૧૩ મસઅમ્મો જો કાનમાં દરદ થાય છે અને પાણી નીકળે છે તો આ પાણી જે કાનથી વહે છે તે નાપાક છે અથવા જો કાનમાં કે રક્તસી જણાતી નદી હોય અને જ્યારે તે કાન સુખાવવા નીકળે ત્યારે તે નાપાક થાય છે તો સુધો નીકળશે તો આ નીકળવાથી વોળુ તુટશે. અંબીજ રીતે દુડીયા પાણી નીકળે અને દરદ પણ થતું હશે તો તેથી પણ વોળુ તુટશે એવાજ રીતે જો આખ દુઃખવા આવી હોય અને ખટકતી હોય તો પણ વહેવાથી અને આંસુ નીકળવાથી વોળુ તુટ્યું નથી.

૧૪ મસઅમ્મો જો છાતીથી પાણી નીકળે છે અને દરદ પણ થાય તો તે પણ નાપાક છે તેથી વોળુ જતું રહેશે. પણ જો દરદ થતું નથી તો નાપાક નથી અને તેથી વોળુ તુટશે નહીં.

૧૫ મસઅમ્મો જો ઉલટી થઈ અને તેમાં ખાણું પાણી અથવા પીત નીકળે તો જો મોં ભરીને નીકળી છે તો વોળુ તુટ્યું. અને જો મોં ભરીને નહીં હોય તો વોળુ નહીં તુટ્યું. અને મોં ભરેલું હોય એવા આ મતલબ છે કે મોં ઘણી મુશકેલીથી રોકાય અને જો ઉલટીમાં માત્ર બલગમ હોય તો વોળુ જશે નહીં. ગમે તેટલું હોય મોં ભરીને હોય કે નહીં હોય સર્જનો એક હુકમ છે. અને જો ઉલટીમાં ખુન પડે અને તે પાતળું અને વહેતું છે તો વોળુ તુટી જશે ફરી તે ઓછું હોય કે વધ હોય મોં ભરીને હોય અથવા નહીં હોય. અને જો જમ્બેલું તુકડા તુકડા હોય અને મોં ભરીને હોય તે વોળુ તુટશે. પણ ઓછું હશે તો વોળુ જશે નહીં.

૧૬ મસઅમ્મો જો થોડી થોડી કરી અનેકવાર ઉલટી થઈ પણ સત્રગી મળીને આટલી છે કે જો એકવાર પડે તો મોં ભરાઈ જને જો થોડી થોડી ઉલટી થતી રહે તેમાં ખરાબર જીવનું બગડવું ખરાબર ચાલુ હતું તો વોળુ તુટી ગયું. પણ જો જીવનું બગડવું ચાલુ નહીં રહ્યું એટલુંજ નહીં પણ પહેલીવારનું જીવ મતલાવું થમી ગયું, અને જીવ સારો થયો ફરી ખીજવાર જીવ બગડ્યો અને થોડી ઉલટી થઈ ફરી જ્યારે આ મતલી જતી રહી તો ત્રીજવાર ફરી મતલી થઈ થઈને ઉલટી થઈ તો વોળુ તુટશે નહીં.

૧૭ મસઅમશે પડયા પડયા આંખ લાગી ગઇ અથવા કોઇ વસ્તુને ટેકાને બેઠાં બેઠાં સૂઇ ગઇ અને એવી ગણત થઇ કે જો તે ટેકો નહીં હોતો તો પડી જતો તો વોળુ જતું રહ્યું અને જો નમાઝમાં બેઠાં બેઠાં અથવા ઉભાં ઉભાં સૂઇ જાય તો વોળુ ગયું નહીં. અને સિજદામાં સૂઇ જશે તો વોળુ તુટી જશે*

૧૮ મસઅમશે જો નમાઝથી બહાર બેઠાં બેઠાં સુવે અને પોતાનું ઢગરું એડીથી ઢખાવે અને દીવાર વગેરે કોઈ વસ્તુથી ટેકો લગાડે નહીં તો વોળુ નહીં તુટયું.

૧૯ મસઅમશે બેઠેલી હતી ને ઉંઘનો એવો ઝોકો આવ્યો કે પડી ગઇ તો જો પડીને તરત આંખ ખુલી ગઇ તો વોળુ નહીં ગયું અને જો પડયા પછી જરા વારે આંખ ખુલી છે તો વોળુ જતું રહ્યું. અને જો બેઠી હતી ને ઉંઘથી હીલતી રહી પડી નહીં તોપણ વોળુ નહીં ગયું.

૨૦ મસઅમશે જો બેઠેલી આવી અથવા ગાંડપણથી અકલ જતી રહી તો વોળુ જતું રહ્યું, અગર જો બેઠેલી અને ગાંડપણ થોડી વાર રહ્યાં હોય. એવીજ રીતે જો તમાકુ વગેરે કોઇ નિશાની વસ્તુ ખાંધી અને એટલી નિશા થઇ કે સારી રીતે ચઝાતું નથી અને પગ અહીં તહીં ભમે છે તોપણ વોળુ જતું રહ્યું.

૨૧ મસઅમશે જો નમાઝમાં એવી જોરથી હંસી કે તેણીએ પોતે સાંભળી તેમ જો તેની પાસે કોઈ હોય તો તે પણ સાંભળે તો એથી વોળુ તુટી ગયું, અને નમાઝ પણ તુટી ગઇ. અને જો એવી હંસી છે કે પોતાને તો અવાજ આવે પણ પાસેવાળી સાંભળી શકે નહીં તો તેથી નમાઝ તુટશે વોળુ તુટશે નહીં. અને જો હંસીમાં માત્ર દાંત ખુલ્યા છે, અવાજ તદ્દન નીકળ્યો નથી, તો ન વોળુ તુટશે અને ના નમાઝ જશે. હા, જો નાની છોકરી જે જુવાન થઇ નથી તે જોરથી નમાઝમાં હસે અથવા તિલાવતના સિજદામાં મોટી સ્ત્રીને હસી આવે તો વોળુ જતું નથી. બેશક જેમાં હંસી આવી તે સિજદો તથા તે નમાઝ જતી રહેશે.

૨૨ મસઅમશે પુરૂષના હાથ લગાડવાથી અથવા એવોજ ખીચાલ કરવાથી જો આગલા માર્ગથી પાણી નીકળે તો વોળુ તુટી જાય છે. અને જોશના કારણથી જે પાણી નીકળે છે તેને મજા કહે છે.

૨૩ મસઅમશે ખીમારીના કારણથી રીંટની તરેહ ચીકાસદાર પાણી આગળની તરફથી નીકળે છે તો એહતયાત (બચાવ) આજ કહેવામાં છે કે તે પાણી નાપાક છે અને તેના નીકળવાથી વોળુ તુટે છે.

૨૪ મસઅમશે પીશાબ અથવા મનીનું ટીપું સૂરાબથી બહાર નીકળ્યું પણ હજી જે ચામડી ઉપર હોય છે તેની અંદર છે તોપણ વોળુ તુટયું. વોળુ તુટવા માટે ચામડીની બહાર નીકળવું અગત્યનું નથી.†

૨૫ મસઅમશે પુરૂષની પીશાબની જગ્યા જ્યારે સ્ત્રીની પીશાબની જગ્યાને લાગી જાય અને કપડું વગેરે કંઈ વચમાં આડ નહીં હોય તો વોળુ તુટી જાય છે. એવીજ

* આ કાયદો સ્ત્રીઓ માટે છે. અને પુરૂષ જો સિજદામાં ઉંઘે અને મરદાને સિજદો કરવાનો જેવો હુકમ છે તેવી રીતે સિજદો કર્યો છે તો વોળુ નહીં તુટશે. કર્તા.

† એવીજ રીતે જે પુરૂષની ખતના નહીં થઇ હોય તેને ટીપું નીકળ્યું પણ કુલફો કહેતા મુનતની ચામડીમાં રહે બહાર નીકળે નહીં તોએ વોળુ તુટે છે. શ. મો.

રીતે બે સ્ત્રીઓ પોતાપોતાની પીઠાખની જગ્યા મેળવે તોપણ વોળુ તુટી જાય છે. અને તરફથી પાણી કંઈ નીકળે અથવા નહીં નીકળે એકજ ક્ષયદો છે.

૨૬ મસઅમ્મો વોળુ પછી નખ કપાવ્યા અથવા ઝખમ ઉપરની મુરદાર ખાલ કાઢી નાખી તો વોળુમાં કશી તુકસાની નથી. વોળુ ફરી કરવાની જરૂરત નથી, અને તેટલી જગ્યા ફરી ભીગવવાનો હુકમ નથી.

૨૭ મસઅમ્મો વોળુ પછી કોઈની નગ્નતા (સતર) જોઈ અથવા પોતાનું સતર ખુલી ગયું અથવા નાગી થઈને નહાઈ અને નાગી અવસ્થામાં વોળુ કર્યું તો તેનું વોળુ દુરસ્ત છે. ફરી વોળુને દોરવવાની જરૂરત નથી. હા, વગર લાચારીએ કાઢતું સતર જોઈ અથવા દેખાડવું ગુનાહની વાત છે.

૨૮ મસઅમ્મો જે વસ્તુના નીકળવાથી વોળુ તુટે છે તે વસ્તુ નાપાક છે અને જેથી વોળુ તુટતું નથી તે નાપાક પંચુ નથી. તો જે જરા સંખું ખુન નીકળ્યું અને ઝખમના માથાથી વછું નથી, અથવા જરા સરખી ઉલટી થઈ મોં ભરીને નહીં થઈ તો આ ખુન તથા આ ઉલટી નાપાક નથી, જે કપડાંને અથવા બદનને લાગશે તો તેનું ધોવું વાજેજ નથી. અને જે મોં ભરીને ઉલટી અને ખુન ઝખમથી વછું તો તે નાપાક છે તેનું ધોવું વાજેજ છે. અને જે આટલી ઉલટી કરીને પ્યાલા અથવા કળસીયાને મોં લગાડીને કાગળા માટે પાણી લીધું તો તે વાસણુ નાપાક થશે, માટે ખોળલીમાં પાણી લેવું જોઈએ.

૨૯ મસઅમ્મો નાનું બાળક જે દુધ પાછું કાઢે છે તેનો પણ આજ હુકમ છે કે જે તે મોં ભરીને નહીં હશે તો નાપાક નથી અને જ્યારે મોં ભરીને હશે તો નાપાક છે, જે તેને વગર ધ્રુવે નમાઝ પઢવાની તો નમાઝ થશે નહીં.

૩૦ મસઅમ્મો જે વોળુ કરેલું યાદ છે પણ તે પછી તુટવું સારી રીતે યાદ નથી, કે તુટ્યું છે અથવા નહીં તુટ્યું તો તેનું વોળુ બચેલું ગણાશે તેથી નમાઝ દુરસ્ત છે પણ ફરીથી વોળુ કરવું બેહતર છે.

૩૧ મસઅમ્મો જેને વોળુ કરતાં શક્ક ઉત્પન્ન થયો કે રલાણો અન્ને (અગવ) ધોયો અથવા નહીં, તો તે અન્ને ફરી ધોવો જોઈએ. અને જે વોળુ કર્યા પછી શક્ક થયો તો કંઈ પરવા કરવાની નથી, વોળુ થઈ ગયું. બેશક્ક જે ખાતરી થઈ જાય કે રલાણું કામ રહી ગયું છે તો તેને ફરી લે.

૩૨ મસઅમ્મો વગર વોળુએ કુરઆન મજીદને હાથ અડકવો દુરસ્ત નથી પણ મોંએ પઢવું દુરસ્ત છે. અને જે કુરઆન શરીફ ખુલ્લું રાખેલું છે તેને જોઈ જોઈને પઢ્યું પણ હાથ લગાડીએ નથી તો એ પણ દુરસ્ત છે એવીજ રીતે જે તાવીજમાં કે રકાબીમાં કુરઆનની આયાત લખી હોય તેને પકડવું દુરસ્ત નથી. સારી રીતે યાદ રાખો.

ગોસલનું વર્ણન.

૧ મસઅમ્મો ગોસલ કરનારને જોઈએ કે પ્રથમ પહેલાં સ્વધી હાથ ધ્રુવે, ફરી ધસ્તિનગની જગ્યા ધ્રુવે, હાથ અને ધસ્તિનગની જગ્યા ઉપર નગસત હોએ તોજી

અને નહીં હોય તોએ દરેક હાલતમાં બંનેને ધોવું જોઈએ. ફરી જ્યાં જ્યાં બદન ઉપર નળ. સત લાગી હોય પ્રથમ તેને પવિત્ર કરે ફરી વોળુ કરે, જો કોઈ ચોડી અથવા પત્થર ઉપર ગોસલ કરે છે તો વોળુ કરતી વેળા પગ ધુવે, અને જો એવી જગ્યા છે કે પગ ખરડાઈ જશે એ ગોસલ પછી પાછા ધોવા પડશે માટે સધળું વોળુ કરે પણ પગ ધુવે નહીં. જેમકે વોળુ પછી પોતાના માથાના ઉપર ત્રણવાર પાણી નાંખે. ફરી ત્રણવાર જમણા ખાંધા ઉપર ફરી ત્રણવાર ડાબા ખાંધા ઉપર પાણી નાંખે. એવી રીતે કે સધળા બદન ઉપર પાણી વહે. ફરી તે જગ્યાથી ઉઠીને પવિત્ર જગ્યામાં આવે અને પગ ધુવે અને જો વોળુ વખત પગ ધોવા હોય તો હવે ધોવાની હાજત નથી.

૨ મસઅશો પ્રથમ સઘળા બદન ઉપર સારી રીતે હાથ ફરવે અને તેની સાથે પાણી રેડે કે જેથી સધળા જગ્યાએ સારી રીતે પાણી પોહોંચી જાય કંથે સૂકું રહે નહીં.

૩ મસઅશો ગોસલનો જે તરીકો હમે વર્ણવ્યો તે સુનંત પ્રમાણે છે. એમાંથી કેટલીક ચીજો ફરજ છે કે તેના વગર ગોસલ થતું નથી માથુસ નાપાક રહે છે અને કેટલીક ચીજો સુનંત છે. તેના કરવાથી સવાખ મળે છે, અને નહીં કરે તોએ ગોસલ થઈ જાય છે. ફરજ માત્ર ત્રણ ચીજ છે. (૧) આરી રીતે કોગળો કરવો કે સધળાં મોંમાં પાણી પોહોંચી જાય. (૨) નાકમાં પાણી નાંખવું જ્યાં સૂંઘી નાક નરમ છે, અને (૩) સધળા બદન ઉપર પાણી પોહોંચાવું.

૪ મસઅશો ગોસલ કરતી વેળા કિબલની તરફ મોં કરે નહીં અને પાણી ધણું ઢાળે નહીં. અને ઓછું પણ રેડે નહીં કે સારી રીતે ગુસલ નહીં થાય અને એવી જગ્યા ગુસલ કરે કે તેણીને કોઈ જુવે નહીં. અને ગોસલ કરતી વેળા વાનો કરે નહીં. અને ગોસલ પછી કોઈ કપડાથી પોતાનું બદન લુછી નાખે અને બદન ઢાકવામાં ધણી જલદી કરે તે એટલા સુધી કે જો વોળુ કરતી વેળા પગ ધોવા નહીં હોય તો ગોસલની જગ્યાથી હડીને પ્રથમ બદન ઢાંકે ફરી બંને પગ ધુવે.

૫ મસઅશો જો એમાંમાં નહાતી હોય જ્યાં કોઈ જોઈ શકે નહીં તો નાગા થઇને નહાવું પણ દુરસ્ત છે. જોઈએ ઉભી રહીને નહાય અથવા ખેસીને, અને જોઈએ ગોસલખાનાની છત ઉપથી બંધ હોય અથવા નહીં હોય. પણ ખેસીને નહાવું ધણું સારું છે. કેમકે એમાં પરદો વધારે છે. અને નાકથી લઇને ધુંટણ નીચે સુધી ખીજી સ્ત્રીની આગળ પણ બદન ખોલવું ગુનાહ છે ધણી સ્ત્રીઓ ખીજીને સામે તદન નાગી થઇને નહાય છે. એ ધણું પુરું તથા લાજ રહિત કામ છે.

૬ મસઅશો જ્યારે સધળા બદન ઉપર પાણી પડી જાય, કોગળો કરીએ અને નાકમાં પાણી નાખીએ તો ગોસલ થઈ જશે જોઈએ ગોસલ કરવાનો વિચાર હોય જોઈએ નહીં હોય. તો જો વરસાદ વરસવામાં ઠંડક મેળવવાની મતલબથી ઉભી થઇ ગઈ અથવા હોજ વગેરેમાં પડી ગઈ અને સધળું બદન ભીગી ગયું અને કોગળો પણ કર્યો અને નાકમાં પાણી પણ લીધું તો ગોસલ થઇ ગયું એવીજ રીતે ગોસલ કરતી વેળા કલેમો પઢવો અથવા પઢીને પાણી ઉપર દમ કરવો પણ જરૂર નથી. જોઈએ કલેમો પઢે અથવા

નહીં પટે દરેક હાલતમાં માણસ પાક થાય છે. એટલુંજ નહીં પણ નહતી વેળા કલેમે અથવા ખીજ કોઈ દોઆ નહીં પઢવી બેહતર છે તે વેળા કંઈ નહીં પટે.

૭ મસઅલો જે સઘળા બદનમાં વાળ બરાબર પણ કોઈ જગ્યા સૂકી રહેશે તો ગોસલ થશે નહીં. એવીજ રીતે જે ગોસલ કરતી વેળા કોગળો કરવો બૂલી ગઈ અથવા નાકમાં પાણી નહીં લીધું તો પણ ગોસલ થયું નહીં.

૮ મસઅલો જે ગોસલ પછી યાદ આવે કે ફલાણી જગ્યા સૂકી રહી ગઈ હતી તો ફરીથી નાહવું વાજેબ નથી પણ જ્યાં સૂકું રહ્યું હતું તેને ધુવે. પણ માત્ર હાથ ફેરવવો બસ નથી. થોડું પાણી લઈને તે જગ્યા વહેવે અને જે કોગળો કરવો બૂલી ગઈ હોય તો હવે કોગળો કરે. જે નાકમાં પાણી નહીં નાખ્યું હોય તો હવે નાખે. મતલબ કે જે ચીજ રહી ગઈ હોય હવે તેને ફરી લે. નવેસરથી ગોસલ કરવાની જરૂરત નથી.

૯ મસઅલો જે કોઈ ખીમારીને લીધે માથાપર પાણી નાંખવું તુકસાન કરે અને માથું છોડીને સઘળું બદન ધુવે તો પણ ગોસલ દુરસ્ત થયું, પણ જ્યારે સાજી થશે તો હવે માથું ધુવે ફરીથી નહવાની જરૂરત નથી.

૧૦ મસઅલો પીશાબની જગ્યા આગલની ચામડીની અંદર પાણી પોહોંચાવવું ફરજ છે, જે પાણી નહીં પોહોંચશે તો ગુસલ થશે નહીં. x

૧૧ મસઅલો જે માથાના વાળ ગુંથેલા નહીં હોય તો સઘળા વાળ બીજવવા અને સઘણી જગ્યામાં પાણી પોહોંચાડવું ફરજ છે. એક વાળ પણ સૂકું રહેશે અથવા એક વાળની જગ્યામાં પાણી નહીં પોહોંચશે તો ગોસલ થશે નહીં પણ જે વાળ ગુંથેલા હશે તો વાળોનું બીજવવું માફ છે. બેશક સઘણી જગ્યામાં પાણી પોહોંચાડવું ફરજ છે, એક જગ્યા પણ સૂકી રાખશો નહીં અને જે વગર ખોલે સઘણી જગ્યામાં પાણી નહીં પોહોંચી શકે તો ખોલે અને વાળોને પણ બીજવે.

૧૨ મસઅલો નય, બાધુરી, અંગુડી અને છલ્લાઓને સારી રીતે હલાવે કે પાણી સૂરાખમાં પોહોંચી જાય. અને જે બાધુરી નહીં પેહેરી હોય તો પણ ધ્યાન રાખીને સૂરાખોમાં પાણી પોહોંચાવે એવું થાય નહીં કે પાણી પોહોંચે નહીં અને ગોસલ થાય નહીં. હા જે અંગુડી છલ્લા ઢીલાં હોય કે વગર હલાવે પણ પાણી પોહોંચી જશે નહીં. હલાવવું વાજેબ નથી પણ હલાવવું હમણા પણ મુસ્તહબ છે.

૧૩ મસઅલો જે નખમાં આટો લાગીને સૂકાઈ ગયો અને તેની નીચે પાણી નહીં પોહોંચ્યું તો ગોસલ થયું નહીં. જ્યારે યાદ આવે અને આટો જુએ તો આટો કાઢી પાણી નાખે. અને જે પાણી પોહોંચાડવા પેહેલાં કોઈ નમાઝ પઢી હોય તો તેને ફરી પટે.

૧૪ મસઅલો જે હાથ પગ ફાટી ગયા અને તેમાં મોત રોગત અથવા ખીજ કે ઇલા બની તો તેના ઉપરથી પાણી વહાવવું દુરસ્ત છે.

x જે ખતના નહીં થઈ હોય તો પુરખો પણ એજ હુકમ છે. આગલી ચામડી (કુવફો) ની અંદર પાણી પોહોંચાડવું ફરજ છે. કર્તા.

૧૫ મસઅલો કાન અને દુડીમાં પણ ધ્યાન રાખીને પાણી પોહોંચાડવું જોઈએ. પાણી નહીં પોહોંચશે તો ગોસલ થશે નહીં.

૧૬ મસઅલો જે નહાતી વેળા કોગળો નહીં કર્યો પણ સારી રીતે મોં ભરીને પાણી પીધું કે સઘળા જગ્યા પોહોંચ્યું તો પણ ગોસલ થઈ ગયું. કારણ કે મતલબ તો સઘળા મોંમાં પાણી પોહોંચી જવાની છે, કોગળો કરે અથવા નહીં કરે. હા, જે એવી રીતે પાણી પીધું કે સઘળા મોંમાં પાણી પોહોંચ્યું નહીં, તો પીવું, પૂરવું નથી કોગળો કરવો જોઈએ.

૧૭ મસઅલો જે વાળોમાં અથવા હાથ પગમાં તેલ લાગેલું છે જેથી બદન ઉપર પાણી સારી રીતે ફરતું નથી, પણ પડતાંજ સરી જાય છે, તો તેની કશી હરકત નથી, બ્યારે સઘળા બદન ઉપર અને સઘળા માથાપર પાણી નાંખ્યું તો ગોસલ થઈ ગયું.

૧૮ મસઅલો જે દાંતની વચ્ચે સોપારીની ટુકડી અટકી રહી તો તેને ખિલાલ કરીને કાઢે. જે તેના કારણથી દાંતાની વચ્ચે પાણી નહીં પોહોંચશે તો ગોસલ થશે નહીં.

૧૯ મસઅલો માથા ઉપર અદશાન લગાડી છે અથવા વાળોમાં એટલો શુંદર લગાડ્યો છે કે સારી રીતે વાળ ભીંગતા નથી. તો શુંદરને સારી રીતે છોડવે અને અદશાને ઘેંછ નાખે. જે શુંદરની નીચે પાણી નહીં પોહોંચશે ઉપર ઉપરથી વહી જશે તો ગોસલ થશે નહીં.

૨૦ મસઅલો જે મસ્તીના થર જમેકો છે તેને છોડાવીને કોગળો કરે, નહીં તો ગોસલ થશે નહીં.

૨૧ મસઅલો કોઈની આંખો દુઃખે છે જેથી તેની આંખોમાં ભેચડ ધણો નીકળ્યો આ તો એવો સૂક્યો કે જે તેને નહીં. છોડવશે તો તેની નીચે આંખના ખુણામાં પાણી પોહોંચશે નહીં તો તેને છોડવું વાજેય છે, તેના છોડવા વગર ન વોળુ દુરસ્ત છે આ ન ગોસલ.

જે વસ્તુઓથી ગોસલ વાજેય થાય છે તેનું વર્ણન.

૧ મસઅલો સૂતાં અથવા જગતામાં બ્યારે જુવાનીના જોશની સાથે મની નીકળી પડે તો ગોસલ વાજેય થાય છે, જોઈએ પુરૂષના હાથ લગાડવાથી નીકળે અથવા માત્ર ખિલાલ અને ધ્યાન કરવાથી નીકળે અથવા બીજી કોઈ રીતથી નીકળે, દરેક હાલતમાં ગોસલ વાજેય છે.

૨ મસઅલો જે આંખ ખુલી અને કપડા અથવા બદન ઉપર મની લાગેલી જોઈ ત્યારે પણ ગોસલ કરવું વાજેય છે. જોઈએ સૂતાં કંઈ સ્વપ્ન જોયું હોય અથવા નહીં જોયું હોય.

ચેતવણી જુવાનીના જોશની વખત શરૂ શરૂમાં જે પાણી નીકળે છે, અને તેના નીકળવાથી જોશ વધે છે ઓછો થતો નથી તેને મજા કહે છે અને ઘણી મજા આપીને બ્યારે જીવ ભરાઈ જાય છે તે વેળા જે નીકળે છે તેને મની કહે છે. અને બદનની પહે-

આન આ છે કે મની નીકળ્યા પછી જીવ ભરાઇ જાય છે અને જોશ ઠંડો પડે છે, અને મજી નીકળવાથી જોશ ઓછો નહીં થતો એટલુંજ નહીં પણ વધે છે. અને મજી પાતળી હોય છે અને મની જડી હોય છે. તો માત્ર મજી નીકળવાથી ગોસલ વાજેય થતું નથી. એશક વોળુ તુટે છે.

૩ મસઅસો જ્યારે પુરૂષની પીશાબની જગ્યાની સોપારી અંદર જાય અને છૂપી જાય તો ગોસલ વાજેય થાય છે ૧રી મની નીકળે અથવા નહીં નીકળે. મરદની સોપારી આગલા માર્ગમાં ગઇ હોય તો પણ ગોસલ વાજેય થાય છે ૧રી કંઇ પણ નીકળ્યું નહીં હોય, અને જે પાછળને માર્ગે ગઇ હોય તો પણ ગોસલ વાજેય થાય છે પણ પાછલા માર્ગમાં કરવું અથવા કરાવવું મોટા ગુનોહ છે.

૪ મસઅસો જે ખૂન દર મહિને આગલા માર્ગથી આવ્યા કરે છે તેને હેજ કહે છે, જ્યારે આ ખૂન બંધ પડે તો ગોસલ કરવું વાજેય છે. અને જે ખૂન બાળકના જન્મ્યા પછી આવે છે તેને નિશાસ કહે છે એના બંધ થવાથી પણ ગોસલ વાજેય થાય છે. સારાંશ આ છે કે ચાર વસ્તુથી ગોસલ વાજેય થાય છે (૧) જોશની સાથે મની નીકળવી (૨) પુરૂષની સોપારીનું અંદર જવું. (૩) હેજ અને (૪) નિશાસનું ખૂન બંધ પડવું.

૫ મસઅસો નાની છોકરી જે હળુ જીવાન થઇ નથી તેથી કોઇએ સોહબત કરી તો તેણી ઉપર ગોસલ વાજેય નથી પણ આદત પડવાને માટે તેણીને ગોસલ કરાવવું જોઇએ.

૬ મસઅસો ઊંઘમાં પુરૂષની પાસે રહેવાનું તથા સોહબત કરાવવાનું સ્વપ્ન જોયું અને મજા પણ આવી છતાં જ્યારે આંખ ખુલી તો જોયું કે મની નીકળી નથી તો તેણી ઉપર ગોસલ વાજેય નથી. હા, જે મની નીકળી પડી હોય તો ગોસલ વાજેય છે. અને જે કપડા અથવા બદન ઉપર કંઇ બીનાશ જણાય પણ આ ધ્યાનમાં આવ્યું કે મજી છે મની નથી તોએ ગોસલ કરવું વાજેય છે.

૭ મસઅસો જે થોડી મની નીકળી અને ગોસલ કરી લીધું ફરી નહાયા પછી બીજી મની નીકળી આવી તો ફરી નહાવું વાજેય છે. અને જે નહાયા પછી સ્ત્રીમાં જે મની પુરૂષની હતી તે નીકળી તો ગોસલ દુરસ્ત થયું ૧રી નહાવું વાજેય નથી.

૮ મસઅસો બીમારીના કારણથી અથવા બીજા કારણથી આપોઆપ મની નીકળી પણ જોશ કે ઇચ્છા કંઇ નહોતી તો પણ ગોસલ વાજેય નથી. હા, વોળુ તુટી જશે.

૯ મસઅસો ધણી ધણિઆણી બંને એક પલંગ ઉપર સૂતાં હતાં જ્યારે ઉઠ્યાં તો પીછોડી ઉપર મનીનો ડાંઘો પડેલો જોયો અને ઊંઘમાં સ્વપ્ન જોવું ન તો પુરૂષને યાદ છે અને ન સ્ત્રીને તો એહતેયાત (બચાવ) એમાજ છે કે બંને નહાય. કારણ કે આ કોની મની છે એ કોઇએ જણાવ્યું નથી.

૧૦ મસઅસો જ્યારે કોઇ કાફિર મુસલમાન થાય તો તેને ગોસલ કરવું. મુસ્તહબ છે.

૧૧ મસઅલો જેને નહાવું વાળેય છે તે જે નહાવા પહેલાં કંઈ ખાવા પીવા ચાહે તો પ્રથમ પોતાના મોં હાથ ધુવે અને કોગળો કરે ફરી ખાએ અને પીએ. અને વગર હાથ મો ધુવે ખાશે પીશે તોએ કંઈ ગુનોહ નથી.

૧૨ મસઅલો જેને નાહવાની હાજત હોય તેને કલામે મજહૂં (કુરઆન) તું અડકવું તથા તેને પઢવું તથા મસજીદમાં જવું દુસ્ત નથી. અને અલ્લાહ તઆલાનું નામ લેવું અને કહેમો પઢવો અને દુરૂદ શરીફ પઢવું દુસ્ત છે. અને આ તરેહના મસલા ઇનશાઅલ્લાહો તઆલા હૈજના અધ્યાયમાં સારી રીતે બ્યાન કરીયું. ત્યાં જોવું જોઈએ.

૧૩ મસઅલો તફ્સીરની કિતાબોને વગર નહાયે અને વગર વોળુએ અડકવી મકરૂહ છે, અને તરળુમાવાળા કુરઆનને અડકવું તદન હરામ છે.

કયા પાણીથી વોળુ કરવું અને નહાવું દુસ્ત છે અને કયા પાણીથી દુસ્ત નથી.

૧ મસઅલો આસમાનથી વરસેલું પાણી, નદી નાલા, ચશમા ફવા, તળાવ અને ફરીયાના પાણીથી વોળુ અને ગોમ્ત્ર કરવું દુસ્ત છે ફરી તે મીઠું પાણી હોય કે ખાંડ હોય.

૨ મસઅલો કોઈ રજ કે ઝાડ કે પાંદડાનાં નીચેવેલા પાણીથી વોળુ કરવું દુસ્ત નથી એવીજ રીતે જે પાણી તરતુજથી નીકળે છે તેથી તથા સેરડી વગેરેના રસથી વોળુ ગોસલ દુસ્ત નથી.

૩ મસઅલો જે પાણીમાં કોઈ ખીજ વસ્તુ મળી ગઈ અથવા પાણીમાં કોઈ વસ્તુ પાકવી અને એવું થયું કે હવે વાતચીતમાં તેને પાણી કહેતા નથી પણ તેનું ખીજું નામ થયું હોય તો તેથી વોળુ ગોસલ દુસ્ત નથી. જેમકે શરમત, શીરો, સેરવો, સરકો, ગુલામ, ગાવળુઆનનું અરક વગેરે એથી વોળુ દુસ્ત નથી.

૪ મસઅલો જે પાણીમાં કોઈ પાક વસ્તુ પડી અને પાણીને રંગ અથવા મઝા અથવા બોમાં કંઈ ફરક આવ્યો પણ તે વસ્તુ પાણીમાં પાકવી નથી તેમ પાણીના પાતળા થવામાં કંઈ ફરક આવ્યો નથી દાખલા તરીકે વેહતા પાણીમાં રેત મળી અથવા પાણીમાં ઝાફરાન પડ્યું અને તેનો હલકો જેવો રંગ ઉતર્યો અથવા સાબુ પડ્યો. એવી તરેહની ખીજ કોઈ વસ્તુ પડી તો આ સધળી સૂરતોમાં વોળુ ગોસલ દુસ્ત છે.

૫ મસઅલો જે કોઈ વસ્તુને પાણીમાં નાંખીને પાકવી જેથી રંગ મઝા વગેરે બદલાયાં તો તે પાણીથી વોળુ દુસ્ત નથી હા જે એવી વસ્તુ પાકવી જેથી મેલ કુચેલ સારી રીતે સાફ થાય છે અને તેના પાકવાથી પાણી જાડું થયું નહીં હોય તો તેથી વોળુ દુસ્ત છે. જેમકે મુડડું નહવડાવવા માટે બેરડીનાં પાંદડાં પાકવે છે તો તેમાં કથી હરકત નથી. હા, જે આટલાં ઘણાં નાખે કે પાણી જાડું થાય તો તેથી વોળુ ગોસલ દુસ્ત નથી.

૬ મસઅલો કપડું રંગવા માટે જાફરાન, ઘોળી અથવા શીશીનો રંગ ધોળો તો વોળુ દુસ્ત નથી.

૭ મસઅલો જે પાણીમાં દૂધ મળી ગયું તો જે દૂધનો રંગ સારી રીતે પાણીમાં આવી ગયો છે તો વોળુ દુરસ્ત નથી અને જે દૂધ ઘણું જ થોડું હતું જેથી રંગ આવ્યો નથી તો વોળુ દુરસ્ત છે.

૮ મસઅલો જંગલમાં કેયે થોડું પાણી મળ્યું જ્યાં સૂકી તેના નાપાક થવાનું યકીન નહીં થાય ત્યાં સૂકી તેથી વોળુ કરે માત્ર આ વહેમથી વોળું છોડે નહીં કે કદાપી નાપાક હશે, જે તેના હોવા છતાં તયમ્મોમ કરશે તો તયમ્મોમ થશે નહીં.

૯ મસઅલો કોઈ દૂધ વગેરેમાં ઝાડનાં પાંદડાં પડ્યાં અને પાણીમાં બદ્દમો આવવા લાગી અને રંગ તથા મઝા પણ બદલાઈ ગયા તો પણ તેથી વોળુ દુરસ્ત છે. જ્યાં સૂકી કે તેવીજ તરેહ પાતળું રહે.

૧૦ મસઅલો જે પાણીમાં નળસત પડે તેથી વોળુ ગોસલ દુસ્ત નથી, ફરીતે નાપાકી થોડી હોય અથવા ઘણી હોય. હા, જે વહેતું પાણી હોય તો તે નળસત પડવાથી નાપાક થશે નહીં. જ્યાં સૂકી તેના રંગ કે મઝા કે બોમા ફરક પડે નહીં. અને જ્યારે નળસતના કારણથી રંગ અથવા મઝા બદલાઈ અથવા બો આવવા લાગી તો વહેતું પાણી પણ નાપાક થશે તેથી વોળુ દુરસ્ત નથી. અને જે પાણી ઘાસ તણખાં પાતડું વગેરે વેડી લઈ જાય તો તે વહેતું પાણી છે. ફરી તે ગમે તેટલું આદિસ્તા આદિસ્તા વહેતું હોય.

૧૧ મસઅલો ઘણો મોટો હોજ તે છે જે દસ હાથ લાંબો અને દસ હાથ ચોડો હોય અને એટલો ઉંડો હોય કે જે બોખલીથી પાણી લઈએ તો જમીન ખુલે નહીં, એ પણ વહેતા પાણીના જેવો છે. એવા હોજને (દહદરદહ) કહે છે. જે તેમાં એવી નાપાકી પડે કે જે પડા પછી દેખાય નહીં જેની કે પીશાબ, ખૂન, શરાબ વગેરે તો તેમાં ચારે તરફ વોળુ કરવું દુરસ્ત છે. જે તરફ ચાહે વોળુ કરે. પણ જે એવી નાપાકી પડે કે જે દેખાય છે જેમકે મુડડું કુતરું તો જે તરફ પડ્યું હોય તે તરફ વોળુ કરે નહીં, તે વગર જે તરફ ચાહે કરે. હા, જે આટલા મોટા હોજમાં એટલી નળસત પડે કે રંગ અથવા મળ અથવા બો બદલાઈ જાય તો નાપાક થઈ જશે.

૧૨ મસઅલો જે વીસ હાથ લાંબો અને પાંચ હાથ ચોડો અથવા પચ્ચીસ હાથ લાંબો અને ચાર હાથ ચોડો હોય તે હોજ પણ દહદરદહના જેવો છે.

૧૩ મસઅલો ધામા અથવા છાપરા ઉપર નળસત પડી છે અને વરસાદ વરસ્યું અને નળમાંથી તે પાણી નીકળ્યું અને અડધું અથવા અડધાથી વધું ધામા નાપાક છે તો તે પાણી નજીશ છે. અને જે છત અડધાથી ઓછી નાપાક છે, તો તે પાક છે અને જે નાપાકી નળની પાસેજ હોય અને એટલી હોય કે સઘળું પાણી (અથવા વધુ પાણી) લાગીને આવે છે તો તે પાણી નાપાક છે.

૧૪ મસઅલો જે પાણી આદિસ્તા આદિસ્તા વેહતું હોય તો ઘણું જલદી જલદી વોળુ કરે નહીં, કે જેથી પોતાનું ધોવણુ પડેલું હાથમાં આવે.

૧૫ મસઅલો દહદરદહ હોજમાં જ્યાં ધોવણુ પડ્યું છે જે ત્યાંથી શરી પાણી ઉપાડે તો દુરસ્ત છે.

૧૬ મસઅલો જે કોઇ કાફર અથવા છોકરું બાળક પોતાનો હાથ પાણીમાં નાખે તો પાણી નાપાક થતું નથી. હા, જે તેના હાથમાં નાપાકી લાગેલી હતી એમ જણાય તો નાપાક થશે. પણ નાના બાળકોનો જે કે કંઈ ભરોસો નથી માટે જ્યાં સૂધી કોઇ બીજું પાણી મળે ત્યાં સૂધી તેના હાથ નાખેલા પાણીથી વોળુ નહીં કરવું બેહતર છે.

૧૭ મસઅલો જે પાણીમાં એવું જનવર મરે જેમાં વેહતું ખૂન હોતું નથી અથવા તે બહાર મરીને પાણીમાં પડે તો પાણી નાપાક થતું નથી જેમકે મચ્છરો માંખ ભિડાં ભરી ત્યાં મધમાંખ અથવા એવી તરેહની બીજી વસ્તુ હોય.

૧૮ મસઅલો જેની પેદાશ પાણીની હોય અને હમેશ પાણીમાં રહ્યા કરતું હોય તેના મરવાથી પાણી બગડતું નથી, પવિત્ર રહે છે. જેવી મછલી, દેડકું, કાચમો, કેકડો વગેરે. અને જે પાણી વગર બીજી કોઇ વસ્તુમાં મરે જેમકે સરકો શીરો દૂધ વગેરેમાં તોપણ નાપાક થાય નહીં. અને જમીનનું દેડકું અને પાણીનું દેડકું બંનેના એકજ કાયદો છે. એટલે ન એના મરવાથી પાણી નાપાક થાય છે અને ન તેના મરવાથી.—પણ જે ખુશકી (જમીન) ના દેડકામાં ખૂન થતું હોય તો તેના મરવાથી પાણી વગેરે જે વસ્તુ હોય તે નાપાક થઇ જશે.

કાયદો પાણીના દેડકાની પેહેચાન આ છે કે તેની આંગળીઓના વચમાં જીલ્લી લાગેલી હોય છે અને ખુશકીના દેડકાની આંગળીઓ જુદી જુદી થાય છે.

૧૯ મસઅલો જે જનવર પાણીમાં રહે છે પણ તેની પેદાશ પાણીની નહીં હોય તેના મરવાથી પાણી બગડે અને નાપાક થાય છે, જેવી રીતે બતક, જળકુકડી (મુરગાખી) એવીજ રીતે જે તે કંથે મરે અને પાણીમાં પડે તો પણ નાપાક થાય છે.

૨૦ મસઅલો દેડકું કાચમો વગેરે જે પાણીમાં મરીને તદ્દન સડી જાય અને તુકડી તુકડી થઇને પાણીમાં મળી જાય તો પણ પાણી પાક છે; પણ તેનું પીવું અને તેથી ખાણું રાધવું હરસ્ત નથી. હા, વોળુ ગોસલ તેથી હરી શકે છે.

૨૧ મસઅલો તડકામાં તપેલા પાણીથી કોઠ થવાનો ડર હોય છે, માટે તેથી વોળુ ગોસલ નહીં કરવા બેહતર છે.

૨૨ મસઅલો મુરદાર જનવરની ખાલને જ્યારે તડકામાં સૂકવે અથવા કંઈ દવા વગેરે લગાડી કેળવે કે જેથી તેનું પાણી મરી જાય અને રાખવાથી ખરાબ થાય નહીં તો તે પાક થાય છે. તે પર નમઝ પઢવી મશક વગેરે બનાવવી, તેમાં પાણી ભરવું પણ હરસ્ત છે. સર્પ, ઉંદર અને જીલ્લાનાં ચામડાં પાક થતાં નથી. બીજાં સધળાં ચામડાં પાક થાય છે. પણ માણસના ચામડાથી કોઈ કામ લેવું અને વાપરવું મોટો ગુનો છે.

૨૩ મસઅલો કુતરું, વાનર, બીલાડું, વાઘ વગેરે જેનાં ચામડાં કેળવવાથી પવિત્ર થાય છે તે બિસ્મિલ્લાહ કહી જુબહ કરવાથી પણ ચામડાં પાક થાય છે ફરી તેને કેળવે અથવા નહીં કેળવે. હા, જુબહ કરવાથી એનું માસ પાક થતું નથી અને એને ખાવું પણ હરસ્ત નથી.

૨૪ મસઅલો મરેલા જનવરના વાળ, શીંગડું, હાડકું અને દાંત આ સધળી વસ્તુ પાક છે, જે પાણીમાં પડશે નાપાક થશે નહીં. હા, જે હાડકું અને દાંત વગેરે ઉપર જે તે મરેલા જનવરની કંઈ ચીકાસ લાગેલી હોય તો તે નાપાક છે અને પાણી પણ નાપાક થશે.

૨૫ મસઅલો માણસનું પણ હાડકું અને વાળ પાક છે પણ તેને વાપરવા અને કામમાં લાવવાં દુરસ્ત નથી પણ ઇજ્જતથી કોઈ જગ્યા દફન કરવાં જોઈએ.

કૂવાનું વર્ણન.

૧ મસઅલો જ્યારે કૂવામાં કંઈ નાપાકી પડે તો કૂવો નાપાક થાય છે. અને ગાળવાથી તે પાક થાય છે જરી તેમાં થોડી નાપાકી પડી હોય અથવા ઘણી પડી હોય. સધળું પાણી કાઢવું જોઈએ જ્યારે સધળું પાણી નીકળી જશે તો પાક થશે. કૂવા-માહેની કાંકરીઓ દીવાર વગેરેને ધોવાની જરૂરત નથી તે સધળાં આપોઆપ પાક થશે. એવીજ રીતે ડોલ દોગડું જેથી પાણી કાઢું છે તે કૂવાના પાક થવાથી આપોઆપ પાક થશે આ ખતેના ધોવાની પણ કંઈ જરૂર નથી.

ફાયદો સધળું પાણી કાઢવાની આ મતલબ છે કે પાણી ખૂટી જાય અને અડધી ડોલ પણ બરાબે નહીં.

૨ મસઅલો કૂવામાં કયુતર અથવા ચલ્લીનું છુ પડે તો તે નાપાક થતો નથી અને મરધી અથવા બતકના ઘુથી નજીસ થાય છે અને સધળું પાણી કાઢવું વાજેય છે.

૩ મસઅલો કુતરં બિલાડું ગાય બકરં પીશામ કરે અથવા કોઈ બીજી નજીસત પડે તો સધળું પાણી કાઢવું જોઈએ.

૪ મસઅલો જે માણસ અથવા કુતરં અથવા બકરં અથવા એના જેટલું કોઈ બીજું જનાવર પડીને મરી જાય તો સધળું પાણી કાઢવું જોઈએ અને જે બહાર મરે અને જરી કૂવામાં પડે તો પણ આજ કાયદો છે સધળું પાણી કાઢવું જોઈએ.

૫ મસઅલો જે કોઈ જનદાર વસ્તુ કૂવામાં મરે અને કુલે અથવા ફાટે તોપણ સધળું પાણી કાઢવું જોઈએ. નાનું જનવર હોય અથવા મોટું તો જે ઉંદર અથવા ચણ્ણ મરીને કુલે અથવા ફાટે તો સધળું પાણી કાઢવું જોઈએ.

૬ મસઅલો જે ઉંદર અથવા ચલ્લી અથવા એની બરાબર કોઈ જનવર પડીને મરી જાય પણ કુલે ફાટે નહીં તો વીસ ડોલ કાઢવી વાજેય છે અને ત્રીસ ડોલ કાઢવી બહેતર છે પણ પ્રથમ ઉંદરને કહાડે ફરી પાણી કાઢવું શરૂ કરે અને જે ઉંદરને નહીં કાઢ્યો તો આ પાણી કાઢવાની દર્શી ગણત્રી નથી ઉંદર કાઢ્યા પછી ફરી પણ તેટલુંજ પાણી કાઢવું પડશે.

૭ મસઅલો મોટી છિપકલી જેમાં વહેવું ખૂન થાય છે તેના કાયદો પણ આજ છે કે જે મરી જાય અને કુલે ફાટે નહીં તો વીસ ડોલ કાઢવી જોઈએ અને ત્રીસ ડોલ કાઢવી બહેતર છે અને જેમાં વેહવું ખૂન થતું નહીં હોય તેના મરવાથી પાણી નાપાક થતું નથી.

૮ મસઅલો ને ક્યુતર યા મરહુ અથવા ખીલાડું અથવા એની ખાખર કોઇ જાનવર પડીને મરી જાય અને ફૂલે ફાટે નહીં તો ચાળીસ ડોલ કાઢવી વાજેય છે અને સાઠ ડોલ કાઢવી બેહતર છે.

૯ મસઅલો ને ફૂવા ઉપર ને ડોલ પડી રહેતી હોય તેના હિસાબથી કાઢવી બેઘએ અને બે એટલી મોટી ડોલથી પાણી કાઢે જેમાં ઘણું પાણી સમાય છે તો તેના હિસાબ કરવો બેઘએ. બે તેમાં બે ડોલ પાણી સમાતું હોય તો બે ડોલ સમજાયું, અને બે ચાર ડોલ સમાતી હોય તો ચાર ડોલ ગણાયું. સારાંશ આ છે કે જેટલી ડોલ પાણી તેમાં સમાય તેના હિસાબથી બેચાશે.

૧૦ મસઅલો ને ફૂવામાં એટલો મોટો ઘોષ છે કે પાણી કાઢી શકતા નથી, જેટલું કાઢીએ તેટલું તેમાં તરત આવતું જાય છે તો જેટલું પાણી તેમાં તે વખત હસ્તિ ધરાવતું હોય તેના અંદાજે કરી તેટલું કાઢે.

ફાયદો પાણીનો અંદાજે કરવાની ધણી રીત છે એક આ કે દાખલા તરીકે પાંચ હાથ પાણી છે તો એકદમ એક પછી એક સો ડોલ કાઢીને જુઓ કે કેટલું પાણી ઓછું થયું, બે એક હાથ ઓછું થયું હોય તો આથી હિસાબ કરી સો કે સો ડોલમાં એકે હાથ પાણી ખુટું તો પાંચ હાથ પાણી પાનસો ડોલમાં નીકળી જશે. ખીજો આ કે જે લોકોને પાણી વિષે જાણ હોય અને તેના અંદાજે કરતાં આવડે હોય એવા બે દીનદાર મુસલમાનોથી અંદાજે કરાવો તેઓ જેટલું કહે તેટલું કઢાવો અને જ્યાં આ બે તરીકા નહીં બની શકે ત્યાં ત્રણસો ડોલ કઢાવો.

૧૧ મસઅલો ફૂવામાં મરેલો ઉદર અથવા ખીજું કોઇ જાનવર નીકળ્યું અને ક્યારે પડ્યું તે જણાયું નથી અને તે ફૂલેલું કે ફાટેલું નથી તો જે લોકોએ તે ફૂવાથી વોળુ કર્યું છે તેઓ એક દિવસ રાતની નમાઝ ફરી પઢે અને તે પાણીથી જે કપડાં ધોવાયાં છે તેને ફરી ધોવાં બેઘએ. અને બે ફૂલ્યું કે ફાટેલું છે તો ત્રણ રાત દિવસની નમાઝો દોર-વધી બેઘએ. હા, જે લોકોએ તે પાણીથી વોળુ કર્યું નથી તેઓ દોરવે નહીં. આ મસઅલો એહતેયાતનો છે. અને ફેટલાક આલેમેએ આ કહ્યું છે કે જે વખતથી ફૂવાનું નાપાક થયું જણાયું છે તે વખતથી નાપાક સમજે. આથી પેહેલાની નમાઝ વોળુ સઘળાં દુરસ્ત છે. બે કોઇ આ વાત ઉપર અમલ કરે તોએ દુરસ્ત છે.

૧૨ મસઅલો જેને નહાવાની જરૂર છે તે બે ડોલ વગેરે હુંદવા માટે ફૂવામાં ઉતરે અને તેના બદન તથા કપડાં ઉપર કોઇ તરેહની નાપાકી નથી તો તે ફૂવો નાપાક થશે નહીં. 'એચીજ' રીતે બે કાશિર ઉતરે અને તેનાં કપડાં તથા બદન ઉપર નજસત નથી તોપણ ફૂવો પાક છે. બેશક જે નજસત લાગી હોય તો નાપાક થશે અને પાણી કાઢવું પડશે. અને બે શક હોય કે કપડું પાક છે કે નાપાક છે એવું જણાયું નથી તોપણ ફૂવો પાક ગણાયો. પણ બે દિલની તસલ્લી માટે વીસ અથવા ત્રીસ ડોલ કઢાવે તોપણ કશો દોષ નથી.

૧૩ મસઅલો ફૂવામાં બે બકર અથવા ઉદર પડ્યું અને જાયું નીકળી આવ્યું તો પાણી પાક છે કંઈ કદાશે નહીં.

૧૪ મસઅમ્લો ઉંદરને ખીલાડીએ પકડ્યો અને તેના દંત લાગવાથી ઝખમી થયો છે ફરી તેથી છૂટીને તેવીજ તરેહ ખૂનમાં ખરડાએલો તે ફૂવામાં પડ્યો તો સઘળું પાણી કાઢવામાં આવે.

૧૫ મસઅમ્લો ઉંદર નળમાંથી નીકળીને નાડો અને તેના દેહ ઉપર નખસત લાગેલી છે ફરી ફૂવામાં પડ્યો તો સઘળું પાણી કાઢવું જોઈએ ફરીતે ઉંદર ફૂવામાં મરે અથવા જીવતો નીકળે.

૧૬ મસઅમ્લો ઉંદરની પુછડી કટાઈને પડી તો સઘળું પાણી કાઢવું જોઈએ. એવીજ રીતે છિપકલી જેમાં ખૂન હોય છે તેની પૂછડી પડવાથી પણ સઘળું પાણી કાઢવામાં આવે.

૧૭ મસઅમ્લો જે વસ્તુના પડવાથી ફૂવો નાપાક થયો છે જે તે વસ્તુ મેહનત કર્યા છતાં નીકળી શકે નહીં તો જેવું જોઈએ કે તે ચીજ કેવી છે? જે તે વસ્તુ એવી છે કે પોતે તો પાક છે પણ નાપાકી લાગવાથી નાપાક થાય છે જેવી રીતે નાપાક કપડું નાપાક દડી, નાપાક જોડો તો તેનું કાઢવું માફ છે, તેવીજ રીતે પાણી કાઢો. અને જે તે વસ્તુ એવી છે કે પોતે નાપાક છે જેવી રીતે મરેલું જનવર ઉંદર ગગેરે તો જ્યાં સૂંધી તેનું સડીને માટી થવાની ખાતરી નહીં થાય ત્યાં સૂંધી ફૂવો પાક થઈ શકતો નથી, અને જ્યારે આ ખાતરી થાય ત્યારે સઘળું પાણી કાઢે ફૂવો પાક થઈ જશે.

૧૮ મસઅમ્લો જેટલું પાણી ફૂવામાંથી કાઢવાની જરૂર છે તેને જોઈએ એકદમ કાઢે જોઈએ થોડું થોડું કાઢે દરેક રીતે પાક થશે.

જનવરોના બોટવાનું વર્ણન

માણસનું બોટલું પાક છે જોઈએ કાફિર બેદીન હોય અથવા હૈનવાળી હોય અથવા નાપાક હોય અથવા નિશાસમ હોય દરેક હાલતમાં પાક છે. એવીજ રીતે પરમેવો પણ એઓનો પાક છે હા, જે એઓના હાથમાં અથવા મોંમાં નાપાકી લાગી હોય તો તેથી તે બોટલું નાપાક થશે.

૧ મસઅમ્લો ફૂતરાતું બોટલું નાપાક છે, જે કોઈ વાસણમાં મોં નાંખે તો ત્રણવાર ઘોવાથી પાક થશે ફરી તે માટીનું વાસણ હોય કે તાંબા વગેરેનું હોય, ઘોવાથી સઘળાં પાક થાય છે. પણ બેહતર આ છે કે સાતવાર ધ્રુવે, અને એકવાર માટી લગાડીને માંજે કે જેથી સારી રીતે સાફ થાય.

૨ મસઅમ્લો છુંડતું બોટલું પણ નાપાક છે એવીજ રીતે વાધ, વાનર, વરૂ વગેરે જેટલા શડી ખાનાર જનવરો છે સર્વનું બોટલું નાપાક છે.

૩ મસઅમ્લો ખિલાડીનું બોટલું પાક તો છે પણ મકરૂહ છે, તો ખીજું પાણી હોવા છતાં તેથી વોગ્નુ કરે નહીં; હા, જે ખીજું પાણી નહીં મળે તો તેથી વોગ્નુ કરે.

૪ મસઅમ્લો દૂધ તરકારી વગેરેમાં ખીલાડીએ મોં નાખ્યું તો જે માલદાર હોય તો તેને નહીં ખાએ અને ગરીબ માણસ હોય તો ખાએ એમાં કશો બાધ કે ગુનોહ નથી, એટલુંજ નહીં પણ એવા માણસ માટે તો મકરૂહ પણ નથી.

૫ મસઅલો બીલાડીએ ઉંદર, ખાધો અને તરત આવીને વાસણમાં મોં નાખ્યું તો તે નાપાક થશે, અને જો થોડી વાર થોભીને મોં ન ખે અને પોતાના મોંને જીભથી ચાકી ચુકી છે તો નાપાક થશે નહીં પણ મકરહ થશે.

૬ મસઅલો ખુશ્લી મરધી જે અહીં તહીં મંદી નાપાકી વસ્તુ ખાતી ફરે છે તેનું બોટલું મકરહ છે. અને જે મરધી ઘાંધાયલી રહે છે તેનું બોટલું મકરહ નથી પણ પાક છે.

૭ મસઅલો શીકાર કરનાર પક્ષી જેમકે સકરો ખાઝ વગેરે એનું બોટલું પણ મકરહ છે. પણ જે પાણી હોય અને મરેલું ખાઈ શકતું નહીં હોય તેમ તેની ચાંચમાં કંઈ નાપાકી લાગવાની સંદેહ નહીં હોય તેનું બોટલું પાક છે.

૮ મસઅલો હલાલ જનવર જેવાં કે દુ-મો અકરં થેરું ગાય બેસ હરણ વગેરે, અને હલાલ પક્ષી જેવાં કે મેના પોપટ ચલ્લી કાખતા આ સધળાનું બોટલું પાક છે. એવીજ રીતે ઘોડાનું બોટલું પણ પાક છે.

૯ મસઅલો જે જનવરો ઘરમાં રહે છે જેમકે સાપ વિંછુ ઉંદર છિપકત્રી, વગેરે એઓનું બોટલું મકરહ છે.

૧૦ મસઅલો જો ઉંદર રોટલો કતરી ખાએ તો તે જગ્યાએથી જગ તોડીને ફરી ખાવું બેહતર છે.

૧૧ મસઅલો ગધેડા ખચ્ચરનું બોટલું પાક તો છે પણ વોળુ થવાનાં શક છે તો જો કયે માત્ર ગધેડા અને ખચ્ચરનું બોટલું પાણી મળે અને તેના વગર બોળું પાણી નહીં મળે તો વોળુ તયમ્મોમ પણ બને કરે. ૧૨ી જોઈએ પ્રથમ વોળુ કરે જોઈએ પ્રથમ તયમ્મોમ કરે બને વાતોનો અપત્યાર છે

૧૨ મસઅલો જે જનવરોનું બોટલું નાપાક છે તેનો પરસેવો પણ નાપાક છે. અને જેનું બોટલું પાક છે તેનો પરસેવો પણ પાક છે. અને જેનું બોટલું મકરહ છે તેનો પસીનો પણ મકરહ છે. અને ગધેડા તથા ખચ્ચરનો પસીનો પાક છે. કપડાને કે બદનને લાગી જાય તો ધોવું વાજેજ નથી પણ ધોવું બેહતર છે.

૧૩ મસઅલો કોઈએ બીલાડું પાલ્યું અને તે પાસે આવીને બેસે છે અને હાથ વગેરે ચાટે છે, તો જ્યાં ચાટે અથવા તેની રાજ લાગે તેને ધોવી જોઈએ. જો નહીં ધોઈ એવીજ રીતે રહેવા દીધી તો મકરહ છે અને ખુર ક્યું.

૧૪ મસઅલો પારકા પુરૂષનું બોટલું ખાવું અને પીવું સ્ત્રીને મકરહ છે. જો તે જાણતી હોય કે આ તેનું બોટલું છે અને જો જાણતી નહીં હોય તો મકરહ નથી.

તયમ્મોમનું વર્ણન.

૧ મસઅલો જો કોઈ જંગલમાં છે અને તદન જણાયું નથી કે પાણી ક્યાં છે અને ત્યાં કોઈ માણસ પણ એવું નહીં હોય કે તેને પૂછે તો એવા વખતે તયમ્મે મ કરે અને જો કોઈ માણસ મળ્યું અને તેણે એક માઇલ શરધની અંદર પાણીનો પતો આપ્યો અને તેના સાચા થવાની વધુ ધારના થાય છે અથવા માણસ તો નહીં મળ્યું કોઈ નિશાનથી તેનો જીવ

પોતે કહે છે કે હીયાં એક માઇલ શરધની અંદર કેથે પાણી જરૂર છે તો પાણીની એટલી ઢુંઢ કરવી જોઈએ કે તેને તથા તેના સાથીઓને કોઇ તરફની તકલીફ તથા તુકસાની થાય નહીં, અને વગર ઢુંઢે તયમ્મોમ કરવું દુરસ્ત નથી. અને જો પૂગ્તી ખાતરી હોય કે પાણી શરધ એક માઇલની અંદર છે તો પાણી લાવવું વાજેબ છે.

ફાયદો શરધ માઇલ અંગ્રેજી માઇલથી જરા મોટો થાય છે. એટલે અંગ્રેજી એક પૂરો માઇલ અને આફ્રો ભાગ માઇલનો થઇને શરધ એક માઇલ થાય છે.

૨ મસઅલો જો પાણીનો પ-તો લાગ્યો પણ પાણી એક માઇલ દૂર છે તો આટલું આધે જઈને પાણી લાવવું વાજેબ નથી એટલુંજ નહીં પણ તયમ્મોમ કરવું દુરસ્ત છે.

૩ મસઅલો જો કોઇ આઆદીથી એક માઇલને છેટે હોય અને એક માઇલથી પાસે કેથે પાણી નહીં મળે તોપણ તયમ્મોમ કરવું દુરસ્ત છે. જોઈએ મોસાફર હોય અથવા મોસાફર નહીં હોય અને થોડે આધે જવા નીકળી હોય.

૪ મસઅલો જો માર્ગમાં કુવો તો મળ્યો પણ ડોલ દોરડું પાસે નથી જેથી પાણી કાઢી શકતી નથી તેમ કોઇ પાસે માંગ્યાથી પણ મળી શકતી નથી તોપણ તયમ્મોમ દુરસ્ત છે.

૫ મસઅલો જો કેથે પાણી મળ્યું પણ ઘણું થોડું છે, તો જો તે એટલું હોય કે એક એક વાર મોં અને બંને હાથ તથા બંને પગ ઘોમી શકે છે તો તયમ્મોમ કરવું દુરસ્ત નથી. પણ એક એકવાર એ અવ્યવને ધુવે અને માથાનો મસહ કરે. અને કોગળો વગેરે કરવાં વોળુની સુનતો છોડી દે. અને એટલું પણ નહીં હોય તો તયમ્મોમ કરે.

૬ મસઅલો જો ખીમારીને લીધે પાણી તુકશાન કરતું હોય કે જો વોળુ કે ગોસલ કરશે તો ખીમાર પડી જશે અથવા સાગ્ન થવામાં વાર લાગશે તોપણ તયમ્મોમ દુરસ્ત છે. પણ જો ઠંડું પાણી તુકશાન કરતું હોય અને ગરમ પાણી તુકશાન નહીં કરતું હોય તો ગરમ પાણીથી વોળુ ગોસલ કરવાં વાજેબ છે. હા, જો એવી જગ્યા હોય કે ગરમ પાણી મળી શકતું નથી તો તયમ્મોમ કરવું દુરસ્ત છે.

૭ મસઅલો જો પાણી પાસે છે એટલે ખાતરીથી તે એક માઇલથી ઓછું આધે છે તો તયમ્મોમ કરવું દુરસ્ત નથી. જઈને પાણી લાવવું અને વોળુ કરવું વાજેબ છે. પુરોથી લાજના કારણથી અથવા પરદાના કારણથી નહીં જવું અને તયમ્મોમ કરવું દુરસ્ત નથી. જો પરદાથી શરીરતનો કોઇ હુકમ છુટતો હોય તેવો પરદો દુરસ્ત નથી અને હરામ છે. ખુરકો ઓઢીને અથવા સધળુ બદન પીછોડીથી ઓઢીને જવું વાજેબ છે. હા, લોકોની સામે બેસીને વોળુ કરે નહીં. અને તેઓની સામે મોં હાથ ખોલે નહીં.

૮ મસઅલો જ્યાં સૂરી પાણીથી વોળુ કરી શકે નહીં ત્યાં સૂરી બરાબર તયમ્મોમ કરતી રહે, ફરી ગમે તેટલા દિવસ ગુજરે કંઈ ખિયાલ કે વસ્ત્રો લાવે નહીં જેટલી પાકી વોળુ ગોસલ કરવાથી થાય છે તેટલીજ પાકી તયમ્મોમથી થાય છે. -એમ સમજવું નહીં કે તયમ્મો મથી સારી રીતે પાક થતી નથી.

૯ મસઅસો જે પાણી વેચાતું મળે છે તો તેણીની પાસે કીમત નહિ હોય તો તયમ્મોમ કરવું ફરસ્ત છે. અને જે કીમત પાસે છે અને તે માર્ગના કિરાયા બાડાની જરૂરતથી વધુ પશુ છે તો ખરીદવું વાજેમ છે. હા, જે એટલું મોલું વેચે કે તેટલી કામત કોઇના કરવામાં નહીં આવે તો ખરીદવું વાજેમ નથી તયમ્મોમ કરવું ફરસ્ત છે. અને જે કિનારા વગેરે માર્ગના ખરચથી વધુ કીમત નથી તોપણ ખરીદવું વાજેમ નથી તયમ્મોમ કરવું ફરસ્ત છે.

૧૦ મસઅસો જે કંથે એટલી સરદી પડે અને ખરચ પડતું હોય કે નહાવાથી મરવાનો અથવા બીમાર થવાનો ખોફ છે, અને રજાઇ ગોઠવું વગેરે કોઇ એવી વસ્તુ પશુ નથી કે નહાઇને તેમાં ઊંચ લીએ તો એવી બીમારીના વખતે તયમ્મોમ કરવું ફરસ્ત છે.

૧૧ મસઅસો જે કોઇના અડધાથી વધુ બદન ઉપર ઝખમ છે અથવા શીંગા નીકળી છે તો નહાવું વાજેમ નથી પણ તયમ્મોમ કરે.

૧૨ મસઅસો જે કોઇએ મેદાનમાં તયમ્મોમ કરીને નમાઝ પઢી અને પાણી ત્યાંથી પાસે હતું પણ તેને ખબર નહોતી તો તયમ્મોમ અને નમાઝ બંને ફરસ્ત છે. જ્યારે જાણાય તો દોહરાવવું વાજેમ નથી.

૧૩ મસઅસો જે સફરમાં કોઇ બીજા પાસે પાણી હોય તો પોતાના જીવનમાં જીવે, જે અંદરથી દિલ કહે કે જે હું માંગોશ તો પાણી મળશે ત્યાં વગર માગે તયમ્મોમ કરવું ફરસ્ત નથી. અને જે માહેથી દિલ કહેતું હોય કે માંગવાથી તે શખ્સ પાણી આપશે નહીં તો વગર માગે પણ તયમ્મોમ કરીને નમાઝ પઢવી ફરસ્ત છે. પણ જે નમાઝ પઢી તેનાથી પાણી માગ્યું અને તેણે આપ્યું તો નમાઝ ફરીથી પઢવી પડશે.

૧૪ મસઅસો જે ઝખમમાં પાણી ઝખમીમાં ભરેલું છે તો તયમ્મોમ કરવું ફરસ્ત નથી ઝખમીઓને ખોલીને તેના પાણીથી વોળુ કરવું વાજેમ છે.

૧૫ મસઅસો કોઇની પાસે પાણી તો છે પણ રસ્તો એવો ખરાબ છે કે કંથે પાણી મળી શકતું નથી માટે માર્ગમાં તરસને લીધે તક્લીફનો તથા હલાક થવાનો ડર છે તો વોળુ કરે નહીં. તયમ્મોમ કરવું ફરસ્ત છે.

૧૬ મસઅસો જે ગેસલ કરવું તુકસાન કરે છે અને વોળુ તુકસાન કરતું નથી તો ગેસલની જગ્યા તયમ્મોમ કરે અને વોળુની જગ્યા વોળુ કરવું જોઇએ.

૧૭ મસઅસો તયમ્મોમ કરવાનો તરીકો (રીત) આ છે કે બંને હાથ પવિત્ર જમીન ઉપર મારે અને સધળા મોં ઉપર ફેરવે, ફરી બીજાવાર પણ પાક જમીન ઉપર બંને હાથ મારે અને હાથો પર કોણી સુદાં ફેરવે ચુડીઓ કંગણ વગેરેની વચ્ચે સારો રીતે ફેરવે, જે તેના ધાર્વામાં નખ જેટલી પણ કોઈ જગ્યા રહી જશે તે તયમ્મોમ થશે નહીં. અંથુડી છલ્લા ઉતારે કે જેથી કોઈ જગ્યા રહી જાય નહીં. આંગળીઓમાં પિત્તાન કરે. જ્યારે આ બંને કામ કર્યાં તો તયમ્મોમ થઇ ગયું.

૧૮ મસઅસો માટી ઉપર હાથ મારીને તેને ઝડકે કે જેથી હાથોપર અને મોંપર બજૂત લાગી જાય નહીં અને સૂરત ખગડે નહીં.

૧૯ મસઅલો જમીન વગર ખીજી જે વસ્તુ માટીની જાતની હોય તેપર પણ તયમ્મોમ ફરસ્ત છે. જેમકે માટી, રેત, પથ્થર, છોઈ, ચૂનો, હરતાલ, સુરમો, ગેર વગેરે અને જે વસ્તુ માટીની જાતથી નહીં હોય તેથી તયમ્મોમ ફરસ્ત નથી જેવાં કે સોતુ, ચાંદી, જસત, ધર્ક, લાકડી, કપડું અને અનાજ વગેરે, હા, જે આ ચીજો ઉપર માટી લાગી હોય તે વખત બેશકક તેના ઉપર તયમ્મોમ ફરસ્ત છે.

૨૦ મસઅલો જે વસ્તુ આગમાં બળે નહીં અને ગળે નહી તે વસ્તુ માટીની જાતથી છે, તેપર તયમ્મોમ ફરસ્ત છે. અને જે વસ્તુ બળીને રાખ થાય અથવા ગળી જાય તે ઉપર તયમ્મોમ ફરસ્ત નથી એવીજ રીતે રાખ ઉપર પણ તયમ્મોમ ફરસ્ત નથી.

૨૧ મસઅલો તાબાના વાસણુ, તકયો, ગાદી વગેરે કપડાં ઉપર તયમ્મોમ કરવું ફરસ્ત નથી. હા, જે તેના ઉપર એટલી ધુળ છે કે હાથ મારવાથી સારી રીતે ઉડે છે અને હથેલી-ઓષાં સારી રીતે લાગી જાય છે તો તયમ્મોમ ફરસ્ત છે. અને જે હાથ મારવાથી જરા જરા ધુલ ઉડે છે તોપણ તેના ઉપર તમમ્મોમ ફરસ્ત નથી. અને માટીના ઘડા બાંધણીપર તયમ્મોમ ફરસ્ત છે, ફરી તેમાં પાણી ભરાયલું હોય અથવા નહીં હોય પણ જે તેના ઉપર લાખ ફેરવી હોય તો તમમ્મોમ ફરસ્ત નથી.

૨૨ મસઅલો જે પથ્થર ઉપર તદન માટી નહીં હોય તો એ તયમ્મોમ ફરસ્ત છે. એટલુંજ નહીં પણ તે પાણીથી સારી રીતે ધોવાયો હોય તોપણ ફરસ્ત છે હાથ ઉપર ધુળ લાગવ.ની કરી જરૂર નથી. એવીજ રીતે પાકી ઈંટ ઉપર પણ તયમ્મોમ ફરસ્ત છે ફરી તેના પર ધુળ હોય અથવા નહીં હોય.

૨૩ મસઅલો કીચડથી તયમ્મોમ કરવું ફરસ્ત છે, પણ લાએક નથી. જે કે તે કીચડ વગર કોઈ ખીજી વસ્તુ નહીં મળે તો આ યુક્તી કરે કે પોતાના કપડાંમાં કીચડ થયેડે, જ્યારે તે સુકાઈ જાય તો તેના ઉપર તયમ્મોમ કરે. હા, જે નમાઝનો વખત જતો રહેતો હોય તો તે વખત જેવી રીતે બની શકે સુકાથી લીલાથી તયમ્મોમ કરે નમાઝ કળ થવા દે નહીં.

૨૪ મસઅલો જે જમીન ઉપર પીશાબ વગેરે કોઈ નજાસત પડી અને તડકાથી સુકાઈ ગઈ અને બદબો પણ જતી રહી તો તે જમીન પાક થઈ ગઈ તેના પર નમાઝ ફરસ્ત છે પણ તે જમીન ઉપર તયમ્મોમ કરવું ફરસ્ત નથી. જ્યારે જણાયું હોય કે આ જમીન એવીજ છે તો અને જે જણાયું નથી તો વહેમ કરે નહીં.

૨૫ મસઅલો જેવી રીતે બોળુની જમ્યા તયમ્મોમ ફરસ્ત છે તેવીજ રીતે ગોસલની જમ્યા પણ લાચારીને વખતે તમમ્મોમ ફરસ્ત છે. બોળુ અને ગોસલનાં તયમ્મોમમાં કાંઈ ફેર નથી અને એકજ તરીકાથી છે.

૨૬ મસઅલો જે કોઈને બતાવવા માટે તયમ્મોમ કરીને દેખાડ્યું પણ પોતાના દિલમાં તયમ્મોમ કરવાની નૈયત નથી માત્ર તેને દેખાડવાનીજ ગરજ છે તો તેનું તયમ્મોમ થશે નહીં. કારણ કે તયમ્મોમ ફરસ્ત થવામાં તયમ્મોમ કરવાનો ધરાદો હેતો અગત્યનો છે. તો જ્યારે તયમ્મોમ કરવાનો વિચાર નહાં હોય માત્ર બાજને બતાવવા અને દેખાડવાની ગરજ હોય તો તયમ્મોમ થશે નહીં.

૨૭ મસઅલો તયમ્મોમ કરતી વેળા પોતાના ફિલમાં માત્ર આટલો ધરોદો કરે કે હું પવિત્ર થવા માટે તયમ્મોમ કરું છું, અથવા નમાઝ પઢવાને માટે તયમ્મોમ કરું છું, તો તયમ્મોમ થઇ જશે અને આગી નૈયત દરવી કે હું વેળુનું અથવા ગોસલનું તયમ્મોમ કરું છું એની જરૂર નથી.

૨૮ મસઅલો જે કુરઆન મજીદના પકડવા માટે તયમ્મોમ કર્યું હોય તો તેથી નમાઝ પઢવી દુરસ્ત નથી. અને જે એક નમાઝ માટે તયમ્મોમ કર્યું તો બીજા વખતની નમાઝ પણ તેથી પઢવી દુરસ્ત છે, અને કુરઆન મજીદનું અડકવું પણ તે તયમ્મોમથી દુરસ્ત છે.

૨૯ મસઅલો કે.ઇને નહાવાની પણ જરૂરત છે અને વેળુ પણ નથી તો એકજ તયમ્મોમ કરે અને માટે જૂદ જૂદ તયમ્મોમ કરવાની જરૂરત નથી.

૩૦ મસઅલો કે.ઇએ તયમ્મોમ કરીને નમાઝ પઢી ફરી પાણી મળ્યું અને વખત હતુ બાકી છે તો નમાઝ ફરીથી પઢવી વાજેબ નથી તે નમાઝ તયમ્મોમથી દુરસ્ત થઇ

૩૧ મસઅલો જે પાણી એક માઇલ શરઇ દુર નથી. પણ વખત ધણું તંગ છે. જે પાણી ભેવા જશે તો વખત જતો રહેશે, તો પણ તયમ્મોમ દુરસ્ત નથી પાણી લાવે અને કળ પઢે.

૩૨ મસઅલો પાણી હોવા છતાં કુરઆન મજીદને હાથ લગાડવા તયમ્મોમ કરવું દુરસ્ત નથી.

૩૩ મસઅલો જે આગળ ચલતાં પાણી મળવાની આશા છે તો બહેતર આ છે કે પ્રથમ વખતમા નમાઝ પઢે નહીં પણ પાણીની વાટ જુએ. પણ આટલી વાટ જુએ નહીં કે વખત મકરૂહ થાય. અને જે પાણીની વાડ નહીં જુએ અને પ્રથમ વખતમાંજ નમાઝ પઢી તો પણ દુરસ્ત છે.

૩૪ મસઅલો જે પાણી પાસે છે પણ આ બીક છે કે જે આગગાડી ઉપરથી ઉતરીશ તો રેલ ચાલી જશે તો પણ તયમ્મોમ દુરસ્ત છે અથવા સાપ વગેરે કાઇ જાનવર પાણીની પાસે છે જેથી પાણી લઇ શકતી નથી તો પણ તયમ્મોમ દુરસ્ત છે.

૩૫ મસઅલો સામાન સાથે પાણી મુકેલું હતું પણ યાદ રહ્યું નહીં; અને તયમ્મોમ કરીને નમાઝ પઢી યાદ આવ્યું કે મારા સામાનમાં તો પાણી મુકેલું છે તો હવે નમાઝને દોહરાવવી વાજેબ નથી.

૩૬ મસઅલો જેટલી વસ્તુવી વેળુ તુટે છે તેથી તયમ્મોમ પણ તુટે છે; અને પાણી મળવાથી પણ તયમ્મોમ તુટે છે એવીજ રીતે જે તયમ્મોમ કરીને આગળ ચાલા અને એક માઇલ શરઇથી ઓછા અંતરે પાણી રહ્યું હોય તો પણ તયમ્મોમ તુટી ગયું.

૩૭ મસઅલો જે વેળુનું તયમ્મોમ છે તો વેળુ જેટલું પાણી મળવાથી તયમ્મોમ તુટશે. અને ગોસલનું તયમ્મોમ છે તો ગોસલના જેટલું પાણી મળવાથી તયમ્મોમ તુટશે જે પાણી ઓછું મળ્યું તો તયમ્મોમ તુટશે નહીં,

૩૮ મસઅલો જે માર્ગમાં પાણી મળ્યું પણ તેને પાણીની કંઇ ખબર પડી નહીં અને જણાયુંજ નથી કે હયાં પાણી છે તો પણ તયમ્મોમ તુટ્યું નથી એવીજ રીતે જે

માર્ગમાં પાણી મળ્યું અને જણાઇ પણ ગયું પણ રેલગાડીથી ઉતરી શકી નહીં તોપણ તયમ્મોમ તુટ્યું નથી.

૩૯ મસઅલો જો માંદગીને લીધે તયમ્મોમ કર્યું છે તો જ્યારે વોળુ કે ગોસલ નુકસાન નહીં કરે તેટલી બીમારી જતી રહેવાથી હવે વોળુ તથા ગોસલ કરવું વાજેખ છે.

૪૦ મસઅલો પાણી નહીં મળ્યું જેથી તયમ્મોમ કર્યું ફરી એવી માંદી પડી જેથી પાણી નુકસાન કરે છે ફરી બીમારી પછી પાણી મળ્યું તો હવે જે તયમ્મોમ પાણી નહીં મળવાને લીધે કર્યું હતું તે તયમ્મોમ રહ્યું નથી તેથી ફરી તયમ્મોમ કરે.

૪૧ મસઅલો જો નહાવાની જરૂર હતી માટે ગોસલ કર્યું પણ જરા સરખું બદન સુકું રહી ગયું અને પાણી પૂરું થયું તો હવે તે પવિત્ર થઇ નથી માટે તેણીને તયમ્મોમ કરવું નોંધએ. જ્યારે કેયે પાણી મળે તો તેટલી સુકી જગ્યા ધુવે. ફરીથી નહાવાની જરૂરત નથી.

૪૨ મસઅલો જો એવા વખતમાં પાણી મળ્યું કે વોળુ પણ તુટી ગયું તો તે સુકી જગ્યાને પ્રથમ ધુવે, અને વોળુ માટે તયમ્મોમ કરે. અને જો પાણી એટલું ઓછું છે કે વોળુ તો થઇ શકે છે પણ તે સુકી જગ્યા તેટલાં પાણીમાં ધોવાતી નથી તો વોળુ કરે અને તે સુકી જગ્યા માટે ગોસલતું તયમ્મોમ કરે. હા, જો આ ગોસલતું તયમ્મોમ પ્રથમ કરી ચુકી છે તો હવે ફરી તયમ્મોમ કરવાની જરૂરત નથી. તેજ આગલું તયમ્મોમ બસ છે.

૪૩ મસઅલો કોઇનું કપડું અથવા બદન પણ નાપાક છે અને વોળુની પણ જરૂરત છે અને પાણી ધોડું છે તો બદન અને કપડું ધુવે અને વોળુને બદલે તયમ્મોમ કરે.

મોઝા ઉપર મસહ કરવાનું વર્ણન.

૧ મસઅલો જો ચામડાના મોઝા વોળુ કરીને પેહેરે અને ફરી વોળુ તુટે તો ફરીથી વોળુ કરતી વેળા મોઝા ઉપર મસહ કરવો ફરજત છે. અને જો મોઝા ઉતારીને ફરી ધોયા કરે તો સર્વથી બહેતર છે.

૨ મસઅલો જો તે મોઝા એટલા નાના હોય કે કુટ્ટી મોળ અંદર ઢંકાયેલી નહીં હોય તો તે પર મસહ ફરજત નથી. એવીજ રીતે જો વગર વોળુએ મોઝા પેહેર્યા તો તે પર પણ ફરજત નથી ઉતારીને ફરી ધોવું નોંધએ.

૩ મસઅલો સફરમાં ત્રણ રાત અને ત્રણ દિવસ સુધી મોઝા પર મસહ કરવો ફરજત છે. અને જો સફરમાં નહીં હોય તો તેને એક દિવસ એક રાત. અને જે દિવસથી વોળુ તુટે તે વખતથી એક દિવસ રાત અથવા ત્રણ દિવસ રાતનો હિસાબ કરવામાં આવશે દાખલા તરીકે જો કોઇએ જોહર વખત વોળુ કરીને મોઝા પહેર્યા ફરી સૂર્યાસ્ત વખતે વોળુ તુટ્યું તો આગલા દિવસે સૂર્યાસ્ત સુધી મસહ કરવો ફરજત છે અને સફરમાં ત્રીજા દિવસના સૂર્યાસ્ત સુધી. જ્યારે સૂર્ય ધૂબ્યો તો હવે મસહ કરવો ફરજત નથી.

૪ મસઅલો જો કોઇ એવી વાત થાય જેથી નહાવું વાજેખ થયું તો મોઝા ઉતારીને નહાએ ગોસલમાં મોઝા ઉપર મસહ કરવો ફરજત નથી.

૫ મસઅલો મોઝાના ઉપરની તરફ મસહ કરે તલવાની તરફ મસહ કરે નહીં.

મેહેસતા એવર.

૧. મસઅલો મોઝા ઉપર મસહ કરવાનો તરીકો આ છે કે હાથની આંગળીઓ તરફ કરીને આંગળીની તરફ મુકે. આંગળીઓ સીધી મોઝા ઉપર રાખે અને હથેલી મોઝાથી અલગ રાખે ફરી તેને ખેંચીને ધુટી તરફ લઈ જાય. અને ને આંગળીઓ સાથે હથેલી પણ રાખે અને હથેલી સહા આંગળીઓને ખેંચીને લઇ જાય તો પણ દુરસ્ત છે.

૭. મસઅલો ને કોઈ કોઈ મસહ કરે એટલે ધુટી તરફથી ખેંચીને આંગળીઓ તરફ લાવે તો પણ દુરસ્ત છે, પણ મુસ્તહય વિરુદ્ધ છે. એરીજ રીતે ને લાંબામાં મસહ નહીં કરે પણ મોઝાની ચોપાઇમાં મસહ કરે તો પણ દુરસ્ત છે, પણ મુસ્તહય વિરુદ્ધ છે.

૮. મસઅલો ને તલવા તરફ અથવા એડીમાં અથવા મોઝાની આગળ આગળ મસહ કરે તો આ મસહ દુરસ્ત નથી.

૯. મસઅલો ને પૂરી આંગળીઓ મોઝા ઉપર નહીં રાખે પણ માત્ર આંગળીઓનાં માથાં મોઝા ઉપર મુક્યાં અને આંગળીઓને કબી રાખી તો આ મસહ દુરસ્ત નથી. હા, ને આંગળીઓથી પાણી બરાબર ટપકતું હોય અને વહીને ત્રણ આંગળીઓ જેટલું પાણી મોઝાને લાગે તો દુસ્ત થશે.

૧૦. મસઅલો મસહમાં મુસ્તહય આ છે કે હથેલી તરફથી મસહ કરે. અને ને કોઈ હથેલીની બીજી આંગળીથી મસહ કરે તો પણ દુરસ્ત છે.

૧૧. મસઅલો ને કોઈએ મોઝા પર મસહ કર્યો નથી પણ વરસાદ વરસતામાં બહાર નીકળી અથવા બીંગા ઘાસમાં ચાલી જેથી મોઝા બીંગાઓ તો મસહ થઈ ગયો.

૧૨. મસઅલો હાથની ત્રણ આંગળીઓ જેટલો દરેક મોઝા ઉપર મસહ કરવો ફરજ છે. એથી ઓછો મસહ થશે નહીં.

૧૩. મસઅલો ને વસ્તુ વોળુ તોડે છે તેથી મસહ પણ તુટે છે અને મોઝાના ઉતારવાથી પણ મસહ તુટે છે. તો ને કોઈનું વોળુ તુટ્યું નહીં હોય, અને તેણે મોઝા ઉતાર્યા હોય તો હવે બંને પગ ધ્રુવે ફરીથી વોળુ કરવાની જરૂર નથી.

૧૪. મસઅલો ને એક મોઝા ઉતાર્યો હોય તો બીજો મોઝો પણ ઉતારીને બંને પગનું ધોવું વાજેય છે.

૧૫. મસઅલો ને મસહની મુદત પૂરી થઇ તોએ મસહ જતો રહ્યો. તો ને વોળુ તુટ્યું નહીં હોય તો મોઝા ઉતારીને બંને પગ ધ્રુવે. પૂરા વોળુને દોરવડું વાજેય નથી. અને ને વોળુ તુટ્યું હોય તો મોઝા ઉતારીને પૂરું વોળુ કરે.

૧૬. મસઅલો મોઝા ઉપર મસહ કરવા પછી કંઈ પાણીમાં પગ પડી ગયો. અને મોઝા ઢીલો હતો જેથી મોઝાની અંદર પાણી ધુસી ગયું અને સધળો પગ અથવા અડધાથી વધુ પગ બીંગાઓ તોપણ મસહ જતો રહ્યો બીજો મોઝો પણ ઉતારે અને બંને પગ સારી રીતે ધ્રુવે.

૧૭. મસઅલો ને મોઝો એટલો ફાટ્યો હોય કે ચાલવામાં પગની નાની ત્રણ આંગળીઓ જેટલો ખુશી જાય છે તો તે પર મસહ દુરસ્ત નથી અને ને એથી ઓછો ખુશ છે તો મસહ દુરસ્ત છે.

૧૮. મસઅયો ને મોઝાની સીવણ ખુલી ગઇ પણ તેમાંથી પગ દેખાતો નથી તો મસહ દુસ્ત છે. અને જો તે એવો હોય કે ચાલતા તો ત્રણ આંગળીઓની બરાબર દેખાય છે અને એમ દેખાતો નથી તો મસહ દુસ્ત નથી.

૧૯. મસઅયો ને એક મોઝામાં બે આંગળીની બરાબર ખુલે છે અને બીજા મોઝામાં એક આંગળીની બરાબર ખુલે છે તો કંઈ નુકસાની નથી મસહ તો જાએજ છે. અને જો એક મોઝો અનેક જગ્યાથી શરેશો છે તો સઘળાને મેળવતાં જો ત્રણ આંગળીઓ બરાબર ખુલતો હોય તો મસહ જાએજ નથી. અને જો સઘળી મેળવતાં પણ ત્રણ આંગળીઓ બરાબર ખુલતો નથી તો મસહ દુસ્ત છે.

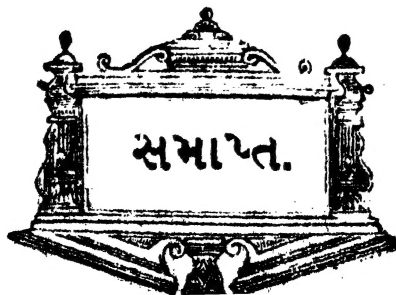
૨૦. મસઅયો કોઈએ મોઝા ઉપર મસહ કરવો શરૂ કર્યો અને હળુ એક રાત દિવસ પૂરા થવા નહીં પ્રામ્યા કે સફર કરતી થઇ તો ત્રણ રાત દિવસ મસહ કરતી રહે. અને જો સફરથી પેહેલાંજ એક રાત દિવસ પુરાં થાય તો મુદત પુરી થઇ ગઇ. પગ ઘોઘની ફરી મોઝા પેહેરે.

૨૧. મસઅયો અને જો સફરમાં મસહ કરતી હતી ફરી ઘેર આવી તો જો એક દિવસ રાત ગુજ્યાં છે તો હવે મોઝા ઉતારે, હવે તેના ઉપર મસહ દુસ્ત નથી. અને જો હળુ એક દિવસ રાત થયાં નથી તો એક રાત દિવસ પુરાં કરે એથી વધુ મુદત મસહ દુસ્ત નથી.

૨૨. મસઅયો જો કપડાના મોઝા ઉપર ચામડાના મોઝા પહેર્યા હોય તો પણ મોઝા ઉપર મસહ દુસ્ત છે.

૨૩. મસઅયો કપડાના મોઝા ઉપર મસહ દુસ્ત નથી હા જો તેના ઉપર ચામડું મટેલું હોય અથવા સઘળા મોઝા ઉપર ચામડું ચડાવ્યું નથી પણ પુરોના જોડાની શીકલ ઉપર ચામડું લગડાયું હોય, અથવા તે કપડું સંગીન અને સખત હોય કે વગર કોઈ વસ્તુથી બાંધે એવો આપ ફરી શકે છે અને તેને પેહેરીને ત્રણચાર માઈલ રસ્તો કાપી શકે છે તો આ સઘળી સરનોમાં કપડાના મોઝા ઉપર મસહ દુસ્ત છે.

૨૪ મસઅયો યુરકા તથા હાથના મોઝાઓ ઉપર મસહ દુસ્ત નથી.

૧૮૪ ખખર.

ગુજરાતી કિતાબો

મશારફુલ અનવાર જેમાં યુખારી તથા મુસદ્દેમની ૨૨૭૦ હદીસો છે ભાગ ૧ લો
તો ૩ જે દરેક ભાગની કી. રૂ. ૨. ત્રણે ભાગના રૂ. ૬.

ખોનખોહાત અરખીનો તરજુમો તેની સાથે લુકમાન હજીમની એકસો નસીહતો
૧ આ. ૬

ઝમાનુલ ફિરદોસ અથવા જનતની ગ્રાંટી કી. આ. ૬.

માલા મુદ્દ મિન્હો તેની સઘળી નોટો અને કીતાબોના હવાલા સાથે કી. રૂ. ૨.

ખેહેશતી એવરનો તરજુમો ગુજરાતી ભાષામાં ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮,
તૈયાર છે. આઠ ભાગની કી. રૂ. ૩. આ એ કિતાબમાં અકાએદ તહારત નમાઝ રોઝો
ઝકાત નિકાહ તલાક કસમ કસમનો કશરો અખલાક આદાબ વગેરેના મસાએલ ધણા વિ-
સ્તારથી ખયાન થયા છે. વેપાર તથા ફિરાયા વગેરેના પણ મસલા એકસો નેક ખીખીયોની હાલત
વગેરે વાંચવા લાએક છે. એ કિતાબ ઉર્દુમાં પણ હમારે ત્યાં છે. કી. દશ ભાગની રૂ. ૩. આ
કિતાબને વાંચવાથી નાનો સરખો મોલવી થાય છે.

તકવિયતુલ હિમાન કી. આ. ૮ જે ઇસલામના ખરા અકીદાઓ સમજવી હિમાનને
મળ્યુત કરનારી છે. વળી આગાખાની અકીદાઓ તથા તેઓની નમાજનો હેવાલ.

રદ્દશર્ક કી. આ. ૩.

ફરાએજ હિસ્સા વારસાની કિતાબ જેની વકીલોને પણ જરૂર છે કી. આ. ૧૦

વિચારસુધારક કી. આ. ૬ એમાં નેચરીઓનો પણ રદ છે.

સત્યાર્થ પ્રકાશનું ખંડન ગુજરાતી કી. રૂ. ૧ અને ઇંગ્રેજી કી. રૂ. ૧૧ એમાં
ખાચાઓનો જવાબ છે.

ઇન્હાઇફ હક અરખીનો તરજુમો કી. રૂ. ૩. ૩ એમાં ખ્રીસ્તીઓનું ખંડન તથા ઇસ્લામનું
ખંડન છે.

તોહફતુલ હિન્દ ખીજી આવૃત્તિ એમાં વેદના ખંડનો ખાસ નોટોનો વધારો સાથે જેવા
જાએક છે અને ખ્રીસ્તી તથા સનાતનીઓનો પણ રદ છે. કી. રૂ. ૩. ૩ પ્રથમ આવૃત્તિનો
અંગ્રેજી તરજુમો કી. રૂ. ૩. ૩.

ઐમલ પરીક્ષા કી. આ. ૨.

મસીહુદ વળલ કાયદાનીનોરદ કી. આ. ૨.

શેખ સાદી (૨૬) ની રચેલી ફારસી ગુલીસતાનનો તરજુમો ગુજરાતી ભાષામાં કી. રૂ. ૨૧.

(મંગાવ્યાનું ઠીકાણું.)—

મેનેજર, કુતુબખાના સાહેબીયદ

મુ. રોદર ૭૦ સુરત.

